

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Ι. ΦΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 2.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΔΥΩ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΙ

Φανάριον καὶ Πετρίον

Ἐπιγραφή τις ἀπὸ τοῦ Η' ἢ Θ' αἰῶνος, περὶ ἀγαθῶν ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ἀναφερομένη εἰς τινὰ θεόδωρον υἱὸν Κομνιάτου, μὲ ἐπειδὴν ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ τόποι, ὧν περὶ εὐρέθη. Μόνη δ' ἦν ἐχορήγησάν μοι πληροφορία παρέδωκεν ἡμῖν ὅτι εὐρέθη ἐν Φαναρίῳ καὶ δὴ ἀπέναντι τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου· ταύτην ἐκδίδωμι καὶ νῦν διὰ τῆς μικρᾶς μου βίβλου, ἣ τίτλον ἔδωκα «Ἐγγραφα Λίθοι καὶ Κεράμια».

Ἐν τῇ συνοικίᾳ τῇ καλουμένῃ σήμερον Φανάρι ἀπὸ μιᾶς εἰκοσαετίας ἐπέστρεψα τὴν προσοχὴν μου καθόσον ἀφορᾷ εἰς ἀνασκαφὰς θεμελίων, ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ νῦν οὐδὲν ἴχνος βυζαντινῆς οἰκοδομῆς ἀνευρέθη· μόνα λείψανα τοιαύτης ἀνεκαλύθησαν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1884, κατέναντι τῆς οἰκίας Κ. Θωμαΐδου, καὶ ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὃν ὁ Κομνηνὸς Ὑψηλάντης γράφει κείμενον πρὸς τῇ πύλῃ καὶ τῷ τείχει τοῦ Φαναρίου, ἀπὸ τοῦ 1703 τίς οἶδε πῶς καταβλήθη, ἔκτοτε δὲ μὴ ἀνοικοδομηθέντα· εἶδον δὲ μόνα τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ μαρτύρια κινῶνς τινὰς μαρμαρίνους. Ὑπόλειά τινα, εἰς ἃ κατὰ καιροῦς εἰσῆλθον ἐκ περιεργίας, ὡς ἀγιάσματα ὑπὸ τοῦ λαοῦ τιμώμενα, πολλὰ δὲ ὄντα, πάντα ἐντὸς τοῦ τείχους τοῦ Φαναρίου, οὐδὲν ἔχουσιν ἴχνος οἰκοδομῶν βυζαντινῶν. Μικρὸν τι λιθόκτιστον τετράγωνον οἰκοδόμημα, κυρίως ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουχλίου, καὶ παρὰ τὸν ἐκεῖ τεκέν, ἴσως ἔστι λείψανον οἰκοδομῆς τῶν πρὸ τοῦ Η' αἰῶνος ἐτών· ἀλλὰ τοῦτο κεῖται κατὰ τὸ Μουχλίον, ἢ δὲ συνοικία αὕτη, πιθανῶς, ἐρευνημένων ἡμέραν τινὰ τῶν ὑπογείων τῶν ἐν αὐτῇ, χορηγίσει τοῖς φιλαρ-

χαίοις ἔλθῃ πολλὴν πρὸς σκέψεις, ἔλθῃ εἰς συμπεράσματα καὶ μελέτας. Ἐγὼ λόγους νὰ πιστεύω ὅτι καὶ τῆς πρὸ τῶν βυζαντινῶν καταστάσεως ἢ συνοικίσεως αὐτῆς θέλωμεν ἔχει τότε γνώσιν, καὶ νῦν δὲ δύναται τις εἰπεῖν ὅτι πλείω περὶ τοῦ Μουχλίου καὶ τοῦ Πετρίου γινώσκωμεν — λιτὰ καὶ πάλιν — ἢ περὶ τοῦ Φαναρίου.

Ἀρχαιότερον ἔγγραφον ἐπίσημον, ἐν ᾧ πρῶτον ἀναφερομένην εὐρίσκω τὴν λέξιν «τοῦ Φανάρη» νομίζω γράμμα τι τοῦ πατριάρχου Καλλιίδου τοῦ Α', ἐκδοσμένην μὲν ἐν τῇ πολυτιμῷ συλλογῇ τῶν Miklosich καὶ Müller¹, ἀπολελυμένην δὲ κατὰ μῆνα ὀκτώβριον τοῦ 1851. Ἀναφέρεται μὲν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τῶν Μογουλίων, τὴν Παναγίαν Μουχλιώτιδαν, ἢ κατὰ παλαιότερα ἔγγραφα Μαγουλιώτιδαν, γνωρίζει δ' ἡμῖν ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἢ κορυφὴ τοῦ Μουχλίου μετὰ τινῶν «ὀσπυτίων» κατὰ τὰ τέλη τῆς Η' ἑκατονταετηρίδος ἦν κτήμα τῆς Μαρίας Δουκαίνης Ἀκροπολιτίσσης καὶ τοῦ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβροῦ αὐτῆς Δημητρίου τοῦ Κοντοστεφάνου· ἀναφέρονται ἐν τῷ πατριαρχικῷ τούτῳ γράμματι τὰ οἰκίματα αὐτοῦ καὶ ἐκείνης καὶ τὰ κατὰ τὴν περιοχὴν τῶν οἰκημάτων «ὀσπύτια περὶ τὴν τοποθεσίαν τοῦ Φανάρη διακεῖμενα, τὴν οὕτω πῶς τινικαῦτα ἐπιλεγομένην τὰ Παναγίον». Ὑπῆρχον ἐν τοῖς οἰκίμασι τούτοις ἐκκλησία, λουτρὸν, περιβόλιον, ἀμπελώνες· ἦν λοιπὸν εἶδος ἐπαύλεως, εἶδος προαστείου τινός, ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοί· ἐκτὸς δὲ τῆς περιοχῆς ταύτης τῆς ἀνηκούσης εἰς τὴν Ἀκροπολίτιδαν καὶ τὸν Κοντοστέφανον, ἦν ἔγγιστα καὶ σύγκολλα οἰκοθεσία (νομίζω τὴν λέξιν ὡς σημαίνουσαν τὸ σήμερον λεγόμενον ὀσπυτότοπον) τοῦ οἰκειακοῦ ἐκείνων Ἰωάννου τοῦ Θωμᾶ.

Διὰ τοῦ ἔγγράφου τούτου καθίσταται γνωστὸν τί κατὰ τὰ μέτρα τῆς Η' ἑκατονταετηρίδος ἦν ἐν τῷ

¹) Acta Patriarchatus Constantinopolitanus τόμ. Α', σελ. 312—317.

λόφου τοῦ Μουχλίου, ὅτι τὰ περίξ ἐκαλοῦντο Τὰ Παναγίου, καὶ συνήθως ἢ τοποθεσία Τοῦ Φανάρι. Ταῦτα δ' ἠγόρασε, περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης, ἢ νόθος θυγάτηρ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Παλαιολόγου Μαρία ἢ Δέσποινα τῶν Μογγολίων, ἢ Μογουλίων, καὶ πᾶσαν ἀφιέρωσεν εἰς ἀνεργεσίαν καὶ κατάστασιν μονῆς γυναικείας ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεομήτορος, ἢς ὁ ναὸς, βεβαίωτα οὐχὶ τὸ πρῶτον ἐκ θεμελιῶν ἐγερεῖς, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον μεγαλυνθεῖς, ὡς συμπεραίνομεν, ἐκαλεῖτο καὶ τῷ 1351 ναὸς τῆς Θεοτόκου «τῆς Παναγιωτίσσης»· διετήρησε λοιπὸν ἀνάμνησιν οὐχὶ ἀμυδρὰν ἀλλὰ ζῶσαν τοῦ πρώτου ὀνόματος τῆς τοποθεσίας ἐκείνης, ὀνόματος γνωστοῦ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Ι' ἑκατονταετηρίδα.

Μαρία ἢ Δέσποινα τῶν Μογγολίων ἰδρύσασα τὴν μονὴν τῆς Παναγιωτίσσης ἤγειρεν ἐκ βάρθρον κελλία, προσήλωσεν ἱερὰ κειμήλια καὶ σκεύη, ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ, καὶ βιβλία, τῇ δὲ μονῇ προσήρτησεν ἱκανὰ κτήματα, δύο ἀμπέλια «κατὰ τὸν παλαιὸν Φόρον», ἐν Κωνσταντινουπόλει δῆλον οὖν, «ὁσπῆτι ἐμφυτευτικὰ ἐξήκοντα δύο» πιθανῶς ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῦτα κείμενα, καὶ ἕτερα ἅτινα κτήματα κατὰ τὸ Μαυροπόταμον, ἴσως πλῆσιον τοῦ νῦν Μεγάλου Τσεκμετζέ, κατὰ τὴν Μίθειαν, καὶ κατὰ τὴν Παιδεστόν· τὰς δωρεὰς αὐτῆς ταύτας ἢ Μαρία κατωχύρωσε γράμμασι τοῖς τότε νομοισμένοις, ἅτινα παραδιάσας Ἰσαάκιος Παλαιολόγος ὁ Ἀσάνης, γαμβρὸς αὐτῆς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἀραχαντλοῦν, ἔδωκε τῇ τε θυγατρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ Ἀσανίνα τῇ Φιλανθρωπινῇ καὶ τῷ υἱῷ Ἀνδρονίκῳ Ἀσάνῃ τῷ μεγάλῳ πριμικυρίῳ τινὰ τῶν τῆς μονῆς τῆς Παναγιωτίσσης κτημάτων, κρημνίσας δὲ πάλιν ἑτέρας τῶν ἀνηκουσῶν τῇ μονῇ οἰκοδομῶν, ἔκτισεν ἐκ τῆς ὑλῆς αὐτῶν ἴδια οἰκήματα, τρανῶς οὕτως ἀδικῶν τὰς μοναζούσας· αἵτινες ἀνεχεθεῖσαι πρὸς τὸν πατριάρχην Κάλλιστον ἔτυχον πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς δικαιώσεως, ἐπανασθεντῶν τῇ μονῇ τῶν παλαιῶν αὐτῆς δικαίων, κατὰ τὸν ὀκτώβριον, ὡς εἶπον, τοῦ 1351.

Τὸ ὄνομα τοῦ τόπου «Τῶν Παναγίου» ὠδήγησέ με πρὸς ἐξιχνεύσιν τῆς ἀρχαιοτέρας τοῦ μέρους τούτου καταστάσεως, νομίζω δ' ὅτι πρῶτην τοῦ ὀνόματος τούτου μνησίαν εὑρον γενομένην ἐν τινὶ βιογραφίᾳ τοῦ ὀσίου Ἀθανασίου τοῦ κτίτορος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας, ἀναφέρουσαν ἡμᾶς ἕως τῶν μέσων τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε διέμενον ὁ Ἀθανάσιος ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καλούμενος Ἀντώνιος, ἐμόναζεν ἐν τῇ μονῇ Τῶν Παναγίου, τούτων δὲ, περὶ ὧν ἡμῖν ὁ λόγος ὑπέκειται, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος τούτου ἦν ἠγούμενος τῆς μονῆς ταύτης· ἀναφέρεται ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ ὀσίου Ἀθανασίου ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τῆς Λαύρας ἱδρυτοῦ, Κοσμᾶς ὁ τῆς μονῆς ταύτης ἐκκλησιαάρχης, ὁσάνης ἂν ἤθελε μεταβῆ δι' ὑπόθεσιν τῆς Λαύρας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπεσκέπτετο τὸν ἠγούμενον τῆς τοῦ Παναγίου μονῆς Ἀντώνιον· «ἐκεῖ ἦτον μία εἰκὼν τοῦ Ἀθανασίου, ἐκ τῆς ὁποίας ἐζωγράφησεν ὁ ζωγράφος Παντολέων ὁμοίαν»¹.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Μουχλίου ἔκειτο

νεκροταφεῖον, ἐξ οὗ τινες ἐπιγραφὰς ἐπιτυμβίους ἀνευρῶν ἐγνώρισαν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1890 τοῖς μέλεσι τῆς ἐνταῦθα Ἐταιρίας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνητῶν¹· αἱ ἐπιτύμβιοι πλῆκες, ἀπὸ τοῦ Η' καὶ Θ' αἰῶνος, ὡς καὶ κεραμίδες ἐπιτάφιοι παλαιότεραι ἐκείνων, δεικνύουσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ Γ' καὶ Δ' αἰῶνος ἦν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ νεκροταφεῖον· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις οὐδεμία μνησία γίνεται μοναχῶν θανόντων, εἰκάζω ὅτι τοῦτο μὲν ἦν κτῆμα τῆς μονῆς τοῦ Παναγίου ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐθάπτοντο οἱ «προσκαθήμενοι» αὐτῆς, οὐ μακρὰν δὲ τῶν εὐρεθέντων ὀστέων, ἀκριβῶς πλησιέστατα τοῦ Ἰωακείμου Παρθεναγωγείου, ἔκειτο καὶ τὸ τῆς μονῆς ταύτης, ὡς τεκμαίρομαι ἐκ τάφου τινὸς², ἐν ᾧ ὁστᾶ εὐρέθησαν καὶ περὶ ταῦτα συρμάτων χρυσῶν πλῆθος· ἐν αὐτῷ τῷ μέρει λοιπὸν ἐθάπτοντο οἱ μοναχοί· ὅπου δὲ νεκροταφεῖον καὶ μάλιστα πλῆθος ὀστέων, ἐκεῖ οὐδεὶς πιστεύει ὑπαρχούσας οἰκίας. Φρονῶ ὅτι ὁ ναὸς Τῶν Παναγίου ἐπέιχεν ὃν τόπον κατέχει σήμερον ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τοῦ Μουχλίου, δῆλον οὖν ὁ ναὸς τῆς Παναγιωτίσσης.

Μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἡ μονὴ ἔδωκε τὸ ὄνομα καὶ τὸν προσορισμὸν αὐτῆς· Μωάμεθ Β' ὁ κατακτητὴς, δωρούμενος τῷ ἀρχιτέκτονι αὐτοῦ Χριστοδούλῳ τόπον τινα κείμενον ἐν Μουχλίῳ, καλεῖ αὐτὴν «Μόγλου μοναστήρ», οὐ πλῆσιον ἔκειτο τὸ γήπεδον τὸ δωρηθὲν εἰς τὸν Χριστόδουλον, καὶ συνημμένον οἰκίᾳ Κοντοπούλου τινός· ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ 1470 ἢ 1471 ἐγείρας οἰκοδομὴν ὁ ἀρχιτέκτων οὗτος «ἐποίησε πτωχοτροφεῖον»³. Ἰσως μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων ἡ μονὴ τῆς Παναγιωτίσσης ἦν γυναικεία, καθὼς ἦν ὡσαύτως γυναικεία ἢ τῆς Παμμακαριστοῦ, καθὼς ἐγένετο τῷ 1455 ἢ 1456 ἢ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου ἐν τῷ Τρούλλῳ, οὐ μακρὰν αὐτῆς κείμενη, καθὼς ἦσαν ἢ τῆς Κλερένης, ἢ τοῦ Λιδός, ἢ τῆς κυρίας Μάρθας. Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ Παμμακαριστῷ, ἢς πλῆσιον ἦσαν οἰκίαι πολλὰι χριστιανῶν, ὁ ναὸς τῆς Παναγιωτίσσης ἐγένετο ἐνοριακός, ἐπὶ δὲ τῶν «οἰκοθεσιῶν» ἠγέρθησαν οἰκίαι, πυκνουμένου βαθμυδὸν αὐτόθι τοῦ συνοικισμοῦ. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, ἐφ' οὗ τόπου κεῖται νῦν τὸ Ἰωακείμιον, ἦσαν οἰκοὶ τῶν Καντακουζηνῶν, κατὰ δὲ τὸν ΙΖ' ἠγείρετο ὁ μέγας οἶκος τοῦ Γεωργίου Καντακουζηνοῦ, περιελθὼν ἀκολούθως εἰς τὸν ἀπὸ θυγατρὸς ἐγγονὸν ἐκείνου Διαμαντὴν Πάζον· ἐνθα δ' ἐγείρεται νῦν ἡ περίοπτος οἰκοδομὴ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς ἔκειτο, καθὼς ἐγραφέ τις, ὁ τῶν Καντακουζηνῶν οἶκος⁴. Ἀλλὰ καὶ τὰ κάτωθι τοῦ λόφου τοῦ Μουχλίου καὶ ταῦτα ἀνῆκον εἰς τὴν ἐπιφανῆ τῶν Καντακουζηνῶν οἰκογένειαν, ὡς δὲ γινώσκωμεν ἀπὸ τῶν τοῦ

1) Ἐκδοθήσονται δύο βραχεῖαι ἀνακοινώσεις μου ἐν Ἀ' τόμῳ τοῦ Δελτίου αὐτῆς μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἐγγράφων τοῦ Φαναρίου πλίνθων· εὐρέθησαν δὲ τὰ ἐπιτύμβια ἐν τῷ γήπεδῳ, ἐφ' οὗ νῦν ἡ οἰκία Λαζαράκη Ξανθοπούλου.

2) ἀνευρήθη, καθὼς ἐπληροφόρηθην, παρὰ τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας Ἰ. Χαριτωνίδου.

3) βλέπε τὸ μικρὸν ἐγγράφον ἐν τῷ βιβλίῳ «Ἡ Ζωολόγος Πηγὴ καὶ τὰ ἑρᾶ ἀπ' αὐτῆς προσαρτήματα» σελ. 336.

4) Καλλίστην περὶ πάντων τούτων ἀνακοίνωσιν ἐποίησατο τῇ Μεσαιωνολ. Ἐταιρίᾳ ὁ νῦν ἐν Τελμειῷ τοῦ Ἰο-

1) βίος Ἀθανασίου ἐν τῇ «Καλακαιρινῇ» (Ἰουλίῳ).

Δοσιθέου¹, τὸ νῦν Ἀγιοταφικὸν Μετόχιον ἦν οἰκία αὐτῶν, ἔχουσα καὶ μικρὸν ἐν αὐτῇ ναΐδον· γινώσκωμεν ὡσαύτως ὅτι ἄνω τῆς οἰκίας ταύτης ἠγείροντο τὰ λιθοκτιστά οἰκήματα τοῦ ἐπὶ φιλογενεΐα καὶ πλούτῳ διασήμου Μανωλάκη τοῦ ἐκ Καστορίας, καὶ τούτων μικρὸν λείψανόν ἐστίν ἡ σημερινὴ «καμάρα» καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Μετοχίου τούτου. Πρόσθετε ὅτι πλῆσιον, ὡς εἰκάζω, τοῦ Φαναρίου, ἢ πρὸς τὸν Παλατῶν, ἔκειτο μικρὸς τις ναὸς τῆς Παναγίας τῶν Παλαιολόγων, οὗ μνηεῖον εὐρίσκω ἐν τινι χειρογράφῳ τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, ὠζόμενος σχεδὸν μέχρι τοῦ τέλους τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος.

Ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος, οὗ περιλήψην ἐπινοήσασθαι ἀνωτέρω, συνάγομεν ὅτι τὰ περὶ τὸν λόφον τοῦ Μουχλίου μέρη ἐλέγοντο περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος Φανάρι, ἕνα δ' αἰῶνα πρότερον τὰ Παναγίου, καὶ γνωστὸν ἄλλοθεν ὅτι ἀπὸ τοῦ Ι' μέχρι τοῦ τοῦ ΙΓ' τελευταύοντος ἔσωζον τὸ τελευταῖον ὄνομα τοῦτο· μέγα δὲ μέρος περὶ τὸν λόφον τοῦ Μουχλίου τοῦτον ἦν ἀκατοίκητον καὶ μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὡς γράφει, κατὰ τὴν τοῦ Hammer μαρτυρίαν, ὁ πατριάρχης Κωνσταντίας².

Τὰ ἔσω τῆς τοῦ Φαναρίου πύλης μέχρι τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, συμπεριλαμβανομένου, μέρη καλοῦνται σήμερον Φανάρι, Διπλοφάναρον δ' ὠνόμαζεν ἡ πρὸ ἡμῶν γενεά· ἀλλ' ἡ ὀνομασία κακῶς εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἀπεδίδετο· τὰ πατριαρχικά ἐγγράφα τὰ κατὰ τὸ 1601 ἀπολελυμένα Διπλοφάναρον καλοῦσιν ἀκριβῶς τὸ σήμερον γνωστὸν Πετρι-καπι· γράφοντα «νέον Πατριαρχεῖον τὸ ἐν Διπλαφαναρίῳ»· τὸ λοιπὸν ἄρα μέρος τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους ἐλέγετο Φανάρι, καὶ πρὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, καὶ τὰ ὅρια τούτου ἴσαν ἡ πύλη αὐτοῦ καὶ τὰ μέχρι Μουχλίου, ὅπερ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο βεβαίως μετὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα. Φρονῶ ὅτι τὸ Φανάριον ἦν μέχρι τοῦ Ι', εἰ οὐκ καὶ μέχρι αὐτοῦ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἀκατοίκητον, ὡς τεκμαίρομαι ἐκ τε τῆς ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς, καὶ ἐκ τῆς μὴ ἀνευρέσεως ἄχρι τοῦδε βυζαντινῆς τινος οἰκοδομῆς ἀνά πᾶσαν ταύτην τὴν ἑκτασίαν. Ὑπολείπεται μοι μικρά τις ἐλπίς εὐρέσεως σπουδαιοτάτου λειψάνου βυζαντινῆς δομικῆς, ἢ καὶ ἀρχαιότερας ἰδως, εὐκρινησοῦσης τὰ κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Μουχλίου, γνωρίζω δὲ ταύτην ἐν καιρῷ τοῖς φιλαρχαίσις.

ΜΑΝΟΤΙΑ Ι. ΠΕΛΑΓΙ.

(Ἐπεται τὸ περὶ Πετρίου).

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Πῶς οἱ λαοὶ μεταμορφῶσιν τὸν πολιτισμὸν
καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν*.

Gustave Le Bon).

Β'.

Παρατηρήσαμεν ὅτι τὰ θεμελιώδη στοιχεῖα, ἐξ ὧν σύστημα τι πολιτισμοῦ ἀποτελεῖται, εἰσὶν ἰδιόζοντα ἐκάστῳ τῶν λαῶν, ὅτι εἰσὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ἢ ἐκφραδὶς αὐτῆ τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ κατασκευῆς καὶ ὅτι ἀδύνατον κατὰ συνέπειαν νὰ μεταδοθῶσιν ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν, χωρὶς νὰ ὑποστῶσι ριζικὰς ἀλλοιώσεις. Εἶδομεν ἐπίσης ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συγκαλύπτει τὴν ἑκτασίαν τῶν ἀλλοιώσεων τούτων εἶνε ἔνθεν μὲν αἱ γλωσσικαὶ ἀνάγκαι, αἱ ἐξαναγκάζουσαι ἡμᾶς νὰ παριστῶμεν διὰ ταυτοσήμων λέξεων ἀντικείμενα μεγάλως διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων, ἔνθεν δὲ αἱ ἱστορικαὶ ἀνάγκαι, ἐξ ὧν προαγόμεθα εἰς ἐπισκόπησιν τῶν ἐξωτερικῶν μόνον τύπων τῶν τοῦ πολιτισμοῦ συστημάτων, ἀνευ παρατηρήσεως τῶν μεσολαβουσῶν μορφῶν, αἵτινες ταῦτα μετ' ἀλλήλων συνδέουσιν. Ἀδυνατοῦντες νὰ καταδείξωμεν ἐνταῦθα τὴν ἀλληλουχίαν τῶν μεταβολῶν, αἵτινες ἐπιγίνονται ἐπὶ πάντων τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν ταῦτα ἀπὸ λαοῦ εἰς λαὸν μεταδίδονται, περὶ ἐνός μόνον θὰ πραγματευθῶμεν· περὶ τῶν τεχνῶν, περιοριζόμενοι ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐν μίᾳ τῶν σπουδαιοτέρων αὐτῶν μορφῶν, τῇ ἀρχιτεκτονικῇ. Τὰ προϊόντα αὐτῆς κέκτηνται εἰδικὸν χαρακτῆρα ἀκριβείας, καθιστῶντα εὐχερεῖς τὰς ἀποδείξεις. Πρὶν ἢ ὅμως καταδείξωμεν τὰς μεταμορφώσεις, ἄς αἱ τέχναι ὑφίστανται, ὄν τρόπον καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα συστήματός τινος πολιτισμοῦ κατὰ τὴν ἀπὸ λαοῦ εἰς λαὸν μετάδοσιν αὐτῶν, θ' ἀναζητήσωμεν πρότιστα πάντων κατὰ πόσον ἀποτελοῦσιν ταῦτα τὴν ἐκφραδὶν πολιτισμοῦ.

Σήμερον δὲν ὑπάρχουσι βιβλία, ἀφιερωμένα εἰς τὰ τῆς καλλιτεχνίας ἔργα, ὅπου νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνηται ὅτι αἱ τέχναι πιστῶς ἐρμηνεύουσι τὸ πνεῦμα τῶν λαῶν καὶ ὅτι ἀποτελοῦσιν τὴν ἀκριβεστέραν ἐκφραδὶν τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ἀναμφιδόλως τοῦτο συχνάκις συμβαίνει, ἐν τούτοις πολλοῦ γε καὶ δεῖ γενικὸν ν' ἀποτελέσῃ κανόνα, ν' ἀνταποκρίνηται δὲ ἡ τῶν τεχνῶν ἀνάπτυξις εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐθνῶν. Ἄν ὑπάρχωσι λαοὶ παρ' οἷς τὰ καλλιτεχνικά ἔργα ἀποτελοῦσιν τὴν σπουδαιοτέραν ἐκδήλωσιν τῆς ἰδιοφυΐας αὐτῶν, ὑπάρχουσιν ἄλλοι, παρ' οἷς, καίπερ ὑψηλὴν κατέχουσι θέσιν ἐν τῇ τοῦ πολιτισμοῦ κλίμακῳ, αἱ τέχναι δευτερεῖον μόνον διεδραμάτισαν πρόσωπον. Ἄν κατεδικάζετο τις εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ ἐκάστου λαοῦ, ἐν μόνον στοιχείον τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ ἐκεῖνου ὑπ' ὄψει λαμβάνων, τὸ στοιχεῖον τοῦτο θὰ ἐποικίλλεν ἀναλόγως τοῦ λαοῦ, ἢ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ὁποῖου θὰ ἐγράφετο, οὕτως ὥστε διὰ τοὺς μὲν αἱ τέχναι, διὰ δὲ τοὺς ἄλ-

νίου διδάσκειων φιλοπονώτατος κ Ν. Β. Χρυσανθίδης, προσεχῶς ἐκδομένην μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ σχετικῶν ἐπιτύμβιων παρατηρήσεων.

1) Δοσιθέου Ἱεροσολύμων Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων· βιβλ. ΙΑ' κεφ. Ι', § 41 σελ. 1175, καὶ βιβλ. ΙΒ', κεφ. α', § 10, σελ. 1191.

2) Κωνσταντινιάς· ἔκδ. Β', σελ. 113—114.

*) Ἰδε πρότερον ἀριθμὸν σελ. 2.

λους οι πολιτικοί και στρατιωτικοί θεσμοί, ή βιομηχανία κλπ. θά ἦσαν τὰ στοιχεία, ἐξ ὧν θά ἰδυνάμεθα κάλλιον αὐτοὺς νὰ γνωρίσωμεν. Ὁ καθορισμὸς τοῦ σημείου τούτου μεγάλως ἐνδιαφέρει, διότι θά ἐπιτρέψῃ ἡμῖν βραδύτερον νὰ κατανοήσωμεν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον αἱ τέχναι ὑπέστησαν λίαν ἀνίστους μεταμορφώσεις κατὰ τὴν ἀπὸ λαοῦ εἰς λαὸν μετάδοσιν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν τῆς ἀρχαιότητος λαῶν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ρωμαῖοι παρουσιάζουσι λίαν χαρακτηριστικὰ παραδείγματα τῆς ἀνισότητος ταύτης ἐν τῇ ἀναπτύξει διαφόρων στοιχείων συστήματός τινος πολιτισμοῦ καὶ διαφόρων ἐτι κλάδων, ἐξ ὧν ἕκαστον τῶν στοιχείων τούτων ἀποτελεῖται. Λάβωμεν κατὰ πρότον τοὺς Αἰγυπτίους. Παρ' αὐτοῖς ἡ φιλολογία ὑπῆρξεν ἀείποτε μηδαμινή, καὶ ἡ ζωγραφικὴ μετριωτάτης ἀξίας· τούναντίον ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ παρήγαγον ἀριστουργήματα. Τὰ μνημεῖα αὐτῶν προκαλοῦσιν εἰσέτι τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Τὰ ἀγάλματα, ἄπερ ἐγκατέλιπον ἡμῖν, οἷα τὰ Σείχ-ἔλ-Μπλεδέ, Ραχστέπ, Νεφέστ-Ἀρί καὶ πλείστα ἄλλα ἀποκαλοῦσι πρότυπα καὶ σήμερον ἐτι, ἐπὶ βραχεῖαν δὲ μόνον περίοδον κατώρθωσαν οἱ Ἕλληνας νὰ ὑπερβῶσιν αὐτοὺς ἐν τούτοις. Οἱ Ρωμαῖοι, οἱ τοσοῦτον ὑπέροχον διαδραματίσαντες ἐν τῇ ἱστορίᾳ πρόσωπον, προσεγγίζουσι τοῖς Αἰγυπτίοις. Δὲν ἐστεροῦντο οὔτε διδασκάλων οὔτε προτύπων, διότι ὀπισθεν αὐτῶν εἶχον τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς Ἕλληνας· καὶ ὅμως δὲν κατώρθωσαν ἰδίαν νὰ δημιουργήσωσι τέχνην· οὐδέποτε δ' ἴσως ἐπεδειξάτο λαὸς τις ἥττονα ἢ οὔτοι πρωτοτυπίαν ἐν τοῖς καλλιτεχνικοῖς αὐτῶν ἔργοις. Οἱ Ρωμαῖοι ἐλάχιστον περὶ τῶν τεχνῶν ἐμερίμων, ἅτε ὑπὸ τὴν τῆς ὀφθαλμίας αὐτῶν ἐποψίαν μόνον αὐτὰς κρίνοντες, καὶ θεωροῦντες αὐτὰς ἀπλῶς ὡς εἶδος εἰσαγωγῆς ἀνάλογον πρὸς τὰ λοιπὰ προϊόντα, οἷα τὰ μέταλλα, τὰ ἀρώματα καὶ τὰ ἰδιώματα, ἅτινα ἐκ τῶν ξένων ἐπρομηθεύοντο λαῶν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἦδον οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν κοσμοκράτορες, ἐστεροῦντο ἐθνικῆς τέχνης καὶ κατ'αὐτὴν δὲ τὴν περίοδον, καθ' ἣν ἡ παγκόσμιος εἰρήνη, ὁ πλοῦτος καὶ αἱ τῆς πολιτείας ἀνάγκαι ἀνέπτυξάν πως τὴν ἀσθενῆ καλαισθησίαν αὐτῶν, οἱ Ἕλληνας ἦσαν ἐκείνοι, παρ' ὧν ἐζήτουν πρότυπά τε καὶ καλλιτέχναις. Ἡ ἱστορία τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς ἀποκαλοῦσι δευτερεύον κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς. Ἄλλ' ὁ μέγας οὗτος ρωμαϊκὸς λαὸς, ὁ τὸσον ὑποδεὴς ἐν ταῖς τέχναις ἐξῆρεν εἰς τὸν ὑψίστον βαθμὸν τρία ἄλλα στοιχεία τοῦ πολιτισμοῦ: οὗτος ἔσχε στρατιωτικούς θεσμούς, ἐξασφαλίσαντας αὐτῷ τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου, πολιτικούς καὶ δικονομικούς θεσμούς, οὓς εἰσέτι ἀντιγράφωμεν καὶ τέλος ἐδημιούργησε φιλολογίαν, ἐξ ἧς ἐνεπνεύθη ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἡ ἡμετέρα.

Ἀριδιῶδες λοιπὸν καθορῶμεν τὸ ἄνισον τῆς ἀναπτύξεως τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ παρὰ δυσὶν ἔθνεσιν, ὁ μέγας βαθμὸς τῆς μορφώσεως τῶν ὁποίων δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀμβισθητηθῆ καὶ δυνατόμα νὰ προαισθανθῶμεν τὰς πλάνας, εἰς ἃς θά ἐξετιθέμεθα, ἂν ἐλαμβάνομεν ὡς κλίμακα ἐν μόνον ἐκ πολλῶν τῶν στοιχείων: τὰς τέχνας παραδείγματος χάριν. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπηντήσαμεν τέχνας λίαν πρωτοτύ-

πους καὶ ἀξιοσημειώτους, ἐξαιρέσει ὅμως τῆς ζωγραφικῆς, τούναντίον δὲ φιλολογίαν μετριωτάτης ἀξίας. παρὰ τοῖς Ρωμαίοις πάλιν τέχνας μὲν μετρίως ἀξίας, ἄνευ ἴχνους πρωτοτυπίας, ἀλλὰ φιλολογίαν λαμπρὰν καὶ τέλος πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς θεσμούς πρώτης τάξεως. Καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ἕλληνας, ἥτοι λαὸς τεκμηριώσας μείζονα ὑπέροχον ἐν τοῖς μᾶλλον διαφέρουσι κλάδοις τῆς ἀναπτύξεως δύνανται ἐπίσης νὰ προσαχθῶσιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐλλείψεως παραλληλισμοῦ τῶν διαφόρων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς ἄλληλα. Κατὰ τὴν ὀμηρικὴν περίοδον ἡ φιλολογία αὐτῶν μεγάλως ἐτι ἵκμαζεν, ἀφοῦ τὰ ὀμηρικὰ ἐπη θεωροῦνται εἰσέτι ὡς πρότυπα, ἐξ ὧν ἀπὸ αἰῶνων ἦδη κατεδικάσθη νὰ κορέννυται ἡ πανεπιστημιακὴ ἐν Εὐρώπῃ νεολαία· καὶ ὅμως αἱ ἀνακαλύψεις τῆς νεωτέρας ἀρχαιολογίας ἀπέδειξαν ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ, εἰς ἣν τὰ ὀμηρικὰ ἐπη ἀνάγονται, ἡ ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ εὐρίσκειτο ἐν βαρβαρικῇ βαναυσότητι, ἀποτελούμενη ἐξ ἀμόρφων μόνον ἀπομιμήσεων τῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσσυρίας. Παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὅμως κυρίως ἐπιδεικνύονται αἱ περὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀνισότητες αὐταί. Ὑπὸ ἀρχιτεκτονικῆν ἐποψίαν ὀλίγοις λαοῖς ἐξισώθησαν πρὸς αὐτοὺς. Ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῆς φιλοσοφίας, αἱ θεωρίαι αὐτῶν ἐξέικοντο εἰς βάθος, εἰς ὃ ἡ εὐρωπαϊκὴ διάνοια προσεπέλασεν ἐν νεωτέρῃ μόνον ἐποχῇ. Ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν, ἂν μὴ ἐξισῶνται πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Λατίνους, παρήγαγον ἐν τούτοις θαυμάσια ἔργα. Τούναντίον ὡς πρὸς τὴν ἀγαλματοποιίαν μετρίαν κέκτανται ἀξίαν, μεγάλως τῶν Ἑλλήνων ὑπολειπόμενοι. Καθόσον δι' ἀφορᾶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἱστορικές γνώσεις οὐδὲν ἀπολύτως κατώρθωσαν, παρατηρεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς ἐλλείψεις τις ἀκριβείας, παρ' οὐδενὶ λαῷ εἰς παραπλήσιον βαθμὸν ἀπαντῶσα. Αἱ ἐπιστήμαι αὐτῶν παιδαριώδεις μόνον ἦσαν θεωρίαι, αἱ ἱστορικαὶ αὐτῶν βίβλοι ἄσφα μυστήματα, οὐδὲ μίαν ἐτι περιλαμβάνοντα ἀκριβῆ χρονολογίαν πιθανῶς δὲ οὐδὲ ἐν ἀκριβέσι ἱστορικῶν γεγονόσι. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν ἡ ἀποκλειστικὴ μελέτη τῶν τεχνῶν θά ἦτο ἀνεπαρκὴς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ.

Πολλὰ ἄλλα παραδείγματα δυνάμεθα νὰ προσάγωμεν εἰς ὑποστήριξιν τῶν προηγηθέντων. Ὑπάρχουσι φυλαί, αἵτινες χωρὶς ποτε νὰ ἔχωσι καταλάβει ὑπέροχον θέσιν, ἐπέτυχον ἐν τούτοις νὰ δημιουργήσωσιν ἑαυταῖς καλλιτεχνίαν ἀποκλειστικῶς προσωπικὴν, ἄνευ ὀφθαλμοφανοῦς συναφείας πρὸς τὸ προγενέστερον πρότυπον. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ Ἄραδες. Ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τοῦ αἰῶνος μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδρομὴν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου, μετεμόρφωσαν τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀρχικῶς ἀποδεκτὴν γενομένην βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐν τοιοῦτῳ βαθμῷ, ὥστε ἀδύνατον θά ἦτο ν' ἀνακαλύψωμεν ἐκ τίνων ἐνεπνεύσθησαν πρότυπων, ἂν μὴ εἶχομεν εἰσέτι ὑπ' ὄψει τὴν σειράν τῶν παρεπιπτόντων μνημείων. Λαός τις λοιπὸν δύναται καὶ ὅταν ἐτι στερεῖται πάσης καλλιτεχνικῆς ἢ φιλολογικῆς ἐπιδεκτικότητος, νὰ δημιουργήσῃ ὑπέροχον πολιτισμόν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Φοίνικες, οἵτινες ὡς μόνον ὑπέροχον εἶχον τὴν περὶ τὸ ἐμπόριον δεξιότητα αὐτῶν. Οὔτοι ὑπῆρξαν οἱ ἀποτελέσαντες τὸ μέσον,

δι' οὗ ἐπολιτίσθη ὁ ἀρχαῖος κόσμος, οὐτινος συνῆψαν πάντα τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα· ἀφ' αὐτῶν ὅμως οὐδὲν σχεδὸν παρήγαγον, ἢ δὲ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν εἶνε ἢ ἱστορία τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν. Τέλος ὑπάρχουσι λαοὶ παρ' οἷς πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ ὑπελειφθῆσαν, ἐξαιρέσει τῶν τεχνῶν. Τοιοῦτο ὑπῆρξαν οἱ Μογγόλοι. Τὰ μνημεῖα, ἅτινα ἐν Ἰνδικῇ ἰδρυσαν καὶ ὧν ὁ χαρακτήρ οὐδὲν σχεδὸν τὸ ἰνδικὸν κείταται, τόσον λαμπρὰ εἶνε, ὥστε ὑπάρχουσιν ἕνια αὐτῶν, ἅτινα ἀρμόδιοι καλλιτέχναι ἐχαρακτήριζαν ὡς τὰ ὀραιότερα μνημεῖα, ἐξ ὧσιν ἢ ἀνθρώπινη χεὶρ ἐτεχνούργησε· καὶ ὅμως οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ σκεθῆῃ περὶ κατατάξεως τῶν Μογγόλων μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων φυλῶν. Παρατηρητέον ἄλλως ὅτι καὶ παρ' οἱ ἄλλοι τῶν πεπολιτισμένοις λαοῖς αἱ τέχναι δὲν προάγονται πάντοτε εἰς τὸ ζενιθ τῆς ἀναπτύξεως κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν ἐκείνων. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς π. χ. τὰ τελειότερα τῶν μνημείων εἰδὴν ἐν γένει καὶ τὰ ἀρχαιότερα· ἐν Εὐρώπῃ ἢ θαυμασία αὕτη γοθικὴ τέχνη, τὰ θαυμάσια ἔργα τῆς ὁποίας οὐδέποτε ἔτυχον τῶν ἐφαμιλλῶν αὐτῶν, ἤικασε κατὰ τὸν μεσαίωνα, θεωρούμενον ὡς ἡμιδάρβαρον ἐποχὴν.

Ἄδύνατον λοιπὸν ἀποβαίνει νὰ κρίνῃ τις περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ λαοῦ τινος ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν αὐτοῦ, αἵτινες, ἐπαυλαμβάνω, ἀποτελοῦσι ἐν μόνον τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ· δὲν ἀπεδείχθη δὲ ποσῶς ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῦτο—ὡς καὶ ἡ ἀρχαία φιλολογία—εἶνε τὸ μᾶλλον προηγμένον. Συχνάκις τοῦναντίον οἱ τῷ πολιτισμῷ προεξάρχοντες λαοί, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, εἶνε ἐκείνοι, παρ' οἷς τὰ καλλιτεχνικά ἔργα εἰσὶ τὰ ἀσθενέστερα. Συχνάκις πρὸς τοῦτους, ὡς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν, αἱ ἡμιδάρβαροι ἐποχῆ εἶνε ἐκείναι, καθ' ἃς οἱ λαοὶ παρήγαγον τὰ φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικά αὐτῶν ἀριστουργήματα, ἴδια δὲ τὰ φιλολογικὰ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ περίοδος τῆς προσωπικότητος τῶν τεχνῶν παρὰ τινι λαῷ ἀποτελεῖ προῖον τῆς παιδικῆς ἢ νεανικῆς, οὐχὶ δὲ τῆς ὀρίμου αὐτοῦ ηλικίας· ἂν δὲ παρατηρηθῆ ὅτι ἐν ταῖς πρὸς ὄψελος ἐνασχολήμασι τοῦ νέου κόσμου, ὧν τὴν ἡδὲ διαβλέπομεν, τὸ πρόσωπον, ὅπερ αἱ τέχναι διαδραματίζουσι μόλις σήμεῖοῦται, δυνάμεθα νὰ προῖδωμεν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν καταταχθήσονται μεταξὺ τῶν δευτερευουσῶν εἰ μὴ κατωτέρων ἐκδηλώσεων πολιτισμοῦ. Ἄλλως πολλῶν ἔνεκα λόγων ἀδύνατον ἀποβαίνει ὥστε αἱ τέχναι νὰ παρακολουθῶσιν ἐκ παραλλήλου τὰς προόδους τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ· ἢ ἀνάπτυξις αὐτῶν εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ εἰδική. Κἂν δὲ περὶ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἑλλάδος ἢ τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Εὐρώπης πρόκειται, τὸν ἐξῆς γενικὸν νόμον παρατηροῦμεν, ὅτι ἅμα ὡς ἡ καλλιτεχνία φθάσῃ εἰς βαθμὸν τινὰ ἀναπτύξεως, ἅμα ὡς δημιουργηθῶσι δηλ. ἀριστουργήματά τινα, ἄρκεται πάραυτα περίοδος ἀπομυμνήσεως, ὀλεθρίως παρακολουθουμένη ὑπὸ περιόδου παρακμῆς, ὅπως δὲ ἀνεξάρτητος τῆς κινήσεως τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ φάσις αὕτη τῆς τῶν τεχνῶν παρακμῆς παραμένει μέχρις ὅτου πολιτικὴ ἀνατροπὴ, ἐπιδρῶν μὴ, ἀποδοχὴ νέων δοξασιῶν ἢ ἄλλος τις οἰοσθόπητος

ἀνάλογος παράγων εἰσαγάγῃ εἰς τὰς τέχνας νέα στοιχεῖα.

Οὕτω κατὰ τὸν μεσαίωνα αἱ σταυροφορίαι εἰσήγαγον νέας γνώσεις καὶ ιδέας, παρασχοῦσας εἰς τὰς τέχνας ὄψεις, ἐξ ἧς προέκυψεν ἡ μεταμόρφωσις τῆς γοθικῆς τέχνης καὶ ἡ τέχνη τῆς Ἀναγεννώσεως. Οὕτως ἐπίσης ἐν τῇ Ἰνδικῇ αἱ μουσουλμανικαὶ ἐπιδρομαὶ συνεπήγαγον τὴν μεταμόρφωσιν τῆς Ἰνδικῆς καλλιτεχνίας. Ἐνδιαφέρει πρὸς τοῦτους νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ἀφοῦ αἱ τέχναι κατὰ γενικὸν τινὰ τρόπον ἐρημνεύουσιν ἀνάγκας τινὰς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τινὰ αἰσθήματα, εἰσὶ καταδικασμένα νὰ ὑφίστανται ἀλλοιώσεις συναδούσας πρὸς τὰς ἀνάγκας ταύτας καὶ νὰ ἐξαφανίζονται ἔτι καθ' ὀλοκλήριον, ἂν καὶ αἱ ἀνάγκαι αὗται καὶ τὰ παραγαγόντα ταύτας αἰσθήματα ἀλλοιωθῶσιν ἐπίσης ἢ ἐξαφανισθῶσιν. Ἐκ τούτου δὲν θὰ ἠδυνάμεθα ποσῶς νὰ ἐξανάγωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ πολιτισμὸς παρακμῶζει καὶ ἐνταῦθα δὲ ἀνακαλύπτομεν τὴν ἑλλειψίν παραλληλισμοῦ τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐν οὐδεμιᾷ τῆς ἱστορίας ἐποχῇ ἐξίκετο ὁ πολιτισμὸς εἰς ὃν βαθμὸν τῶν σήμερον εὐρίσκεται καὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἐποχῇ ἴσως ὑπῆρξεν ἡ τέχνη μᾶλλον μνηστικὴ καὶ ἥττον προσωπικὴ. Τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν, αἵτινες καθίστων τὴν τέχνην οὐσιώδες στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ, καθ' ἣν ἐποχὴν ὡς ἱερὸν εἶχε τὸν ναὸν καὶ τὰ ἀνάκτορα, ἐξαφανισθειῶν, ἡ τέχνη ἀπέβη προσάρτημα, ἀντικείμενον τέρψεως, εἰς τὸ ὁποῖον ἀδυνατούμεν ν' ἀφιερῶσωμεν πολὺν χρόνον ἢ πολλὰ χρήματα. Ἡ καλλιτεχνία λοιπὸν, μὴ ἀποτελοῦσα πλέον ἀνάγκην, ἀποβαίνει τεχνητόν τι καὶ ἀντικείμενον ἀπομυμνήσεως. Σήμερον δὲν ὑπάρχουσι λαοί, εὐμνηστικῶς ἐθνικῆς καλλιτεχνίας. Ἐκάστος δ' αὐτῶν ἐν τε τῇ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ τῇ γλυπτικῇ ζῆ ἐκ βιομηχανικῶν ἀπομυμνήσεων, ἐπιτυχῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἐξαφανισθειῶν δ' ἐποχῆς.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΑΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Καὶ ἐν ταῖς ῥηματικαῖς καταλήξεσι σὺν τῷ χρόνῳ ἀφροσιώσεως ἐγένετο. Τὰ εἶχον, εἶδον κτλ. ἐν τοῖς δοκίμοις χρόνοις ἦσαν α' ἐν. καὶ γ' πληθ. πρόσ., ἀλλ' ἐν τοῖς ἔπειτα μετεβλήθησαν εἰς εἶχα α' ἐν. καὶ εἶχαν γ' πληθ. κατὰ τὰ εἰλεξα, εἰλεξαν, ἔπεισα, ἔπεισαν κτλ. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὸ α' ἐν. καὶ τὸ α' καὶ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ β' ἀορ., τοῦ παρτα. καὶ τοῦ παρκα. κατὰ τὰ τοῦ α' ἀορ., εἶδα, εἶδαμεν, εἶδαρ, ἔφρυγα, ἐφρύγαμεν, ἐφρυγαν, εἶχα, εἶχαμεν, εἶχαν, παρεἶληφαν (Corp. inscr. Graec. 3137, γ')

(*) Ἴδε πρότερον ἀριθμ. σελ. 5—7.

π. X. αἰῶνος), ἀπέσταλκαρ (αὐτόθι 3052, 6' π. X. αἰῶνος), ἡλιπία (Kaibel Epigr. 167), ἡφερα (αὐτόθι 168). Βλέπε καὶ Gramm. Meyer, 2 Aufl. § 560. Ὁ σχηματισμὸς δ' οὗτος ἀναφίνεται τὸν γ' καὶ 6' π. X. αἰῶνα, βαθμῆδόν δ' ἐκ τῆς ὀριστικῆς ἐπιτείνεται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις. Θεοφ. 183, 21 ἤθελορ ἀντιβά.λαι (=ἀντιβα.λεῖν=ἐκθεῖναι, εἰπεῖν, ἐξ οὗ τὸ τῆς καθωμιλημένης ἀντιβα.λή=λόγος, διήγησις), 326, 22 ἐκβά.λαι, 353, 25 ἀρεβά.λαι. Οὕτω δὲ καὶ οἱ μέσοι τύποι μετεσχηματίσθησαν, εἰ.λόμνη (=εἰ.λόμνη), ἡράμνη (=εἰ.ρόμνη), γενάμενος, ὡσφράμνη κτλ.

Ὡς τὸ α τοῦ α' ἄορ. ἐπέξετάθη εἰς τινα πρὸς. τοῦ 6' καὶ τοῦ παρατ., οὕτως ἀντιθέτως τὸ ε τοῦ 6' ἄορ. καὶ τοῦ παρατ. ἐπέξετάθη εἰς τὸ 6' ἐν. καὶ τὸ 6' πληθ. πρὸς. τοῦ α' ἄορ καὶ τοῦ παρακ. Ἐκολλάσσετο (ἐπιγρ. ἐν Μουσείῳ Σμύρνης, 1880, σ. 158, τοῦ 217 μ. X.), ἔγραφες (Ἀπολλ. περὶ Συνταξ. I 36), ἤρπαξες (Kaibel Epigr. 570), ἔκτισες (Kaibel Inscr., Graec. Sic. Ital. 578), ἔζητες (αὐτόθι 2040), ἔδαιρες, ἐδιώξες (Βαρθολ. Πατρολ. 114). Ἐντεῦθεν καὶ τὰ τῆς καθωμιλημένης ἄκουσε, ἐπαίξες, ἐπαίξετε, ἐκάθισες, ἐκάθισετε κτλ. Καὶ ἐν τῇ προστακτ. ἐπεγίνετο σύγχυσις τῶν καταλήξεων —ε, —έτω καὶ —ορ, —άτω. Οἱ Συρακούσιοι ἔλεγον λάβορ, δράμορ, ἄ.ελορ (Lobeck Φρύν. 348), ἀντιστρόφως δὲ ὄρουξε (Ross inscr. gr. ined. 246), ἄκουσε (Βαρθολ. Πατρολ. 114), οὕτω δὲ καὶ νῦν κοινῶς λέγεται γράψε, ἄκουσε, κάθισε κλείσε, κράτησε, μίλησε, περπάτησε, ἀκούσετε, μίλησετε, γράψετε κτλ.

Ἐκ τῆς συγχύσεως τῶν καταλήξεων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ προέκυψαν καὶ οἱ τύποι κοιμᾶσαι, πατεῖσαι, λέγσαι, ἔργσαι, βρέχσαι κτλ. κατ' ἀναλογίαν πρὸς τοὺς δοκίμους τίθεσαι, δίδοσαι, πεποιῆσαι, ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς τὸν γ' π. X. αἰῶνα. Ἐποδέκσαι (ἐπιγρ. ἐξ Ἐπιδαύρου ἐν Ἐφημερίδι Ἀρχαιολογικῆ 1884), γάργσαι (Ροῦθ 2, 14 καὶ Ψαλμ. 127, 2), πλέσαι (Εὐαγγ. Λουκ. 17, 8), ὀδυᾶσαι (αὐτόθι 16, 25), καυχᾶσαι (Ἐπιστολ. Α' Κορινθ. 4, 7), δεξιῶσαι (Γρηγ. Ναζ. 3, 272), ἐραντιοῦσαι (Βασίλ. 1, 753), στεφανοῦσαι (Χρυσ. 10, 143), κοιμᾶσαι (Ἰωάνν. Μόσχ. 3068), ἀναλαμβάνεσαι, κοιμᾶσαι παρὰ Πορφυρογ., παρ' ᾧ πολλάκις ἀπαντᾷ καὶ τὸ νῦν ἐν χρήσει εἶσαι. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδόκιμοι τύποι δὴν ἄντι δόνασαι (παρὰ Πολυβ.), ἐπίστη ἄντι ἐπίστασαι, κάθου ἄντι κάθησο, κάθη ἄντι κάθησαι (βλ. Lobeck Φρύν. 359) ἤδη πρὸ Χριστοῦ ἀπαντῶσιν, ὅπερ ἀποδείκνυσιν τὴν πρῶτον σύγχυσιν τῶν καταλήξεων—σαι,—σο καὶ η, —ου.

Ἡ κλίσις τῶν εἰς —ης τριτοκλίτων ἀφρωμιώθη πρὸς τὴν τῶν εἰς —ης πρωτοκλίτων, καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῇ ἐν. αἰτ. (ἤδη ἀπὸ τοῦ δ' π. X. αἰῶνος) τῶν κυρίων ὀνομάτων, Δημοχάστηρ, Ἀριστοκράτηρ, Ἀριστοφάνηρ, καὶ τῶν προσηγορικῶν, τετρήστηρ, τριήστηρ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν τῇ ἐν. γεν., Ἀριστοφάνου, Σωκράτου, Δεινοκράτου, ἰσοτελοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀντιστρό-

φως ἀπαντᾷ ἀφρωμιωμένη ἡ κλίσις τῶν εἰς—ης πρωτοκλίτων πρὸς τὴν τῶν εἰς—ης τριτοκλίτων. Καλλιάδουε (Α. Ῥαγκαβῆ Ἑλλην. Ἀρχ. 2, 1358), Αἰσχινοῦε, Ὑπερεῖδουε. Ἡ σύγχυσις δ' αὕτη τῶν πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων εἰς—ης ἐπέξετάθη σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ, ὥστε ἐλέχθη καὶ βασιλέαρ, αἶγαρ (βλέπ. καὶ Μαυροφύδου Δοκίμ. 415 καὶ 528), ἀκτίναρ, ἀρραβῶναρ, ἀέραρ, ἐξ ὧν ἔπειτα ἐσχηματίσθη ἡ πρωτόκλιτος ὄνομ. ὁ βασιλέας, ἡ αἶγα, ἡ ἀκτίνα, ὁ ἀρραβῶνας, ὁ ἀέρας κτλ.

Γνωστὸν τοῖς περὶ τὴν γλῶσσαν σπουδάζουσιν ὅτι ἐν τοῖς δοκίμοις χρόνοις λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσ. ἀντὶ τῆς τοῦ α' ἢ τοῦ 6' προσ. Ἰσ. 5, 126 ἐπιχειροῦν διαλέγεσθαι πρὸς τὴν πατέρα τὴν αὐτοῦ (=τὴν ἐμαυτοῦ). 1, 14 τὴν αὐτοῦ διάροιαρ ἀσκήσεις (=τὴν σαυτοῦ). 11, 47 σκέψαι κακείνο καὶ διέλεθε πρὸς αὐτόν (=πρὸς σεαυτόν). Ἄνδοκ. 1, 114 αὐτὸς αὐτόν ἀπόλλυτορ (=ἐμαυτόν). Θουκ. 1, 82 τὰ αὐτῶν ἐκποριζώμεθα (=τὰ ἡμῶν αὐτῶν). Ξεν. Ἑλλ. 1, 7, 16 ἐρήσετε σφᾶς αἰτοὺς ἡμαρτηκότας (=ἡμᾶς αὐτούς). Σοφ. Ἡλ. 285 ἐπικαλέω πατρός τὴν. . . δαῖτα αὐτὴ πρὸς αὐτὴν (=πρὸς ἐμαυτήν). Ἄλλ' ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἡ σπανία αὕτη κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους χρήσις ἐγένετο συνηθεστάτη ὥστε βαθμῆδόν τὰ ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτό, ἑαυτῶν, ἑαυτοῦς, ἑαυτὰς ἀντικατέστησαν τὰ ἐμαυτοῦ κτλ. σαυτοῦ κτλ. ἡμῶν αὐτῶν κτλ. ἡμῶν αὐτῶν κτλ. (βλ. Winer Gramm. d. neutestam. Sprachidioms 142). Ἐπιστολ. Ῥωμ. 6, 15 παριστάετε ἑαυτοῦς. Κορινθ. β', 4, 5 οὐ γὰρ ἑαυτοῦς κηρύσσομεν. 5, 12 ἑαυτοῦς συνιστάομεν. 7, 1 καθαρῶσομεν ἑαυτοῦς. Εὐαγγελ. Ἰωάνν. 18, 34 ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ λέγεις. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἰβ' αἰῶνος προσετέθη, τοῦ ἑαυτοῦ ἀπροσώπου ἀποθάντος, καὶ ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία μου, σου κτλ. εἰς τὸ ἑαυτόν, ὥστε ἔκτοτε ἐμορφώθησαν οἱ καὶ νῦν ἐν χρήσει τύποι τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἑαυτόν σου κτλ. Γλυκ. 288 γὰ πνίξω τὸν ἑαυτόν, μου. Πρόδρομ. 9, 277 τρέφε τὸν ἑαυτόν σου.

Διὰ τῶν κλασσικῶν προσφωμῶν -μός, -μα, -υιός ἢ τε κοινὴ διχλέκτος καὶ ἡ καθωμιλημένη πλείσθ' ὅσα νέα ἐσχηματίσθη ὀνόματα. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ -μός ἡ κοινὴ ἔπλασε τὰ ἐξορκισμός, λαθασμός, χρονισμός, μακαρισμός, πειρασμός, ἁγιασμός, ἀπειπισμός, ἐνταγμιασμός κτλ. ἡ δὲ καθωμιλημένη ἀπειρα, ἐρχομός, παγεμός, ἀποθαμός, γαγωμός, σκασμός, μισσεμός (ἐκ τοῦ μισσεῖω, ὅπερ ἐκ τοῦ missus), καμός, σκοτωμός, χαμός, πεσμός, γυτεμός, μαζωμός (μαζώνω ἐκ τοῦ μάζα), τρυγημός, κλαδεμός, σκαμμός (σκάπτω), δουλεμός, ἀπλωμός, περπατημός (περπατῶ) κτλ., ἐν γένει δὲ, δύναται τις εἰπεῖν, ἐκ παντὸς ῥήματος πρᾶξιν ἢ πλῆθος δηλοῦντος ἡ καθωμιλημένη σχηματίζει ὄνομα εἰς -μός ὡς διορισμὸν τοῦ δὲν ἔχει ἢ δὲν ἔχουν. Τάμπε.ἡ δὲν ἔχει τρυγημό, ἡ θάλασσα δὲν ἔχει μετρημό, ἡ κάτα δὲν ἔχει σκοτωμό, τὸ σπῆτι δὲν ἔχει σιασμό, οἱ ἐλαγὲς δὲν ἔχουν μαζωμό κτλ. Ἐκ δὲ τοῦ προσφωμῶντος -μα ἐν μὲν τῇ κοινῇ ἐσχη-

ματίσθησαν *ράπισμα, βάπτισμα, καθόρθωμα, ἀντάλλαγμα κτλ.*, ἐν δὲ τῇ καθωμιλημένῃ *κάμωμα, σκότωμα, γάρωμα, λίδωμα, κάρφωμα, πάτημα, ἄλεσμα, ψάρευμα, χάλασμα, μάλωμα, μοίρασμα, χαιρετίσματα κτλ.* Καὶ διὰ τοῦ -ιος οὐκ ὀλίγα ἐπλάσθησαν ἐν τῇ κοινῇ καὶ τῇ καθωμιλημένῃ, *κόκκινος* ἀντὶ τοῦ ἐρυθρός (ἐκ τοῦ *κόκκος τῆς πλίνου*), *κίτριος* ἀντὶ τοῦ ὠχρός, *πράσινος* ἀντὶ τοῦ χλωρός, κατ' ἀναλογία δὲ τοῦ ἐωθινός *πρωινός* ἀντὶ τοῦ πρῶιος, οὕτω δὲ καὶ τὰ *καθημερινός, αἰρινός, περυσινός, (ἐ)φρετινός, ταχινός, βραδινός κτλ.* Ἐκ τοῦ προσφύματος τούτου παρήχθη καὶ τὸ -έινος ὧδε. Ἄντι τῶν εἰς -ῆ παρὰ τοῖς Ἀττικαῖς ὀνομάζων δένδρων ἐν τῇ κοινῇ ἐν χρήσει ἦσαν τὰ εἰς -έα, *συκία* ἀντὶ *συκῆ*, *ἀμυγδαλία* ἀντὶ *ἀμυγδαλῆ*, *ἀκτεία* ἀντὶ *ἀκτῆ*, *ρόδέα* ἀντὶ *ρόδῆ* κτλ. (Πρόβλ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Ἀθηνῶν, τόμ. Δ', τεύχ. Β'), τὰ δὲ ἐκ τούτων μετουσιαστικὰ ἐσχηματίσθησαν εἰς -εῖνος, *ἀκτεῖνος, ροδέεινος* κτλ., τὸ δὲ πρόσφυμα τοῦτο ἐχρησίμωσεν ἔπειτα ὡς τῶν μετουσιαστικῶν πρόσφυμα καθόλου καὶ προσετίθετο οὐ μόνον εἰς τὰ εἰς -έα ὀνόματα δένδρων καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα, ἐντεῦθεν δὲ τὰ *σιδηρεῖνος, πηλεῖνος, πετρεῖνος* κτλ., ἐξ ὧν διὰ μεταθέσεως τοῦ ι τὰ δημῶδη *σιδερένιος, πηλερένιος, πετρερένιος, ἀσημέριος, μαλαμ(μ)ατέρνιος* κτλ.

M. I. ΚΕΦΑΛΑΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἡ ἀρχαῖκὴ λύρα.

(C. Saint-Saens¹⁾)

Κατὰ τινα τῶν εἰς τὸ Α μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως ἐπισκέψεών μου μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ν' ἀναζητήσω, εἰ δυνατόν, ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν πολυαριθμῶν προτύπων λύρας, ἅτινα εὑρίνται ἐν χερσὶ τῶν ἀγαλμάτων, τὸ ἀκριβές σχέδιον τὰς κατασκευῆς τῶν ὀργάνων

1) Ὁ κ. Κάμιλλος Saint-Saens ἐδημοσίευσε τὴν περὶ τῆς ἀρχαῖκῆς λύρας, διατρεσθῆν, ἦν ἀνέγνω πρὸ μηνὸς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ὠραίων τεχνῶν τῆς Γαλλίας. Ὁπόσον δὲ ἡ τοιαύτη τοῦ σοφοῦ τούτου καὶ διασήμου γαλάτου συγγραφῆς δημοσιεύσεις διήγειρε τὸ ἐνδιαφέρον παρὰ τῷ φιλαρχαίῳ εὐρωπαίῳ κόσμῳ, τοῦτο τεκμηριούται ἐκ τῆς χάριτος μετ' ἧς ἔγκριτὰ γαλλικὰ περιοδικὰ κατεφόρησαν τὴν καλλιτεχνικὴν μελέτην, τὴν φέρουσαν τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ. Ἡμεῖς ἑμῶς, διττῶς ἐνδιαφερόμενοι ἐν τῷ δημοσιεύματι τούτῳ, ἔνθεν μὲν ὡς ἀποτελοῦντι προῖον τοῦ καλάμου σοφοῦ γαλάτου, ἔνθεν δὲ ὡς περιστρεφόμενῳ περὶ θέμα ἀμέσως θίγον τὴν ἐλληνικὴν καλλιτεχνίαν, μετὰ μεΐζοντος, ὡς εἰκόσ, τῆς χάριτος τὰς βραβεΐας κατὰ μετὰφρασιν καταχωρίζομεν παρατηρήσεις τοῦ συνθέτου τοῦ Samson καὶ Dailila, ὅπερ ἀναγιβάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐντὸς μικροῦ ἐν Παρισίοις καὶ περὶ οὗ πολλὸς γίνεται λόγος.

τούτων. Ἐγίνωσκον ὅτι οἱ νεώτεροι ἀγαλματοποιοὶ καὶ ζωγράφοι, ἐξεικονίζοντες ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν λύρας καὶ κιθάρας, παρατιθέασιν ἡμῖν τὰς εἰκόνας χιμαιρικῶν ὀργάνων ὑπὸ μουσικῆν ἔποσιν· ἐνδιαφέρων λοιπὸν νομίδας νὰ παρατηρήσω ἂν συμβαίη ταῦτόν καὶ ἐν τοῖς ἀρχαῖκοις ἀγάλμασιν, κατεπεισθὼν περὶ τοῦ ἐναντίου· λύραι καὶ κιθάραι παριστάνονται ἐν αὐτοῖς ὑπὸ λογικῆν μορφήν, ἐξαιρουμένων φυσικῶς τῶν ἀπλοποιήσεων, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ ἀγαλματοποιία.

Παρετήρησα ὅτι αἱ χορδαὶ κατὰ διαφόρους τρόπους προσεδέοντο ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τμήματι τοῦ ὀργάνου τῷ καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέροντι, διότι ἐκεῖνο εἶνε τὸ μέρος ἐν ᾧ παράγεται ἡ ἀπαιτουμένη ἐνέργεια πρὸς τὴν ἔντασιν, ἥτις εἶνε ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἁρμονικὴν συμφωνίαν παντὸς ἐγγύρου ὀργάνου. Τὴν ἐν τῷ κατωτέρῳ τμήματι τῆς λύρας πρόσδεσιν τῶν χορδῶν παραλείπομεν, καθόσον αὕτη ἐνδιαφέρει μόνον ὑπὸ τὴν ἔποσιν τῆς στερεότητος.

Οἱ νεώτεροι καλλιτέχναι, ἤρνοντες ὅτι πιστῶς ἀναπαριστῶσι τὰς ἀρχαῖκὰς λύρας, πρόσαρμόζουσιν ἐν αὐταῖς τὰς χορδὰς κατὰ δύο τρόπους. Ὅτε μὲν περιτυλίσσοσιν αὐτὰς περίξ δίσκων, ἡ ἀνωτέρα διαδοκίς τῶν ὀποίων ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα, ἡ περίξ αὐτῆς ταύτης τῆς διαδοκίδος· ὅτε δὲ αἱ χορδαὶ διατρυπῶσι τὴν διαδοκίδα καὶ περατοῦνται πρὸς τ' ἄνω ὑπὸ συμπαγῶν προεκτάσεων, ὡς ἐν ταῖς πρὸς διακόσμοσιν λύραις τῶν εἰς οὐρανὸν ἀποληγόντων κλειδοκυμβάλων (pianos à queue). Ἄλλ' ἡ πρακτικὴ ἀναπαράστασις ἀμφοτέρων τούτων τῶν συστημάτων θ' ἀπέδεικνεν ὄλως χιμαιρικῆ. Ἰδῶμεν δὲ πρὸς ποῖα συστήματα ἀνταποκρίνονται ταῦτα ἐν τῇ πραγματικότητι.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει δὲν περιτυλίσσομεν αἱ χορδαὶ περίξ συμπαγῶν δίσκων, οὔτε ἀπλῶς περίξ τῆς διαδοκίδος, ἀλλ' ἐστερεοῦντο ἐπὶ κυλίνδρων ἐξ ὑφάσματος ἐν συνεπαφῇ μετ' αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ νῦν εἰσὶ ἐῦρηται ἐν χρήσει ἐν ταῖς βεβερηκαῖς λύραις, ταῖς γνωσταῖς εἰς πάντας τοὺς ἐπισκεψαμένους τὴν Αἴγυπτον. Καὶ αὐτοὶ δ' οὗτοι οἱ κύλινδροι ἰσχυρῶς συνεβάπτονται τῆς διαδοκίδος, ἐπιτρέποντες τὴν ἐπιτυχίαν συμφωνίας ἐπαριστοῦς διὰ τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ὄργανα, ὧν αἱ χορδαὶ ἦσαν μικρὸν τεταμέναι, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἔντασιν τῶν χορδῶν τῶν ἡμετέρων ἔτι κιθαρῶν. Ἐν ταῖς κιθάραις, ἡ διαδοκίς τῶν ὀποίων ἦτο πλαγία, ἡ τελευταία αὕτη ἔφερε γραμμὰς ἐγκασίων στριγκῶν προωρισμένων ν' ἀνθίστανται εἰς τὸ ὀλισθημα τῶν κυλίνδρων.

Διὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ ἐρμηνεία ἀποβαίνει ἥττον εὐχερῆς. Μοὶ ἐχορήγησε δὲ ταύτην μικρὸς Ἀπόλλων ἐξ ὄρειχάλκου, ὕψους ἐνὸς δεκαμέτρου, φιλοτεχνηθεὶς μετὰ μεγάλης λεπτομερείας παρὰ τὸ μικρὸν αὐτοῦ ἀνάστημα· ἡ λύρα αὐτοῦ εἶνε μεταθεμιμένη, ἀλλὰ τὰ λείψανα αὐτῆς διεσώθησαν εὐτυχῶς παρέχοντα τὴν κλεῖδα τοῦ μυστηρίου. Ἡ διαδοκίς τῆς λύρας διατρυπᾶται καθέτως ὑπὸ πολλῶν ὀπῶν, ἐν ἐκάστη τῶν ὀποίων εἰσέρχεται σφὴν ἰδιάζοντος εἶδους, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ διέρχεται ἡ χορδὴ διὰ τῆς αὐτῆς ὀπῆς καὶ νὰ συγκρατῆται δι' αὐτῆς. Δυσχερῆς ἀποβαίνει νὰ κατανοήσωμεν πῶς ὁ καλλιτέχνης ἠδύνατο νὰ χορδίξῃ τὸ ὄργανον αὐτοῦ

ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους· ἀλλὰ τὸ γεγονός εἶνε ψη-
λαφτόν, ἀμφιβολία δὲ δὲν ἐπιτρέπεται. Ἐν ταῖς ἐκ-
μαρμαρῶν λύραις τοῦ αὐτοῦ συστήματος αἱ χορδαὶ
συχνάκις ἐλλείπουσι, πάντοτε δὲ τὸ ὑπὲρ τὴν σφῆ-
να ἄκρον τῆς χορδῆς ἐλλείπει, ἀκαταλήπτου ἀπο-
βαίνοντος τοῦ συστήματος· ἢ ὄρειχαλκίνη λύρα ἐρ-
μυνεύει τὰ πάντα.

Παρετήρησα ὅμως καὶ τρίτον εἶδος στερεώσεως τῆς
χορδῆς, κάλλιστα παριστανόμενον ἐπὶ ὑπερμεγέθους
λύρας, φερούσης πάσας αὐτῆς τὰς χορδὰς, ἦν δὲ
κρατεῖ μέγας μαρμαρίνος Ἀπόλλων, καθήμενος. Ἐν-
ταῦθα αἱ χορδαὶ διατραυπῶσι τὴν διαδοκίδα κατὰ τὸ
ἦμισυ καθέως, εἶτα δὲ ἐξέρχονται ὀπισθεν αὐτῆς,
σχηματίζουσαι εἶδος χαίτης ἐν τῇ λύρᾳ· αἱ σφῆνες
εἰσέρχονται ὀριζοντίως ἐν ταῖς αὐταῖς ὀπαῖς ἐπὶ τοῦ
ἐμπροσθίου μέρους τῆς διαδοκίδος.

Πάντα ταῦτα εἶνε ἐντελῶς σαφῆ, παράδοξον δὲ
πῶς δὲν παρετηρήθησαν μετὰ προδοχῆς μέχρι τοῦδε,
ἐν ἔργοις δὲ ἐν τοῖς ὁποίοις νεώτεροι καλλιτέχναι
ἀξιοῦσι ν' ἀναπαραγάγῃσι τὸν ἀρχαῖκόν βίον καὶ ἐν
ταῖς ἐλαχίσταις λεπτομερεῖαις αὐτοῦ, θεατρικαὶ λύ-
ραι ἐξακολουθοῦσιν ὡς καὶ πρότερον ἐμφανιζόμεναι.
Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν λύραν ὡς σύμβολον καὶ σφῆ-
διον διακόσμου, αὐτὴ διαφεύγει πάντα ἐλακκόν, πε-
ριττοῦ κατὰ συνέπειαν ἀποβαίνοντος παντός περὶ
αὐτῆς λόγου.

Ὁμολογῶ ὅτι καὶ τέταρτον ὑπάρχει σύστημα λύ-
ρας ἢ καθάρας, ἥς τὸ μυστήριον δὲν ἠδυνήθηεν ν' ἀ-
νακαλύψῃ· τοῦτο εἶνε ἐκείνο, οὗτινος αἱ χορδαὶ
στερεοῦνται ἐπὶ εἶδους σανίδος, ἐστερεωμένης καὶ
αὐτῆς πλαγίως ἐπὶ τῆς διαδοκίδος. Ἐν ὅμως φαίνε-
ται πραγματικῶν τὸ ἐξῆς, ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ
Ῥωμαῖοι ἠγνόουν τὸ νέον σύστημα τῆς σφῆνης, ἠτις
φέρει ὅτιν καὶ πέριξ τῆς ὁποίας περιτυλίσσεται ἡ
χορδῆ. Ἐν τούτοις τὸ σύστημα τοῦτο ἦτο ἐν κρήσει
ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς
Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Σίναϊ· δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ πα-
ρέλαθον αὐτὸ οἱ Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν τῆς Ἀνατολίης
λαῶν, μετ' ὧν ἐτίθειοντο βεβαίως ἐν ἐπικοινωνίᾳ,
ἀποδεικνυομένη ἐκ τεμαχίων σινικῶν ὑφασμάτων εὐ-
ρεθέντων ἐν ὑπογείοις. Μὴ τις ὑποθέσῃ ὅμως ὅτι
καὶ τὸ σύστημα τῆς μετ' ἀπλῆς ἐπαφῆς προσδέσεως
τῶν χορδῶν δὲν ἦτο ἐπίσης ἐν κρήσει. Ὁ Βερλιόζ,
ὅστις δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν μουσικὴν,
κατεγέλασε τῶν βιρμανικῶν ἀρπῶν, τῶν στερομύ-
νων σφηνῶν καὶ εὐρισκομένων κατὰ συνέπειαν, ἐλα-
γεν, ἐν συνεχείᾳ ἀσυμφωνίᾳ. Ἐκείνο τὸ ὅποιον δυνά-
μεθα νὰ εἰπομεν εἶνε τὸ ἐξῆς ὅτι τὰ ὄργανα ταῦτα
εἶνε εἰς ἄκρον ἀρχέγονα.

Αἱ ἀρχαῖκαί λύραι καὶ καθάραι εἶνε ἀξία μελέτης
οὐ μόνον ὑπὸ τὴν προσηγορευθεῖσαν ἐποχὴν ἀλλὰ
καὶ ὑφ' ὅσας τὰς ἄλλας, ἠτοὶ ὑπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἠχη-
ροῦ κύτους, τοῦ τῆς ἁρμονίας πίνακος, τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν χορδῶν, τῶν λεπτομερειῶν τῆς κατασκευῆς καὶ
τοῦ τρόπου τῆς κινήσεως τῶν ὀργάνων. Γνωστὸν ὅτι
ὁ παῖξων ἔχρηστο πλῆκτρον εἰς τὸν τρόπον ὅσπερ νὰ ἠκῶ-
σιν αἱ χορδαί. Ἐν τισὶ περιπτώσεσιν ὁ καλλιτέχνης
ἐτήρει μεταξὺ τοῦ ἀντήχου καὶ τοῦ λικανοῦ τῆς
ἀριστερῆς τὴν χορδὴν ἐκείνην, ἦν ἐπληρώσε διὰ τῆς
δεξιᾶς τῇ κρήσει τοῦ πλῆκτρον. Τῆς τοιαύτης
κρετήσεως τῆς χορδῆς δύο δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσιν

ἐρμυνία: εἶτε δηλ. πύξανεν ὁ παῖξων διὰ τοῦ μέ-
σου τούτου τὸν ἀριθμὸν τῶν φθογγοσῶμων, ἅτινα αἱ
χορδαὶ παρεῖχον αὐτῷ, εἶτε ἐκρησμοποίησιν αὐτὴν
πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐλαττωματικῆς συμφωνίας τῶν
χορδῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ ὑποθέσει, τέσσαρες χορδαί,
κεχορδισμένοι κατ' ἄλλεπάλληλα δίτονα θὰ παρεῖχον
εὐχερῶς ὀλόκληρον μουσικὴν κλίμακα. Ἐκ τούτου κα-
ταφαίνεται ὁπόσον αἱ φωναὶ τοῦ ὄργανου ἠδυνάτο
ν' ἀξιοῦσθαι διὰ τοῦ μέσου ἐκείνου. Σημειώτεον ὅτι
ἡ χορδὴ θίγεται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀριστερῆς παρὰ τὸ
ἀνώτερον αὐτῆς ἄκρον. Πιθανὸν διὰ τοῦ μέσου ἐκεί-
νου νὰ ἐποικίλλετο ὁ τόνος χωρὶς νὰ παραλλάσῃ ἡ
συμφωνία. Λαμπρὸν παράδειγμα τῆς τοιαύτης δια-
θέσεως τῶν χορδῶν ἀπαντᾷ ἐν τῇ διασήμῳ εἰκό-
νι, τῇ γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἄλδεδεβρανδινοῖ
Γάμοι.

Συνελόντι εἰπεῖν, σοβαρὰ μελέτη τῆς ἀρχαῖκῆς λύ-
ρας καὶ καθάρας ὑστερεῖ εἰσέτι· εὐκαταῖον δὲ νὰ πειρα-
ματωθῇ ἐντελῶς.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Περὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως.

Σπουδαίαν μελέτην ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐδη-
μοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ Revue Scientifique ὁ κ.
J. Norman Lockyer, ἥς περιλήψιν παραθέτομεν ἐν-
ταῦθα, διότι ἐν αὐτῇ μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας
καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κύρους διασαφηνίζονται τὰ
πλείεστα τῶν φαινομένων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν
πλανήτην τοῦτον, φαινομένων, ἅτινα ἔδωκαν ἀφορ-
μὴν εἰς τοὺς μᾶλλον εὐφραντάστους ν' ἀποδώσωσιν
εἰς τὸν ἐρυθρὸν πλανήτην ἰδιότητα, αἷτινες λίαν
πιθκῶς οὐσιωδῶς διαφέρουσι τῶν ἀληθῶν αὐτοῦ
ἰδιοτήτων.

«Ἄπαντες βεβαίως παρετήρησαν, λέγει, τὸν λαμ-
πρὸν ἐρυθρὸν ἀστὲρα, ὅστις καθ' ἐκάστην νύκτα ἀνα-
φαίνεται εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν τμήμα τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ὁ ὀλίγιστα δὲ ἀστρονομῶν ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν
μου γνωρίζει ἤδη ὅτι ὁ ἀστὴρ οὗτος εἶνε ὁ πλανή-
της Ἄρης, ὁ τοσοῦτον ἀπασχολήσας τὴν φαντασίαν
κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους. Οἱ κάποι-
οι τοῦ Ἄρεως μᾶς κλῆνουσι σημεῖα καὶ πρέπει
ἀφροντῶς νὰ εὐρωμεν τὰ μέσα ν' ἀπαντήσωμεν εἰς
αὐτὰ καὶ ταχέως νὰ ἰδρῶσωμεν μέθοδον συνηνοήσεως
δι' ἧς ν' ἀνταλλάξωμεν ἰδέας μεταξὺ τῶν δύο πλαν-
ητῶν· τοιοῦτον εἶνε τὸ προκείμενον ζήτημα ἐν ταῖς
ἐφημερίσι τῆς σήμερον».

Ὁ συγγραφεὺς ἀνατρέγων εἰς τὸ παρελθὸν εὐρί-
σκει ὅτι καὶ τῷ 1860 καὶ 1877 ὁ πλανήτης οὗτος
ἦτο ἐπίσης λαμπρὸς, δὲν προϋξήνησεν ὅμως ἢν
σήμερον προκαλεῖ συγκίνησιν διὰ δύο λόγους· ἀφ' ἐνός
μὲν ἕνεκα τοῦ βραχυπρόθετον ἀύξοντος ἐνδιαφέροντος τῶν
πολλῶν ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς ζητήμασιν, ἀφ' ἑτέρου

δὲ ἕνεκα τῆς δημοσιεύσεως πολλῶν νέων ἀνακαλύψεων σχετικῶν πρὸς τὸν πλανήτην τούτον.

«Ἡ δημοσία γνώμη, λέγει, καταπεισθεῖσα ὅτι αἱ ἐσχάτως παρατηρηθεῖσαι ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου μεταβολαὶ ὀφείλονται εἰς ἐπέμβασιν τῶν κατοίκων αὐτοῦ (ὅπερ, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται, στηρίζεται ἐπὶ τῆς ψευδοῦς ἐρμηνείας μιᾶς λέξεως), παρεδέχθη φυσικώτατα ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως ἀνέλαθον γιγαντιαία ἔργα ὅπως σημάωνσιν ἡμῖν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, ἀπὸ τῶν ιδεῶν δὲ τούτων μέχρι τῶν προτάσεων, οἷσι αἱ τοῦ Galton καὶ τοῦ Haweis, περὶ ἀπικνήσεως εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα, τὸ διάστημα εἶνε ἐλάχιστον».

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζων τὴν ιδεάν τῆς συνεννοήσεως μετὰ τῶν πλησιεστέρων ἡμῖν οὐρανίων σωμάτων, σημεῖοι ὅτι αὕτη δὲν εἶνε νέα, ὅτι γερμανὸς τις ἀστρονόμος προέτεινεν ἀνταπόκρισιν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Σελήνης, διὰ μέσου πυρῶν παριστάντων ἐν ταῖς εὐρείαις τῆς Σιβηρίας πεδιάσιν γεωμετρικὰ σχήματα εἰς τὰ ὅποια οἱ κάτοικοι τῆς Σελήνης θὰ ἀπῆντων, ἐὰν ταῦτα ἦσαν ὁρατὰ εἰς αὐτοὺς, δι' ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν.

Ἡ ιδέα αὕτη τῆς ἐκμηδενίσεως τῶν 384000 χιλιομέτρων, ἅτινα χωρίζουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς Σελήνης, συνεκίνησε τότε τὸ πνεῦμα τῶν πολλῶν. Ἄλλὰ σήμερον δὲν πρόκειται πλέον περὶ τῆς σχετικῶς ἐλαχίστης ταύτης ἀποστάσεως, πρόκειται περὶ συνκοινωνίας μετὰ τοῦ Ἄρεως, οὐτινος ἡ ἐλάχιστη ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασις ἀνέρχεται εἰς 56 ἑκατομμύρια χιλιομέτρων, καὶ ὅστις, κατὰ τινὰς ἐποχάς, εἶνε τῶσον μεμακρυσμένος ἀφ' ἡμῶν ὥστε ἡ ἔντασις τοῦ φωτὸς αὐτοῦ νὰ εἶνε μῶλις τὸ πέμπτον τῆς μεγίστης αὐτοῦ φωτοβολίας.

Εἶτα ὁ συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὅτι ἡ περίοδος τῆς ρεκτάκτου φωτοβολίας τοῦ Ἄρεως, περίοδος συμπληρουμένη ἐντὸς 16 περίπου ἑτῶν, ἐξαρτᾶται ἀμέσως τὰ τῆς σχετικῆς θέσεως τοῦ πλανήτου τούτου πρὸς τὴν Γῆν καὶ τὸν Ἥλιον. Τῷ ὄντι, ὁ Ἄρης φαίνεται πρὸς τὸν Ἥλιον, εἰς τὸ περιήλιον δὲ τῆς λίαν ἐλλειπτικῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν γῆν τροχίαν αὐτοῦ, ¹ ἅτινα συνέβησαν ἰδίᾳ μὲν κατὰ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ἑτῶν 1830 καὶ 1862, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον κατὰ τὰς τῶν ἑτῶν 1877 καὶ 1892, καθ' ἃς ὁ πλανήτης εὐρίσκετο ὀλίγον ἀπομακρυσμένος τοῦ περιηλίου αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ἑτῶν

1) Καλὸν εἶνε νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἀκριβῶς ὁ πλανήτης Ἄρης, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ ὑποκείμενον τῆς παρούσης πραγματικῆς, ἕνεκα τῆς σχετικῆς μεγάλης ἐκκεντρότητος τῆς τροχίᾳς αὐτοῦ (0,0932611 τοῦ ἡμιμεγάλου ἄξονος τῆς περὶ τὸν Ἥλιον τροχίᾳς αὐτοῦ), ἐκκεντρότητος ἀνωτέρας τῆς τῶν λοιπῶν πλανητῶν πλὴν τῆς τοῦ Ἐρμῶ (0,2056048), ἐρρητίμευσεν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ πρώτου νόμου τοῦ Κέρλερ. καθ' ὃν οἱ πλανῆται διαγράφουσιν ἐν τῶν εἰρήφειαις, ὧν ὁ Ἥλιος κατέχει μίαν τῶν ἐστιῶν, μετὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Tycho-Brahé μακρὰς ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου μελέτας. **Η. Γ. Β.**

1869 καὶ 1871, καθ' ἃς ὁ πλανήτης εὐρίσκετο περὶ τὸ ἀφῆλιον αὐτοῦ. Σημειῶν δὲ ὁ συγγραφεὺς ὅτι τὸ περιήλιον τῆς τροχίᾳς πλανήτου τινὸς παρίσταται ἀστρονομικῶς διὰ τοῦ ἡλιοκεντρικοῦ μήκους αὐτοῦ, ἢ δὲ φαινομενικῆ διάμετρος τοῦ δίσκου τοῦ πλανήτου (ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ λαμπρότης αὐτοῦ) διὰ τῆς ἡμιδιαμέτρου αὐτοῦ, ἐκφραζομένης εἰς δευτερόλεπτα τόξου, παρατίθησι πίνακα τῶν στοιχείων τοῦ Ἄρεως, λαμβανομένου ὡς μήκους τοῦ περιηλίου τοῦ Ἄρεως τοῦ ἀριθμοῦ 334⁰, κατὰ τὰς ἀντιθέσεις τοῦ 1877 καὶ τοῦ 1892, ὡς καὶ κατὰ τινὰς ἄλλας ὀλιγώτερον εὐνοϊκᾶς¹. Ὁ πίναξ οὗτος ἔχει ὡς ἐξῆς :

Ἡλιοκεντρικὴν μῆ-
Χρονολογία ἀντιθέσεως. Ἡμιδιάμετρος. κος τοῦ πλανήτου.

5 Ὀκτωβρίου	1862 . .	10",8 . .	12 ⁰
13 Φεβρουαρίου	1869 . .	8",2 . .	145 ⁰
27 Ἀπριλίου	1873 . .	9",7 . .	217 ⁰
5 Σεπτεμβρίου	1877 . .	14",7 . .	343 ⁰
26 Δεκεμβρίου	1886 . .	9",2 . .	95 ⁰
31 Ἰανουαρίου	1887 . .	8",3 . .	132 ⁰
10 Ἀπριλίου	1888 . .	9",2 . .	201 ⁰
13 Αὐγούστου	1892 . .	14",7 . .	312 ⁰

(Αἱ χρονολογίαι αὗται εἶνε κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον).

Εἶτα ἐξετάζων ὁ συγγραφεὺς τὰς συνθήκας τῆς ὁρατότητος, παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὰς ἀντιθέσεις ἐν γένει ὁ Ἄρης εὐρίσκεται πλησιέστατα εἰς ἡμᾶς, ὁ δὲ βαθμὸς τῆς προσεγγίσεως ταύτης ἐξαρτᾶται ἄλλως καὶ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ πλανήτου ἐπὶ τῆς τροχίᾳς αὐτοῦ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη.

Τότε ὁ πλανήτης φαίνεται ἡμῖν πλησιφαῆς, ὡς καὶ ἡ Σελήνη, ὅταν εὐρίσκηται εἰς ἀνῆλογον ταύτη θέσιν. Κατ' ἐκείνην ἄρα τὴν ἐποχὴν ἡ Γῆ εἶνε ἀόρατος εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἄρεως, ἐκτὸς ἐὰν τύχη νὰ διαβῆ διὰ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου.

Η. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

1) Τὰ ἐλλειπτικὰ στοιχεῖα τῶν πλανητῶν, ἦτοι τὰ δεδομένα, ὧν ἡ γνώσις εἶνε ἀναγκαία πρὸς προσδιορισμὸν τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν, εἶνε τὰ ἐξῆς 7 :

α) Τὸ μῆκος τοῦ ἀνιόντος δεσμοῦ, ἢ ἡ μεταξὺ τῆς γραμμῆς τῶν δεσμῶν μετὰ τῆς τῶν ἰσημερινῶν σημεῖων γωνία. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὀρίζει τὴν ταμὴν τῆς ἐκλειπτικῆς μετὰ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχίᾳς τοῦ πλανήτου.

β) Ἡ ἔγκλισις τῆς τροχίᾳς τοῦ πλανήτου πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν.

γ) Τὸ μῆκος τοῦ περιηλίου, ὅπερ ὀρίζει τὴν θέσιν τῆς ἐκλειπτικῆς τροχίᾳς ἐν τῷ ἐπιπέδῳ αὐτῆς, ὀριζομένην διὰ τῶν δύο προηγουμένων στοιχείων.

δ) Ἡ μέση ἀπό τοῦ Ἥλιου ἀπόστασις, ἢ τις παρέχει τὸν ἡμιμέγαν ἄξονα τῆς ἐλλείψεως.

ε) Ἡ ἐκκεντρότης, ὀρίζουσα μετὰ τοῦ προηγουμένου στοιχείου τὴν ἐκλειπτικὴν τροχίαν τοῦ πλανήτου.

στ) Ἡ σιγμὴ τῆς διαβάσεως τοῦ ἀστέρου διὰ τοῦ περιηλίου.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ **Paul Bourget**.*

Ἡ σύντομος αὕτη μονογραφία, — ἐν ἣ πλείστοι Παρισιανοὶ θ' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἱστορίαν τῶν προσωπικῶν αὐτῶν συναισθημάτων, διότι αἱ ἀρομαὶ τῆς ἠθικῆς ἀνίας τοῦ Λαυρεντίου δὲν ἦσαν ἐξαιρετικαί, — θὰ παράσχη καλλίτερον ἰδέαν περὶ τῆς θέσεως, ἣν κατέσχεν ἀπλουστάτη ἐκ τύχης συνάντησις, ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκείνῃ τῇ ἀτόνῳ καὶ κατὰ συνέπειαν μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑποκειμένη εἰς τὰς ἀποτόμους καὶ ἀπροσδοκήτους ἐκπλήξεις. Ἐν τῇ εὐαίσθησίῃ ἡμῶν ἡ σημασία τῶν γεγονότων ἐξισοῦται πρὸς τὴν σημασίαν, ἣν ἐν τῇ εἰκόνι ἔχουσι τὰ ζωηρὰ χρώματα· ὡς ἡ συνχρωμολογία αὐτῶν πρὸς ἄλλα παράγει τὴν ἐντύπωσιν ἐν τῇ εἰκόνι, οὕτω καὶ ἐν βίῳ ὁμοίῳ φαιδρόισι εἰκόνι ἡ ἐλαφροτέρα ἐντύπωσις καθίσταται ζωηρὰ ὡς ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐκείνης τὸ ἐλαφρότερον ζωηρὸν χρῶμα. Ἐσπέραν τινὰ τοῦ ἀνιάρου χειμῶνος ὅτε αἱ ὄραι ρέουσι τόσον βραδέως ὁ Ἥλιος, ἐπὶ τῆς προκυμίας ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ περιστυλίου τῶν Ἀπομάχων, εὐρέθῃ ἀντιμέτωπος πρὸς ἀρχαίον συνάδελφον αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπουργείῳ, ὅστις πρὸ ἐξαετίας ὑπῆρξεν ὁ ἦρος μέγαν ποιησάσης κρότον ἱστορίας.

Πράγματι, χωρὶς οὐδεὶς πρόδρομος καὶ προανήκουσμα παρομοίου σκανδάλου νὰ ὑπάρξῃ, κατ' ἐλάχιστα χρονικὰ διαστήματα ἐν ταῖς αἰθούσαις ἠγγέλθη ἡ ἐξαφάνισις κατὰ πρῶτον τοῦ κ. Γεράρδου Λαιρέ, — οὕτως ὠνομάζετο ὁ νεαρὸς ἀνὴρ, — εἶτα τῆς κυρίας Κλάρας Ὠδρῆ, νεαρᾶς γυναικὸς ἡλικίας εἴκοσιν ὀκτώ ἐτῶν, ἧς, μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ διαγωγή ὑπῆρξεν ἀπηλλαγμένη πάσης ὑπονοίας. Σχεδὸν ἀμέσως κατόπιν, — διότι ὁ σύγχρονος κομπολιτισμὸς μεταβάλλει τὴν Εὐρώπην εἰς εἶδος μικρᾶς πόλεως, — πρῶτωπα καλὰς ἔχοντα πληροφροῦν ἀπεκάλυψαν ὅτι ὁ κ. Γεράρδος Λαιρέ καὶ ἡ κυρία Κλάρα Ὠδρῆ ἀπουσίαζον ἐν Ἀγγλίᾳ. Τότε οἱ πάντες ἐπροθυμοποιοῦντο τίς πρῶτον ν' ἀνακαλύψῃ τι ἐν τῷ παρελθόντι τῆς δραπέτιδος διὰ τοῦ ὁποίου νὰ κατακρίνῃ τὴν ἀνήκουστον, ὡς ἔλεγον, ὑποκρισίαν αὐτῆς, ὁ δὲ κόσμος ἐξεδικήθη διὰ πικρῶν συκοφαντιῶν κατὰ τῆς εὐδαιμονίας, ἧς ἀπῆλαυε τὸ ἐκνόμως ζῶν ζεῦγος ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν τούτοις ἐζήλευον. Ἡ μέχρι μανίας ἐκείνη κακολογία ἐπέξετάθη ἐντὸς μικροῦ καὶ εἰς τὸν σύζυγον,

ζ) Ἡ διάρκεια τῆς ἀστρικῆς περιφορᾶς τοῦ πλανήτου.

Τῶν στοιχείων τούτων τὰ ἕξ πρῶτα ἀρκοῦσι. Τὸ ἔβρομον ὑπολογίζεται διὰ τοῦ 3^{ου} νόμου τοῦ Κέπλερ, καθ' ὃν τὰ τετράγωνα τῶν χρόνων τῶν ἀστρικῶν περιφορῶν τῶν πλανητῶν εἶνε ἀνάλογα πρὸς τοὺς κύβους τῶν μεγάλων ἀξόνων τῶν τροχίων αὐτῶν.

Τὸ 1^{ον}, 3^{ον} καὶ 6^{ον} τῶν στοιχείων τούτων μεταβάλλονται κατὰ τὰς ἐποχάς. Η. Γ. Β.

(*) Ἴδε προηγούμενον ἀριθμ. 7—8.

ὅστις ἔσχε τὸν κυνισμόν νὰ δεχθῇ τὴν δυστυχίαν του μετὰ πικρᾶδῶς στωικότητος. Ἦτο ἀνὴρ τεσσαράκοντα ἐτῶν, εὐχρωμος, μιζοπόλιος, δικάσιμος ἐπὶ τῷ ἐλευθεριάζοντι χαρακτήρι καὶ ὅστις ἐφημιζετο ὡς κεκτημένος οἰκονομικὴν δεινότητα πρωτίστης τάξεως.

Ἦτο πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου μεγάλης τραπέζης, ἧς ἡ εὐημερία ὀλόκληρος ὠφείλετο εἰς τὴν ὑψηλὴν πείραν αὐτοῦ. Ὑπῆρχεν ἄρξ γε μεταξύ τοῦ Ὠδρῆ καὶ τῆς συζύγου του μυστήριόν τι κεκοιμημένον ἐξ ἐκείνων, ἀπερ παρέχουσι εἰς τὴν σύζυγον δικαίωμα ὑπεροχῆς τόσον σπουδαίον ὥστε δίκη τις δύναται ν' ἀτιμάσῃ τὸν σύζυγον; Πολλοὶ ἐσκέψαντο τοῦτο, συνεπαίχ τῆς σιγῆς, ἣν ἐτήρησεν ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς συγκατετέθη εἰς τὸ νὰ ἐκκαθαρίσῃ ὀριστικῶς τοὺς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπουσίας λογαριασμούς. Ἄλλοι πάλιν ἐκατηγόρησαν τὸν ἐπικουρισμὸν τοῦ ἀνδρός, ὅστις οὔτε ἐκ τῶν διασκεδάσεων, οὔτε ἐκ τῶν χρηματιστικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων παρέλειπέ τινα καὶ ὅστις ἀνταπέδωκε τὰ ἴσα ἐγκαταστάς ὀριστικῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀοιδου τινος, ὀνόματι Λεόντ Δακτῆ, ἣν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπροστάτευεν. Μάτην ὁ κόσμος ἐξηντλήθη εἰς ὑποθέσεις πολυειδεῖς ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίων αἰσθημάτων τῶν ἠθοποιῶν τοῦ πραγματικοῦ τούτου μυθιστορήματος. Εἶτα ἡ σιγὴ ἐκάλυψε γεγονός, ὅπερ διετέλεσε μὲν ἀνεξήγητον, ἦν ὅμως καὶ τυπικόν. Ἡ φράσις, «Ξεύρετε; ἡ ὑπόθεσις ἔγεινεν ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ τῆς κυρίας Ὠδρῆ. . .» ἐπανερχεται ἐνίοτε ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν. Γυναῖκες τινὲς ρωμαντικῶν ἰδεῶν ἐθαύμασαν μυστικῶς τὴν ἐλευθερωθεῖσαν ἐκείνην γυναῖκα. Φρόνιμοι τινες ἄνδρες ὠκτεῖραν μυστικῶς τὸν Γεράρδον. Ἡ ἱστορία τῆς μυστηριώδους ἐκείνης φυγῆς ἐπανῆλθε πάλιν ἐπὶ τοῦ τάπητος συνεπέειξ δίκης οἰκονομικῆς ἐξ ἧς ὁ Ὠδρῆ ἐζήληθεν ὡς ἡδυνήθη, περισώσας ἀκεραίαν τὴν περιουσίαν του, ἀλλ' ἀπολέσας τὴν τιμὴν. Πλέον τούτου οὐδὲν ἠκούσθη. «Δὲν ὑπῆρχον τέκνα», ἔλεγον ἐνίοτε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποιοὶ ἀνέφερον ἐπὶ τὸ συμβῆν ἐκεῖνο εἰς ὑποστήριξιν τῶν θεωριῶν αὐτῶν ἐν ταῖς καθημεριναῖς συζητήσεσιν ἐπὶ τῶν διαφόρων περιπτώσεων τοῦ ἀνόμου συζυγικοῦ βίου.

Ὁ Ἥλιος Λαυρέντιος ἐγνώριζε τοσοῦτο καλλίτερον τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, ὅσῳ κατὰ τὴν διάρκειαν μέρους τῆς νεανικῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἦν συνδεδεμένος μετὰ τοῦ Γεράρδου διὰ τῆς φιλίας ἐκείνης, ἧτις τρέφεται διὰ τῶν ἀμοιβαίων ὁμοίων διασκεδάσεων καὶ συνηθειῶν. Ἦσαν ὑπέλληλοι ἐν τῷ αὐτῷ γραφεῖῳ καὶ ἐσύγχάζον εἰς τὰς αὐτὰς αἰθούσας.

Ἀπὸ τῆς ἀπαγωγῆς ὅμως τῆς κυρίας Ὠδρῆ, ὁ Λαιρέ δὲν εἶχε δώσει σημεῖον ζωῆς εἰς τὸν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν συνάδελφον αὐτοῦ, ὁ δὲ Λαυρέντιος οὐδ' ἰσκέφθη κἄν, ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του, νὰ ζητήσῃ πληροφροῦν περὶ τοῦ ἐξαφανισθέντος συναδέλφου. Ἐνεκα τούτου ἔμεινεν ὡσεὶ ἐμβρόντητος βλέπων ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τῶν Παρισίων τὸν ἄλλοτε συναδέλφον του προχωροῦντα πρὸς αὐτὸν μετὰ προτεταμένης χειρὸς καὶ μειδιήματος φιλίου εἰς τὰ χεῖ-

λη, ἐν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς διεζωγραφημένην τὴν ἐκ τῆς συναντήσεως χαρὰν ἐκείνην ἢ ὅποια αὐθωρεῖ ἀφαιρεῖ τὴν ἀπόστασιν τῶν ἐτῶν. Ἡ ἐκπληξίς ἐκείνη παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Γεράρδου τόσον καθαρῶς, ὥστε ἐμειδίασε πλείοτερον καὶ : « Ἦμην βεβαίως τὸ τελευταῖον πρόσωπον, ὅπερ ἠδύνασο νὰ ἐλπίζης ὅτι θὰ συνήντας», εἶπεν ἀμέσως ὡσεὶ διὰ νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἐρώτησιν. « Ναί, φίλε μου ἐξηκολούθησεν. Ἰδοὺ, πλέον τοῦ ἔτους παρήλθεν ἀφ' οὗτου ἐπληθύνθημεν. Τί τὰ θέλεις ; οἱ Παρίσιοι ἀξίζουσι μίαν λειτουργίαν, ἔλεγεν ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος, καὶ ἐγὼ θὰ ἔλεγον : Οἱ Παρίσιοι ἀξίζουσι μίαν σπαθίαν. . . Ἦσυχασεν ὅμως, διότι οὔτε ἔδωκα, οὔτε ἔλαβον. Σὺ δὲ τί γίνεσαι ; » Καὶ διὰ φιλικῆς χειρονομίας ἐπέρασε τὸν βραχίονά του ὑπὸ τὸν τοῦ φίλου αὐτοῦ, ἐξηκολούθησε περιπατῶν μετ' αὐτοῦ ἐν συνοδείᾳ καὶ ἀλλὰξίας διεύθυνσιν. Ἡ ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης χαρὰ καὶ εὐχαρίστησις κατέπληξε καὶ τὸν Λαυρέντιον.

Ὡστε τῇ προτεραιᾷ μόλις ἀπεχωρίσθησαν, οἱ δύο νεαροὶ ἄνδρες ἐβιάζον, ταύτοχρονῶν τῷ βήματι, συνδιαλεγόμενοι περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, μεταπηδῶντες ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον μετὰ τῆς εὐχερίας ἐκείνης, ἣν παρέχει ἡ ταυτότης τῶν ἰδεῶν δύο φίλων μὴ ἐχόντων μυστικὰς ἀπ' ἀλλήλων σκέψεις, ἐνῶ δὲ ἡ συνδιὰλεξις διωλιθισθαιεν ἀνά μέσον τῶν κοινῶν ἀναμνήσεων, ὁ Ἥλιος ἐξήταζε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ, ἣν εὗρισκεν ὁμοιοτάτην ὡς ἄλλοτε. Ὁ Γεράρδος ὑψηλὸς ὢν τὸ ἀνάστημα, τὸ πρόσωπον ἔχον χάρην, τοὺς ὀφθαλμοὺς παρατηροῦντας εὐθὺ καὶ ἀπροκαλύπτως, μέλανας δὲ καὶ τόλμην προδίδοντας, ἐν τῇ ὅλῃ κατασκευῇ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ὅπερ ἦν τοξοειδές, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔκοπτε τὸ γένειον καὶ ἐκ τῆς ἀνδρικής ὠραιότητος τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ, εἶχε τι προσομοιάζον τῇ διασήμεφ φυσιογνωμία Ἑρρίκου τοῦ Δ'. Τὸ εὐρὺ τῶν ὤμων καὶ ἡ εὐχέρεια τῶν σωματικῶν κινήσεων προέδιδον πᾶσαν τὴν ἰσχύν καὶ ἀντοχὴν ἀνθρώπου προωρισμένου ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς τὴν πύλιν. Κατὰ τὴν μαύρην ἐκείνην ἐσπέραν τοῦ Ἰανουαρίου καθ' ἣν ὁ Ἥλιος Λαυρέντιος εἶχεν ὑποφέρει ὑπὲρ τὸ σῆθηες ἐκ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ἢ μετὰ τοῦ Γεράρδου συνάντησις ἐπέβαλλεν αὐτῷ ἀλγεινὰς ἀντιπαραβολάς : « Αὐτὸς ταύλαχιστον ζῆ, ἐσκέπτετο, *Α ! διατὶ νὰ μὴ εἶμαι ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν του ! . . . » Καὶ δι' ἀκατανικήτου ἀλληλουχίας εἰκόνων, ἢ παρουσίας τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ φίλου ἔφερον εἰς τὴν ἀνάμνησιν αὐτοῦ τὴν τῆς κ. Κλάρας Ὠδρῆ, οἷαν εἶδεν αὐτὴν κατὰ τινα ἐσπέραν, ἐν ἐπισήμεφ δειπνῶ καθ' ὃ ἐκάλθητο παρ' αὐτῇ Κομφὴ καὶ μεγαλόσωμος, ἔστρεφε βραδέως τὴν κεφαλὴν διὰ τρόπον πρέχοντος τὴν ἰδέαν προσώπου ἐντελῶς γαλλοῦ τὸν νοῦν. Ἡ κόμη αὐτῆς καστανὴ κλίνουσα πρὸς τὸ φαῖον, διηρείτο εἰς δύο ἴσα μέρη ἀπλούστατα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης, ἣτις εἶχε μέτωπον εὐγενές. Ἐν τῷ βλέμματι τῶν μελανότατων καὶ τρυφερωτάτων, μάλιστα δὲ πως ὑπερβολικῶς τοιούτων ὀφθαλμῶν αὐτῆς, ἐπλανᾶτο σκέψις

σπουδαία μέχρι σοβαρότητος, ἀλλὰ συνάμα ἔκτακτος εὐχέρεια περὶ τὸ ἐρυθριᾶν καὶ τὴς θελκτικωτάτης σκαιοτήτης κινήσεων τινῶν, ἐμετρίαζον τὸ σοβαρὸν τοῦ βλέμματος καὶ ἔφερον τὴν ἰδέαν γυναικὸς μικρὸν τι ἀγρίας ὡς ἡ ἀντιλόπη. Τὸ στόμα αὐτῆς διηνοίγετο ὡς ἄνθος καὶ ἀπεκάλυπτεν ὀδόντας ἀκανονίστους μὲν, λευκοτάτους ὅμως, ὅταν δὲ ἐκ συνηθείας καὶ ὡσεὶ ρεμβάζουσα ἐπέψαυε διὰ τῶν δακτύλων τοὺς παχεῖς αὐτῆς βοστρύχους, ἐδείκνυε χεῖρα παχειάν πως μετὰ πλατέων δακτύλων, ὅπερ οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι θεωροῦσιν ὡς θείγμα ἰσχυρῶς θελήσεως. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ἔφερον ἐσθῆτα ἐκ μελανῶν τριχάπτων, ἄπερ, ἐξ ἀντιθέσεως, ἐξήρον τὴν λευκότητα τοῦ σχεδὸν παχέος, οὐχὶ ὅμως καὶ δυσμόρφου λαιμοῦ. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου κοσμήματος εἶχε θέσει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ περιστηθίου αὐτῆς ἀδάμαντάς τινας παραλλασσόντων χρωμάτων. Τὸ ὄραμα ἐκεῖνο βαθμῆδὸν καθίστατο μᾶλλον ψηλαφίτον. Ἐπανήρχετο εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ Ἥλια ἡ εὐρυτάτη αἰθουσα τοῦ δειπνοῦ μετὰ τῶν τοιχογραφιῶν αὐτῆς, τῶν ὑπηρετῶν, φερόντων κοντὰς περισκελίδας, μετὰ τῆς ἀτανκαλῆσεως τῶν ἀκτίνων τῶν κρυστάλλων ἐπὶ τῆς τραπέζης κεκοσμημένης δι' ὀπωρῶν καὶ ἀνθέων, μετὰ τοῦ κύκλου τῶν ἐξώμων γυναικῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐν ἐνδυμασίᾳ ἐσπερίδος. Ἡ πολυτέλεια ἐκείνη ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἐν τῇ ὑψηλῇ κοινωνίᾳ βρασιλείας, ἣν ἡ κ. Ὠδρῆ παρητήθη ὅπως ἀκολουθήσῃ τῷ Γεράρδῳ. Τίνας παραδόξους τρικυμίας παθῶν διήλθεν ἢ τόσον ὑπερήφανος ἐκείνη γυνὴ ὅπως συγκατατεθῆ εἰς τὴν παραίτησιν ἐκείνην ; Καὶ ἐξ ἀναμνήσεως εἰς ἀνάμνησιν περιπίπτων ὁ Ἥλιος ἔφθασεν εἰς σημεῖον ὥστε νὰ ὑποστῇ αὐθὺς τὴν ἀλγεινὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν, ἣτις εἶχε περισφίγγει τὴν καρδίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀναγγελίαν τῆς φυγῆς τῆς νεαρῆς γυναικός.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

A. N. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ.

Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων.

Ἐν Παριδίῳ.

Συνεδρία τῆς 16)28 ὀκτωβρίου.

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας ὁ κ. Κάρολος Jorel, καθηγητὴς ἐν τῇ σχολῇ τῶν γραμμάτων τοῦ Αἴξ, ἀνακοινοῦται τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ ὀνόματα τῶν διαζώρων εἰδῶν τῶν φοινίκων, ὧν μνημονεύει ὁ Θεόφραστος. Συγκρίνει τὰς γενομένας ὑπὸ φυσιοδύων διαφόρους περὶ τῶν εἰδῶν τούτων περιγραφὰς καὶ παραβάλλων αὐτὰς πρὸς τὰ διάφορα χωρία, ἐν οἷς ὁ Πλίνιος ποιεῖται περὶ αὐτῶν λόγον, ἀποδείκνυσιν ὅτι παρ'

ἀμφοτέροις τοῖς συγγραφεύσιν γίνεται λόγος περὶ ἐνδῶς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους φοινίκων, τοῦ φοινίκος Δ οὐ μ τῶν Ἀράβων καὶ τοῦ Μ α μ ᾶ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων.

Εἶτα ὁ πολὺς Maspero ὑποβάλλει ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐπιτελεσθέντων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ὑπὸ τῆς εἰς Καῖρον ἀποσταλείσης ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς ἔργων, ἐπιφυλασσόμενος νὰ καταστήσῃ γνωστὰ ἀργότερον τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ ὑραῖα σχεδιαγραφήματα, ἅτινα ἐχάραξεν ὁ τῆς ἀποστολῆς ἀρχιτέκτων κ. Boussac, ἅτινα ἔτυχον καὶ τρίτου βραβείου κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν εἰκόνων (Salon) καὶ ἅτινα, παριστῶσι διαφόρους ἀρχαίους τάφους. Ἡ ἀποστολὴ δὲ αὕτη ἐδημοσίευσεν ἐπὶ τὰ τεύχη ὑπομνημάτων. Τεύχος κειμένων ἐνέχει τὰ ἐξῆς: τὸν *parvulus mathématique d'Akhimim*, ὃν ὁ Ἰούλιος Baillet ἱρμήνευσε καὶ ὑπεμνημάτισεν, ἀπότπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ βιβλίου τοῦ Ἐνώχ λείψανα τῶν ἀποκρύφων εὐαγγελίων καὶ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἅπερ ὁ κ. Bouriaut ἀντέγραψε κατὰ τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ χειρογράφου. Ἡ ἀραβικὴ ἀρχαιολογία ἀντεπροσωπεύθη δι' ὑπομνήματος τοῦ κ. Casanova περὶ τινος ἀραβικῆς σφαίρας, περὶ τινος ἀραβικῆς στήλης καὶ ἰδίᾳ διὰ τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ κ. Bourgeois περὶ τῆς ἀραβικῆς τέχνης ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ κ. Maspero ἐλπίζει ὅτι ἡ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ θὰ ἐκτείνῃ τὰς ἐρεῦνας αὐτῆς καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ ὡς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐν ἄλλοις δὲ ὁ κ. Maspero ἀναφέρει τὰ λείψανα τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου, ἅτινα ὀφείλονται τῷ κ. Bouriaut. Ἀποπερατῶν δὲ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ ὁ πολὺς αἰγυπτιολόγος ἐπαίνει τὸν ζῆλον τοῦ κ. Bouriaut, ὃς διηύθυνε τὰς ἐργασίας τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς τοῦ Καῖρου.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ὁ κ. Ἰωσήφ Halevy ποιεῖται ἔναρξιν ἀναγνώσματος περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν λεγομένων τῶν Χι τ τ τ ὦ ν, ἃς προτιμᾷ νὰ ὀνομάζῃ τῶν ἀ ν α τ ο λ ι τ ὦ ν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ.

Ὁ πολὺς καὶ ἀκμάτος καθηγητῆς τῆς βυζαντινολογίας ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ πανεπιστημίῳ Karl Krumbacher ἀνέγνω τῷ 7 Μαΐου 1892 ἐν συνεδρίᾳ τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν σπουδαιότατην πραγματείαν, Studien zu den Legenden des H. Theodosios, ἧτις καὶ ἐδημοσιεύθη ἐπ' ἐσχάτων ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ τμήματος, 1892, Heft II. Ὁ δεινὸς βυζαντινολόγος ἐρευνῶν 7 χειρόγραφα τῶν βιογράφων Θεοδώρου καὶ Κυρίλλου τοῦ ἀγίου Θεοδοσίου εἰς τὰς τῶς γενομένης ἐκδόσεις πλείστας καὶ ἐμβρεθεστάτας ποιεῖται ἐν 158 σελίσιν κριτικὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς γλώσσης ἐν τοῖς μέσοις χρόνοις, καθίστησι δι' οὗτω τὸ πῶν ἄνθρωπος αὐτοῦ πολότιμον συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν με-

λέτην τῆς καθωμιλημένης ἡμῶν γλώσσης, ἧτις ἀπὸ τινος χρόνου σπουδαῖον μέλημα καὶ ὑποκειμένον ἐρεῦνης παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις καὶ μάλιστα τοῖς Γερμανοῖς ἐγένετο, ἀνάγκη δὲ μεγάλῃ ἐκ τούτου ἀποβαίνει ὅπως πρὸς συναντίληψιν αὐτῶν ἐν τῷ μογερῷ ἔργῳ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸς Σύλλογος ὡς τέχλιον δημοσιεύσῃ ἣν ἔχει ἀποκειμένην γλωσσικὴν ὕλην τοῦ Ζωγράφου Διαγωνίσματος δι' ἀδράξ καὶ ἡγεμονικῆς ὁμολογουμένως διαπάνης φιλομούσου καὶ φιλογενοῦς ἀνδρός, τοῦ Ζωγράφου, καθύστερον μάλιστα ἢ ὕλη ἐστὶ τὸ πλείστον, ἐξ ὧν ἔχομεν πληροφοριῶν, ἐτοίμη.

* *

Γνωστὸν ὅτι ὑπὸ τετραετίας περίπου ὑφίσταται ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῆς Ὀλλανδίας *Phil. Hell. Linguist. Soc.* σκοπὸν προτιθέμενος ἰδίᾳ τὴν καταπολέμησιν τῆς κρατούσης, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐν Εὐρώπῃ προφορᾶς τοῦ Ἑράσμου, προφορᾶς τῶν ἵππων καὶ τοῦ οἶ οἶ καὶ καὶ ὡς εὐφυῶς ἀπεκλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Engel, ἧς ἐπιφανῆς ἀντιπρόσωπος διατελεῖ ὧν ὁ δεινὸς τοῦ Δημοσθένους ἐκδότης καὶ τοῦσοφωτάτου περὶ Ἀττικῆς ῥητορείας συγγράμματος κ. Φρειδερίκος Blass, τὸ σπουδαιότατον τῶν ὑπὲρ τῆς προφορᾶς τούτης ἐκδοῦς ἔργον, ὅπερ δύω μέχρι τοῦδε ἔσχεν ἐκδόσεις, καὶ πρὸς ὃ ἀντέταξεν ὁ ἡμέτερος κ. Θ. Παπαδημητρακόπουλος λίαν δεξιῶς τὴν Βάσανον τῶν περὶ τῆς ἐλληνικῆς προφορᾶς ἐ, ασμικῶν ἀποδείξεων. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου προτιθέμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν ἐπομένοις τεύχεσιν ἀνεκδότους ἐπιστολιμαίας διατριβὰς τοῦ ἀοιδίου Προκλέους Βασιλάδου, ἀποσταλείσας τῷ μακαρίτῳ ἑλληνιστῇ μαρκησίῳ Queux de Saint-Hilaire, αἰτήσαμένῳ τὴν γνώμην τοῦ ὁμογενοῦς λογιῶν ἔτος πρὸς τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ὁ Σύλλογος λοιπὸν τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐκδίδωσι καὶ περιοδικὸν σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον μὲν *Ελληνικά* ἐνέχον δὲ διατριβὰς γεγραμμένας εἴτε ἑλληνιστί, εἴτε γαλλιστί, εἴτε γερμανιστί. Ἐν τῷ ἄρτι ἐκδοθέντι τετάρτῳ τεύχει τοῦ Δ' ἔτους δημοσιεύεται ἑλληνιστί γεγραμμένος λόγος τοῦ ἀκμαίου γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. H. C. Muller, ὑψηλοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμστελοδάμου, ἐπιγραφόμενος δὲ Ὁ Κόβητος καὶ ἡ κλασικὴ φιλολογία ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ὃν προϋτίθετο ν' ἀπαγγεῖλῃ ὁ εὐγενὴς Ὀλλανδὸς κατὰ τὴν πρό μικροῦ διατριβῆν αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου, ἀλλ' ὃν δὲν ἀπήγγειλεν ἕνεκα τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπουσίας τῶν πλείστων αὐτῶν, ἀποσπῶμεν τὸν ἐπίλογον, ἐξ οὗ φανεροῦται τὸ ἐν ὕλῃ τῇ πραγματείᾳ ἐπιπνεῦν πνεῦμα:

«Ἡ Ἑλλὰς ἔχει χρεῖαν εἰρήνης, ἔχει χρεῖαν παιδεύσεως καὶ ἀκαταπαύστου πνευματικῆς ἐξελίξεως. Οἱ *προπάτορες ἡμῶν ἦσαν μεγάλοι, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ γίνητε ἄνδρες τῶν κελῶν καὶ ὑψηλῶν ἰδεῶν, πρέπει νὰ ἦστε καὶ νὰ μείνητε τὸ ἐξόχως πα-

πολιτισμένον και πεφωτισμένον ἔθνος ὡς εὐχομαί».·

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ὁ κ. Luzel, περὶ οὗ πολλάκις ποιῆται λόγον ὁ Renan ἐν τοῖς Ἄπομνημονεύασιν αὐτοῦ, ἔλαβεν ἐπιστολὴν τῆς γῆρας κυρίας Renan ἐν Quimper, ἀγγελλούσης αὐτῷ ὅτι ὁ αἰδιδιμος σύζυγος αὐτῆς κατέλιπε πολλὰ ἀνεκδότα ἔργα. φιλολογικὰ, φιλοσοφικὰ, ἱστορικὰ ὧν τὴν δημοσίευσιν ἐνεπιστεύσατο αὐτῇ κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς, ἐντεταλμένος αὐτῇ νὰ δημοσιεύῃ αὐτὰ ὡς ἂν ἐγκρίνη.

— Ἐγένετο ἐν Μαδρίτη ἡ ἔκταξις τοῦ φιλολογικοῦ συνεδρίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Κανόθ. Συνεζητήθη ἡ βίασις διεθνῶς νομοθεσίας κοινῆς ἐν Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἀμερικανικαῖς δημοκρατίαις. ὁ δὲ κ. Silvela ἐπέβαλεν ἔκθεσιν περὶ τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας, ἀποφαινόμενος ὑπὲρ τῆς ἀσχίσσεως τῆς διαρκείας τῶν δικαιωμάτων τῆς μετὰ τὴν ἀναδημοσίευσιν ἐξαιρέσει τῶν ἄρθρων τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν καινοβουλευτικῶν λόγων.

— Τὸ μέγα ἐν Παρισίοις βιβλιοπωλεῖον τοῦ Hachette ἐξέθηκε πρὸς πώλησιν τοὺς τελευταίους τόμους τοῦ κ. Fustel de Coulanges, *Questions Historiques*. Οἱ τόμοι οἱ τοὶ ἐνέχουσι τὰ ἑξῆς: α') *De la manière d'écrire l'histoire en France et en Allemagne depuis cinquante ans*; β') *Le problème des origines de la Propriété Foncière*; γ') *Polybe ou la Grèce conquise par les Romains*. δ') *Le manoir sur l'Île de Chio* ε') σειράν καὶ ἄρθρα ἐν μέρει ἀνεκδότα *Questions Romaines* στ') ἄρθρα γραφέντα τῷ 1870 καὶ 1871 περὶ τοῦ πολέμου καὶ συνενωθέντα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Questions Contemporaines*. Θύτω τὸ ἔργον τοῦ κ. Coulanges ἐξεδόθη νῦν ἅλοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ τῶμων δέκα, τῶν ἑξῆς: α') *La Cité Antique* β') *Les Institutions Politiques de l'ancienne France* (πλήρης ἐν ἑξ. τόμοις εἰς 8ον), γ') τριῶν τῶμων (μεγάλων εἰς 8ον) *de Recherches et de Questions Historiques*. ὧν ἄρτι ἐγένετο ἡ ἔκδοσις.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Διαφόρους ἀνακινώσεις ἔχομεν ν' ἀναγράφωμεν σήμερον, ἀνακινώσεις γενομένης τῇ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ διαφόρων σοφῶν καὶ ἐπὶ ζητημάτων ἀστρονομικῶν, ὀπτικῶν, φυσικῶν καὶ χημικῶν. Αἱ ἀνακινώσεις αὗται ἔχουσιν ἐν συντόμῳ ὅδε:

Ὁ κ. Perrotin ἀνακινούσθαι τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ περὶ τῶν πρώτων παρατηρήσεων τῶν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπίῳ τῆς Νικαίας ὑπὸ τοῦ Charlois διὰ τῆς φωτογραφίας ἀνακαλυφθέντων ἐσχάτως τριῶν νέων πλανητῶν. Ὁ κ. Perrotin ἀναφέρει ὅτι ἀπὸ τῆς 31)12 δεπτεμβρίου ἕ. ἕ. μέχρι τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ὀκτωβρίου, ὁ κ. Charlois κατόρθωσε νὰ λάβῃ ὀκτὼ διακεκριμένα φωτογραφικὰ ἔκτυπα, ὧν ἕκαστον παριστῇ τετραγώνον ἔχον ὡς πλευρὰν 11" τοῦ οὐρανοῦ περιῶν. Πολλὰ τῶν ἐκτύπων τούτων περιλαμβάνουσιν ἀπὸ 8000 μέχρις 9000 ἀστέρων ἕκαστον, ἐὰν δὲ τοῦσιν ἐφεξῆς ὥστε νὰ παριστῶσι ζῶνν τοῦ οὐρανοῦ συνεχῆ, τὰ ὀκτὼ ταῦτα ἔκτυπα, τιθέμενα κατὰ

μῆκος τῆς ἐκλειπτικῆς, συμπληροῦσι οὐράνιον ζῶνν μῆκους 80" καὶ ὕψους 10". Διὰ πειρακτικῆς μελέτης τῶν ἐκτύπων τούτων ὁ Charlois ἀνεκάλυψε τὴν ὑπαρξιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος τριῶν νέων πλανητῶν.

Ὁ κ. Perrotin ἐπὶ τούτοις παρατηρεῖ ὅτι ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας, τῆς ταχύτητος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν φωτογραφικῶν ἐρευνῶν, τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς δύναμεθα δι' αὐτῆς ν' ἀνεύρωμεν πλανήτην ἀπωλεσθέντα ἢ πλανήτην, οὕτινος τὰ στοιχεῖα εἶνε ἀβέβαια, ἢ μέθοδος αὐτῆ προόρισται νὰ ἀντικαταστήσῃ τινὰς τῶν τῶσιν ἐν χεῖρσι πρὸς προοδιολογῶν τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ. Ἐν συνόψει δέ, τὸ μᾶλλον ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς εἰσαγωγῆς τῆς φωτογραφίας εἰς τὸν ἀστρονομικὸν τοῦτον κλάδον, θὰ εἶνε ἡ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου γνώσις τοῦ πιθανοῦ ἀριθμοῦ τῶν μικρῶν πλανητῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς διασπορᾶς αὐτῶν κατὰ διαστήματα, ἄπερ, ἄνευ αὐτῆς, ἐπὶ μακρὰ ἔτη θὰ παρίμενον ἄγνωστον.

Τηλεγράφημα τοῦ ἐν Lick Ἀστεροσκοπείου πρὸς τὸν κ. Flammarion διαδιδόσθην ὑπ' αὐτοῦ τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ πέμπτου δορυφόρου τοῦ Διός, δορυφόρου τοῦ 13ου μεγέθους, ὁρατοῦ μόνον κατὰ τὰς ἀπὸ τοῦ πλανήτου μαγίστας ἀπομακρύνσεις αὐτοῦ.

Ὁ κ. Tisserand παρουσιάζει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τεχνικώτατον ἡλιακὸν ὄρολόγιον, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Charles Chamberland. Τὸ ὄρολόγιον τοῦτο δεικνύει τὸν ἡλιακὸν ἢ ἀληθῆ χρόνον, ὅστις, ὡς γνωστόν, διαφέρει κατὰ τι τοῦ μέσου χρόνου, διότι ἡ διάστημα τῆς ἡλιακῆς ἡμέρας δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους, ἕνεκα τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἀποστάσεως τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς ἐντεῦθεν ταχυτέρας (κατὰ τὸ περιῆλιον) ἢ βραδυτέρας (κατὰ τὸ ἀψήλιον) ταχύτητος τῆς Γῆς ἐν τῇ τροχίᾳ αὐτῆς. Ὁ κατασκευαστὴς προσήγαγεν εἰς τὴν πλάκα τοῦ ὄρολογοῦ τούτου πίνακα περιέχοντα διὰ τὴν 1, 6, 11, 16, 21 καὶ 26ην ἕκαστου μηνός, τὸν ἀριθμὸν τῶν λεπτῶν, ἅτινα πρέπει νὰ προστεθῶσιν ἢ ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ χρόνου πρὸς εὐρεσίν τοῦ μέσου. Πλὴν τούτου διὰ τοῦ μηχανήματος τοῦ Chamberland ἐπιτυγχάνεται: 1) ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μεσημβρινοῦ οἰουδῆτινος τόπου· 2) ὁ προσανατολισμὸς τοῦ ὄρολογοῦ βρονθείᾳ τοῦ χρόνου σιδηροδρομικοῦ τινος σταθμοῦ· 3) ἡ ἴλιαν εὐχερῆς κατανόσις τοῦ φαινομένου τῆς ἀνισότητος τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν.

Ὁ κ. Becquerel παρουσιάζει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἐκ μέρους τοῦ Charles Henry, ὄργανον πειραξιμένον πρὸς μέτρησιν ἀσθενεστάτων φωτεινῶν ἐντάσεων καὶ σπηραζόμενον ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ φωτός τοῦ φωσφορίζοντος θειοχου ψευδαργύρου. Ὁ Charles Henry κατόρθωσε διὰ τοῦ ὄργανου τούτου νὰ μετρήσῃ τὸ διακεχυμένον φῶς τῶν ἀστέρων κατὰ τινα ὥραϊαν νύκτα τοῦ αὐγούστου· εὐρίσκει δὲ ὅτι τὸ φῶς τοῦτο παράγει ἐπὶ τοῦ διαφράγματος τοῦ φωτομέτρου αὐτοῦ τὴν αὐτὴν φωτεινὴν ἐντέπασιν ὅσῃν καὶ ἐν κενρίῳ εὐριδόμενον εἰς ἀπόστασιν 41 μέτρων.

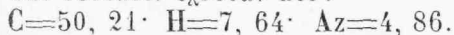
Ὁ λογαγὸς τοῦ ἰππικοῦ καὶ καθηγητῆς τῆς ὀχυ-

ροματικῆς καὶ τῶν ἐθημοσμένων ἐπιστημῶν κ. Louis de Place περιγράφει τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθὲν εὐφυὲς μηχανήμα πρὸς ἀνακάλυψιν δι' ἐξωτερικῆς ἐπικυρτώσεως τῶν τυχῶν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς μάζης μεγάλων τινῶν ὄγκων μετάλλου ἀπαντωσῶν ἐλλείψεων, αἵτινες εἰς δεδομένην τινὰ στιγμὴν δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν οὐδιωδῶς ἐπὶ τῆς στερεότητος ἔργου τινός. Πρόκειται περὶ τῶν κενῶν ἐκείνων διαστημάτων (lapses), ἅτινα γεννῶνται πολλακίς κατὰ τὴν βαθὴν τῶν μετάλλων καὶ ὧν ἡ παρουσία εἰς τινὰς περιστάσεις καθιστᾷ τὰ ἐκ τῶν μετάλλου τούτου κατεσκευασμένα ἀντικείμενα ἢ καὶ ὄργανα ὀλοσχερῶς ἄχρηστα καὶ ἐπικίνδυνα. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος καθηγητοῦ ἐφευρεθὲν μηχανήμα πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν προμνησθεισῶν ἐλλείψεων κατεσκευάσθη διὰ συνδυασμοῦ τοῦ μικροφώνου μετὰ τινος μηχανικοῦ πλῆκτροῦ καὶ ἐνός ἠχομέτρου καὶ ὠνομάσθη σχιζόφωνον (schiséophone, ἐκ τοῦ σχίζω καὶ φωνή).

Ὁ κ. de Place, ἀποπερατῶν τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ, ἀναφέρει τὰ ἐν Eimont γινόμενα πειράματα, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ὑλικοῦ τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Βορῶ, ἐπὶ μεγάλου ἀριθμοῦ ῥάβδων, δι' ὧν ἀπεδείχθη ὅτι διὰ τοῦ ὄργανου τούτου δυνατόν νὰ διακριθῶσιν αἱ μὴ ἐλαττωματικαὶ ῥάβδοι τῶν ἐλαττωματικῶν, νὰ προσδιορισθῇ δὲ ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις τὸ μέρος ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ ἐλάττωμα. Τοιαῦται ὑποδεικνύονται ὑπὸ τοῦ μηχανήματος ἐλαττωματικαὶ ῥάβδοι ἐκόπησαν εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος, ἐκεῖ δὲ ἀνευρέθησαν ἐν αὐταῖς χάσματα ἢ κενὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σημαντικά.

Ἡ πρώτη χημικὴ ἀνάλυσις τῶν νευρικῶν ἰσθῶν ἐγένετο τῷ 1812 ὑπὸ τοῦ Vauquelin. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄλλοι τινὲς χημικοὶ διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν προσέθεσαν γνώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν νευρικῶν ἰσθῶν τῶν σπονδυλωτῶν ζῶων. Ἐπειδὴ ὅμως ὀλίγιστα ἦσαν γνωστὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος προκειμένου περὶ ἀσπονδύλων, ὁ Α.-Β. Griffiths ἀνέλαβε νὰ προσδιορίσῃ τὴν σύστασιν τῶν νευρικῶν ἰσθῶν παρὰ πολλοῖς εἰδησιζῶν ἀνικόντων εἰς τὰς ὁμάδας τῶν ἐντόμων τῶν μαλακοστράκων, τῶν κεφαλοπόδων, καὶ τῶν γαστεροπόδων. Τὰ νεῦρα ἐκάστου τῶν ζῶων τούτων ἐχωρίζοντο ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ἀνελύοντο πρόσφατα. Στηριζόμενος ἐπὶ τῶν οὕτως ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, ὁ συγγραφεὺς συνέταξε πίνακα περιέχοντα δι' ἕκαστον εἶδος ζῶου, τὰ ποσὰ τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν, τοῦ λίπους, τῶν ὀρυκτῶν ἀλάτων καὶ τοῦ ὕδατος, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται οἱ νευρικοὶ αὐτῶν ἰστοί.

Ὁ κ. Griffiths προστίθησιν ὅτι ἐν τῷ νευρικῷ ἰσθῷ ἀσπονδύλων τινῶν, οἷον τῶν ἐντόμων καὶ τῶν μαλακοστράκων, ἡ νευροκερατίνη ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς νευροχιτίνης (neurochitine), ἧς καὶ προσδιώρισε τὴν σύστασιν ἔχουσαν ὡδε :

Ἐν τέλει δὲ παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὕλη ἡ συνιστώσα τὰ νεῦρα τῶν κατωτέρων ζῶων, ὡς καὶ ἡ τῶν ἀνωτέρων, εὐχερῶστα ἀλλοιοῦται, ὅτι δὲ πρόσφατος μὲν οὖσα ἔχει ἀντίδρασιν ἐλαφρῶς ἀλκαλικήν, ἐνῶ, ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον, ἀποικτᾷ ὄξυνον ἀντίδρασιν, ἡ δὲ μετέπειτα πύγνυται.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ὁ κ. Victor Lorel, καθηγητῆς τῆς αἰγυπτιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λυόν, περιέγραψε τὴν Φα ρ α ν ι κ ῆ ν Χ λ ω ρ ῖ δ α (Flore pharaonique), ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἱερογλυφικῶν ἐγγράφων καὶ τῶν δειγμάτων τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐν τοῖς τάφοις τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου· ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε λίαν σοβαρὰ καὶ ἀπαλλάσσει τοὺς βοτανικοὺς τῆς ἀναγνώσεως πολυαριθμῶν ὑπομνημάτων, ὧν πολλὰ ἐξετυπώθησαν εἰς γλῶσσαν ξένην ἢ μὲ ἡρακτιῆρας ἱερογλυφικούς. Ὁ κ. Lorel μελετῶν, διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὰς ταινίας τῶν μομιῶν, ἀνεγνώρισεν ὅτι, ἐὰν αἱ πλεῖστα τούτων εἶνε κατεσκευασμένα ἐκ λίνου, ὁ γ ἦτον ὑπάρχουσι καὶ τινὲς κατεσκευασμένοι ἐκ βάμβακος. Ὁ βάμβαξ λοιπὸν ἦτο γνωστὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις. Ὁ κ. Lorel παρέχει λεπτομερεῖας λίαν ἐνδιαφερούσας περὶ τῶν φυτῶν τῆς Αἰγύπτου, περὶ τῶν χρήσεων καὶ περὶ τῆς συμβολικῆς αὐτῶν σημασίας.

— Ἡ ἀστυνομία τοῦ Λονδίνου δοκιμαῖε κατ' αὐτὰς τὴν χρῆσιν μικρῶν ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν φορητῶν, πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν τῶος ἐν χρῆσει λυχνιῶν δι' ἐλαίου. Αἱ ἠλεκτρικαὶ λυχνίαι ἔλκουσιν ἐν συνόλῳ 1800 γραμμάρια καὶ δύνανται νὰ δίδωσι φῶς ἐπὶ 6 ὥρας.

— Ὁ κ. H. Böens, ἀφορμὴν λαθῶν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. A. Grafé ἐν τῇ Revue Scientifique τῆς 4/16 ἰουλίου 1892 δημοσιευθείσης ἐκθέσεως ἐγγειορῆσεως διπλοῦ καταρράκτου, ἐκτελεσθείσης ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ κ. Bribesia, ἐκτίθησιν τὰ περὶ ἰδίας ἐγγειορῆσεως ἐπὶ κόρης 16ετοῦς ἐρχούσης διπλοῦν καὶ λίαν παχύν καταρράκτην. Περὶ τῆς κόρης ταύτης λέγει ὅτι ἦτο εὐφρεστάτη καὶ ὅτι διὰ τῆς συνδιαλέξεως εἶχεν ἀποκτήσει ποικίλας γνώσεις. Εἶχε τὴν ἀφῆν καὶ τὴν ἀκοήν λίαν ἀνεπτυγμένας, τὴν δὲ μνήμην ἔξοχον. Κατὰ τὴν ἐγγειορῆσιν, γενομένην καὶ ἐπὶ τῶν δύο συγγρόνων ὀφθαλμῶν, ὁ Βοῆns ἀναφέρει ὅτι, κατὰ τὴν συνθήειάν του, εἰργάσθη ἐντὸς διαμερίσματος ὀλίγον φωτεινοῦ, καὶ τοῦτο ὅπως ἀποφυγῇ ἀπότομον τοῦ φωτός ἐνέργειαν· πρὶν ἢ δὲ μεταβῆ ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, ἔκλεισε στεγανῶς τὰ βλέφαρα τοῦ πρώτου δι' ἀπλῆς ταινίας.

Ὅταν, λέγει, ἐπέστρεψα μετὰ τινὰς ἡμέρας εἰς τὴν Ἰουλίαν Δ. νὰ ὑποστῇ διὰ πρώτην φοράν τὴν ἐπαφὴν τοῦ φωτός ἐπὶ τοῦ παρθένου αὐτῆς ἀμφιβληστροειδοῦς, ὑπέφερον αὕτη ἐκ σκοτοδινιάσεως βραχυαίας, ἧτις ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ φέρῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸ μέτωπον. Κατόπιν εἶδεν, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ἀντικείμενα τινὰ, ἅτινα ἀνεγνώρισεν ἀμέσως: ἕνα μύλον πρὸς ἄλεις τοῦ καφέ, τὰς χεῖράς μου, μαχαίρια, περώνια, ἕν πινακίον, ἕνα κύαθον, ἕν ὠρολόγιον, ἕν βινόμακτρον, κτλ., ὧν τὰ σχήματα ἦσαν κεχαραγμένα ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς, καθ' ὅσον πολλακίς προηγουμένως τὰ μετεχειρίσθη. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ ἀκριβῶς κἀνὲν τῶν χρωμάτων πλὴν τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος, περὶ ὧν εἶχεν ἀκριβεστέρως ἰδέας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ χρώματα ἀπεφάνετο τυχαίως περὶ τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ πρασίνου, τοῦ κιτρίνου καὶ τοῦ κυανοῦ. Ἐπεθύμουν, λέγει ὁ συγγραφεὺς, πολὺ νὰ γνωρίσω τὴν πρώτην αὐτῆς ἐντύπωσιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀρθὴν ἢ ἀντεστραμμένην θέσιν τῶν ἀντικειμένων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τῇ παρουσίᾳσα μύλον πρὸς ἄλεις τοῦ καφέ εἰς ἀπόστασιν ἐνός μέτρου καὶ τὴν ἠρώτησα: «Τί

εἶνε τοῦτο; — Ὁ μύλος μου, ἀπήντησεν ἄνευ διαταγαμῶ.
 «Πῶς εἶνε τεθειμένος; ὁ σύρτης εἶνε πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς
 τὰ κάτω». — Εἶνε πρὸς τὰ κάτω ὅπως πάντοτε, ἀπήντη-
 σε. Φεβούμενος μήπως ἡ ἐγγειρισθεῖσα ἀπήντησε συμφῶ-
 νως πρὸς τὰς ἀναμνήσεις της, ἀντιθέτως πρὸς τὴν πρώτην
 ὀπικὴν αὐτῆς ἐντύπωσιν, τῇ ἔδειξα μάχαιραν ἐστηριγμέ-
 νην καθέτως διὰ δύο νημάτων ἐπὶ φύλλου λευκοῦ χάρτου καὶ
 τὴν ὑπερέωσα νὰ μοὶ δείξῃ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἴτο ἡ λα-
 βή, πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω; Ἀμέσως διήρθουε τὴν
 δεξιάν χεῖρα πρὸς τὴν λαβὴν, λέγουσα: «Εἶνε ἐκεῖ, πρὸς τὰ
 ἄνω», ἔπερ ἴτο ἀκριβές.

Κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην συνδιάλεξιν, αἵτινες ἐγέ-
 νοντο τὴν ἕκτην καὶ ἑβδόμην ἡμέραν μετὰ τὴν ἐγγείρησιν,
 ἡ πρώην τυφλὴ νέα δὲν ἠπατήθη πλέον ὡς πρὸς τὰ χρώ-
 ματα, ἀλλ' ἐφαντάζετο, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν,
 ὅτι ἅπαντα τὰ περὶ αὐτὴν ἀντικείμενα ἴσαν εἰς ἀπόστασιν
 προσιτὴν εἰς τὴν χεῖρα αὐτῆς. Ἡ ἀπόστασις, τὸ βάλος, ὁ
 ὄγκος δὲν ὑφίσταντο εἰσέτι δι' αὐτὴν. Ἐν τούτοις ἐξέτιμα
 ἐντελῶς τὴν ἀπόστασιν τῶν ἡγούντων σωμάτων. Ὅταν τῇ
 παρουσιάζετο εἰς ἀπόστασιν μικροτέραν τοῦ μέτρου οἰονδή-
 ποτε ἀντικείμενον, μικρὸν ἢ μέγα, αὕτη ὑπεχώρει αὐτομά-
 τως, ὡς αἰ ἐπρόκειτο, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὁμολογίαν,
 νὰ εἰσελθῇ τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς.
 Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὰ ἀντικείμενα, ἅτινα εὐρίσκοντο εἰς με-
 γαλειτέραν τοῦ βραχίονος αὐτῆς ἀπόστασιν, ἐθεώρει ἅπαντα
 ταῦτα τεταγμένα ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς καὶ εἰς τὴν αὐ-
 τὴν ἀπόστασιν. Ἄλλ' ἡ ἀπᾶτη αὕτη ὀλίγον διήρκεσεν. Ἡ
 ἀφᾷ παρέσχεν εἰς αὐτὴν ἐνδείξεις ἐπὶ τοῦ σχήματος, ἐπὶ τοῦ
 μεγέθους καὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων διαστάσεων τῶν διαμετριμά-
 των, τῶν ὄντων καὶ τῶν ἀντικειμένων, μεταξύ τῶν ὁμοίων
 ἔζησε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοσοῦτον ἀκριβεῖς, ὥστε
 ἐντὸς ὀλίγου μετέβαλε τὰς περὶ τῶν ἀποστάσεων καὶ τῆς
 θέσεως τῶν ἀντικειμένων ιδέας της.

Μετὰ 15 ἡμέρας ἡ Ἰουλία Δ. διεβεβαίω ὅτι σχεδὸν δὲν
 ἐνόμειτο πλέον ὅτι ὑπῆρχε τυφλὴ.

H. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἄδριανὴ Λεκουβέρο. — Χρονικά.

Ὁ μέγας τῆς Γερμανίας τραγικός Γκαίτε τὸ κλα-
 σικὸν ἐν τοῖς τὸ ῥωστικὸν καὶ πρωτοτυπίαν ἐνέχουσιν
 ἔργοις ἀνεζήτει καὶ ταῦτα οὕτω νὰ κληθῶσιν ἐκί-
 ρυσσεν, οἷα εἰσὶ τὰ ἔργα τῶν ἡμετέρων μέγ' ἀρίστων
 προγόνων, τὰ κατ' ἐξοχὴν κλασικά, ὁ δὲ φίλος αὐ-
 τοῦ Schiller, ὀμιλῶν περὶ τοῦ θεάτρου ὡς ἠθικοῦ
 ἰδρύματος, τάσσει αὐτὸ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τῇ θρησκείᾳ,
 ἀποφαινόμενος ὅτι ὡς αὕτη διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ
 τοῦ κύρους αὐτῆς προλαμβάνει τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ κα-
 κοῦ, ὅπερ ὁ νόμος τιμωρεῖ μετὰ τὴν διὰπραξιν, οὕτω
 καὶ ἐκεῖνο, διδάσκον συμβάλλεται εἰς τὴν τοῦ κακοῦ
 ἀποτροπὴν. Τὰς ἀποφάνσεις ταύτας τοῦ ποιητοῦ

τοῦ Φαύστου καὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦ Guillaume Tell
 ἀνεγράψαμεν ὅπως παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ θέατρον
 τοῦ Scribe, καίπερ μὴ στερούμενον προσόντων, ὅλως
 ἀψίσταται τοῦ σκοποῦ, ὃν καθορίζει ὁ Schiller. οὐ-
 δέποτε δὲ οὐδαμῶς δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐνέχον
 ἔστω καὶ ἐλάχιστόν τι κλασικῶ. Ὁ Scribe ἐστὶ μύ-
 στικος τοῦ θεάτρου (connaissance du théâtre), ὡς ἀ-
 ποφαίνεται αὐτὸν ὁ κριτικώτατος Brunetiere. ἐν
 τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ καὶ τελευταίᾳ διαλέξει αὐτοῦ,
 ἢν ἐποιήσατο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ Ῥωδεῖ
 τῶν Παρισίων, εἶνε δεξιὸς δραματοποιός, ὡς ἀπο-
 φαίνονται ἄλλοι, παρέσχε τὸν τύπον τῆς τέχνης
 τοῦ ποιεῖν δράμα καὶ συνεπλήρωσε τὴν ὑπὸ τοῦ
 Beaumarchais γενομένην ἐν τῷ γαλλικῷ θεάτρῳ με-
 ταρρυθμίαν. «Παρ' αὐτῷ ὑπάρχει ἡ τέχνη κἂν λείπη
 πᾶν ἄλλο», ἐφ' ᾧ καὶ ἡ σχολὴ αὐτοῦ καλεῖται τῆς τέ-
 χνης διὰ τὴν τέχνην (de l'art pour l'art), καθ'
 ἣς σφόδρὸς ἐπιτίθεται ὁ Δουμᾶς. Οὗτος τὰ ἐξῆς
 ὀρθὰ ἐπιφέρει ἐν τοῖς προλεγόμενοις αὐτοῦ:
 «Τὸ θέατρον δὲν εἶνε ὁ σκοπός, εἶνε τὸ μέσον... Τῇ
 τραγῳδίᾳ, τῇ κομῳδίᾳ, τῷ δράματι, τῇ Bouffonne-
 rie, τῷ μᾶλλον προσήκοντι ἡμῖν εἶδει, ἰδρύσωμεν τὸ
 ὠφέλιμον θέατρον, ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ ἀκοῦσαι
 κραυγάζοντας τοὺς ἀποστόλους τῆς τέχνης διὰ
 τὴν τέχνην, λέξεων ἐστερημένων ἐννοίας. Πᾶσα
 φιλολογία, ἥτις δὲν ἔχει ὑπ' ὄψει τὸ δύνασθαι
 εἰς τὴν τελείωσιν ἀγεσθαι (perfectibilité),
 τὴν ἠθικοποιεῖν, τὸ ἰδεῶδες, τὸ ὠφέλιμον ἐν μιᾷ
 λέξει, εἶνε φιλολογία ραχικὴ καὶ νοσώδης, νεκρὰ
 γεγονοῦτα. Ἡ ἀπλῆ ἀντιγραφή τῶν γεγονόντων καὶ
 τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἔργον γραφέως καὶ φωτογράφου».
 Ὁ δὲ Brunetiere ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα περιποῦ ἐκ-
 φράζεται, λέγων: «Ὅλως ἀντιθέτως τῷ Beaumarchais,
 τῷ Molière, — τῷ Diderot καὶ τῷ Sedaine ἐπίσης, —
 ὁ Scribe ἐνόμισεν ὅτι τὸ θέατρον δὲν ἔχει ἀντικείμενον
 τὸ ἀπαδιδόναι ἢ ἀπομιμῆσθαι τὸν βίον, καὶ τοῦτο
 εἶπεν ἄλλως τε αὐτὸς οὕτως σαφῶς ἐν τῷ Εἰσιτη-
 ρίῳ αὐτοῦ ἀκαδημαϊκῷ λόγῳ. Ἀκριβέστερον
 δ' ἔτι, ἐπίστευσε ὅτι τὸ θέατρον δὲν ἔχει ἀποστόλην,
 δὲν θέλω νὰ εἶπω τὴν ἠθικοποιεῖν ἢ τὴν παιδεύ-
 σιν, ἀλλὰ νὰ ὑπερασπίσῃ ιδέας, νὰ ὑπερμαχήσῃ αὐ-
 τῶν ἢ νὰ προσβάλῃ ἀπλῶς ιδέας. Οὐ ταῦτόν τῳ λέγειν
 ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ τὸ θέατρον καὶ οὐδὲν πλέον βλέπει
 καὶ ὅτι ἐν τῷ κύκλῳ τῆς τέχνης αὐτοῦ οὐδαμῶς ἐν-
 διαφέρεται ἢ περὶ τῶν μέσων τῆς τέχνης ταύτης,
 τοῦ καινοφανοῦς, τοῦ τεχνικοῦ τῆς δυναμολογίας,
 τοῦ ἀλλοκοῦ τῆς λύσεως;» Καὶ ταῦτα ὁ Brunetiere
 περὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Scribe, ὅπερ ἔτι φαινό-
 τερον χαρακτηρίζει ὁ Δουμᾶς, λέγων, ὅτι ὁ ἀ-
 κροατής, ὅστις παρέστη εἰς τὴν διδασκαλίαν ἔργου
 τοῦ Scribe, «εἶδεν, ἤκουσεν, ἐγέλασεν, ἐκλαυσε, δι-
 ῆλθε τὴν ἐσπέραν αὐτοῦ, διεσκέδασεν, ὅπερ πολὺ,
 οὐδὲν ἔμαθεν».

Ἴδου ὅσον ἐπιτρέπει ἡμῖν ὁ τεταγμένος χώρος, ἐν
 ὀλίγοις, οἷα ἡ τοῦ Scribe σχολῆ, οὕτινος ὀλίγιστα
 ἔργα, πέντε ἕως ἑξ, καίπερ πολλὰ, τριακόσια ἕως τε-
 τρακόσια, γράψαντος μόνου ἢ τῇ συνεργασίᾳ ἄλλου,
 κομῳδίας, δράματα ἢ δράματα μετὰ μέλους (melo-
 dramas), κομειδύλλια (vaudevilles), μελοδράματα (opé-
 ras), κωμικὰ μελοδράματα, ἐπιζῶσιν, ἐν οἷς καὶ τὸ
 δράμα αὐτοῦ Ἄδριανὴ Λεκουβέρο, ὅπερ δι-

δαρθέν ἐν Ἀθήναις ἀπασχολεῖ ἡμᾶς καὶ ὑπερ πάντοτε προδείκνυσε πλῆθος, ἐκτελεσθέν· ἀλλὰ πρὶν περὶ αὐτοῦ τὸν λόγον ποιήσωμεν εἰπωμέν τινα περὶ τοῦ πρωταγωνιστοῦντος ἐν αὐτῷ ἰστορικοῦ προσώπου. Ἐν τῷ δράματι τούτῳ πρωταγωνιστεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ προτέρῃ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει εἰπομεν, ἡ διάσημος τραγῳδὸς τοῦ III' αἰῶνος Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ (Adrienne Lecouvreur). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ III' αἰῶνος πτωχὸς παλοποιὸς ἐκ τοῦ βάθους τῆς Καμπανίας ἐλθὼν κατόικησεν εἰς τὸ σταυροδρόμιον τοῦ Βυεὶ ἐν Παρισίοις, παρὰ τὴν θύραν αὐτὴν τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου. Ἦν καιρὸς τότε τῶν μάλιστα εὐνοϊκῶν τοῖς ὑποκριταῖς καὶ ταῖς ὑποκριτρίαις καὶ τῇ δραματικῇ τέχνῃ, ἐδασίλευον δέ, οὕτως εἰπεῖν, ἐν Παρισίοις πολλοὶ ὑποκριταὶ καὶ πολλαὶ ὑποκριτρίαι, ἐξ ὧν σμειοῦμεθα τοὺς Baron, Lekain καὶ τὰς δεσποινίδας Dangeville, Clairon, Duclos, Dumesnil, ἀστέρας, ἡμιθέους. Ἐχαιρέτουν αὐτοὺς τε καὶ αὐτὰς νατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν διὰ τῶν ὁδῶν, ἐν τῷ στόματι δὲ πάντων τὰ χαριέντα ταῦτα ὀνόματα ἐφέροντο. Ἦσαν ἀσθενεῖς, ἡ πόλις ὅλη ἤθελε νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τοῦ δελτίου τῆς ὑγείας αὐτῶν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοψύχα τῆς μικρᾶς Ἀδριανῆς, ἥτις κατόικει πρὸ τῆς θύρας τοῦ θεάτρου, ἤκουε καθ' ἑκάστην νὰ γίνονται λόγος περὶ τοῦ θεάτρου καὶ τῶν θριάμβων τῶν ὑποκριτῶν, ὑπερκαίστε. Ἡ κορασίς ἤρξατο ὄνειροπολοῦσα καὶ αὐτὴ τὰς τέψεις, τὴν δόξαν, τοὺς ἀγῶνας, τοὺς θριάμβους τῆς δραματικῆς τέχνης. Καθ' ἑκάστην δὲ στιγμήν, καθ' ἣν ἐβλεπε παρερχομένης πρὸ αὐτῆς τὰς δεδοξαμένας ἐκείνας καὶ διασήμεους γυναῖκας ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν: «καὶ ἐγὼ ἐπίσης θά γίνωμαι ὑποκριτρία (comédienne)». Εἶπε καὶ ἐγένετο, ὄνειροπόλησε καὶ ἐπέτυχεν ὑπερβαλοῦσα τὰς πρὸ αὐτῆς, νὰ δοξασθῇ. Ἐνωρὶς ἐπιδοθεῖσα εἰς τὸ ἔργον κατόρθωσε νὰ χειροκροτηθῇ ὡς ὑποκριτρία κατὰ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὸ 27ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Στρασβούργου ἦλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν-Κωμῳδίαν, ὅπου ἐθριάμβευσε διαρκῶς, διότι ἐγένετο ἐπαναστάτις ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἀλλὰ τίς ἢ ἐπαναστάτις αὐτὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ καρδινάλιου Fleury, ὅστις οὐδαμῶς ἠγάπα αὐτὰς, ἐπιθίσταται ἀκολούθως, νῦν ἐπιτραπῆτω ἡμῖν νὰ παρουσιάσωμεν τὴν ἡμετέραν καλλιτέχνίδα. Ἡ Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ εἶχεν ἀνάστημα ὀλίγον τι ὑψηλόν, τὸ βᾶδισμα ἀξιοπρεπὲς καὶ μεγαλοπρεπὲς, τὸ βλέμμα αὐτῆς, αἱ στάσεις αὐτῆς ἐξέφραζον κάλλιστα τὸ μεγαλεῖον, τὸ πάθος ἢ τὴν ἡρεμίαν τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐπεδύετο. Ἡ εὐχὸς φωνὴ αὐτῆς, ὀλίγον νεφώδης, ἐλάμβανε πάσας τὰς ἀπαιτούμενας παραλλαγὰς τῶν παθῶν ἢ τῶν ἰδεῶν, λιγυρότητας τοσοῦτον ποικιλίας. Εἶχε δὲ τοσαύτην νεότητα καὶ εὐκινησίαν, τοσαύτην χάριν καὶ μεγαλεῖον, ὥστε οἱ θεαταὶ κατακλιόμενοι ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ λόγου (diction) αὐτῆς, ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου αὐτῆς, ἐλησμόνουν ἐντελῶς τὴν ὑποκριτρίαν καὶ δὲν ἐβλεπον ἢ τὴν ἡρώϊδα. Εἶχε δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν μεγάλην τέχνην τοῦ νὰ καθίσταται ἀγαπητὴ.

Ἐκ τῶν σμειώσεων δι' ὧν συνοδεύει ὁ κ. Γεώργιος Monval, ἀρχαιοφύλαξ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας τὰς πρὸ δύο περιήπου μνηῶν ἐπιδοθεῖσας ἐν Παρι-

σίους ἐπιστολάς τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, ἐξ ὧν φανεροῦται πλὴν ἄλλων ὅτι αὐτὴ ἦν οὐ μόνον Honnête femme, ὡς ἔλεγον τότε, ἀλλὰ καὶ εὐφρεσάτη, σαφῶς προκύπτει ὁσαύτως ὅτι ἡ Ἀδριανὴ, ἥτις ἐν οὐδεμιᾷ ἡμαθίτευσε σχολῇ, καθότι δὲν ὑπῆρχον τοιαῦτα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, προεκάλεσε τὴν προσοχὴν ἐνωρίτατα ἑταίρου τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου. «Οὗ Legrand, λέγει ὁ Monval, ὃς ἐγγώριζεν ὅτι αἱ ἐπαρχίαι ἦσαν τὸ ἀληθὲς φυτώριον τῆς Κωμῳδίας, συνέστησεν αὐτὴν τῇ συναδέλφῳ αὐτοῦ Mlle Fonpré, ἢς ὁ σύζυγος ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ θεάτρου τῶν Βρυξελλῶν κατὰ τὸ 1706 καὶ ἥτις χῆρα γενομένη ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου τῆς Αἰλλας. Ἡ Ἀδριανὴ ἀπήγγειλε σκηνὰς τινὰς τοῦ *Cid* ἐνώπιον αὐτῆς, ἥτις, κατευχεροσθιθεῖσα, προθύμως συνεβλήθη τῇ Ἀδριανῇ». Ἀπὸ τῆς Αἰλλας ἦλθεν εἰς Στρασβούργον ὅπου ἐμορφώθη, παιζουσα πρὸ ἐπαρχιωτῶν, οἵτινες ἠρέσκοντο εἰς τὰ ἀριστουργήματα τοῦ δραματολογίου (répertoire). Ἀπὸ τούτου, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, τῷ 1717 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν-Κωμῳδίαν ὑποδυσσαμένη τὸ πρῶτον τὸ πρόσωπον τῆς Ἠλέκτρας ἐν τινὶ τραγῳδίᾳ τοῦ Crébillon καὶ, ὅπερ φαίνεται νῦν παράδοξον, τὸ πρόσωπον τῆς Ἀγγελικῆς τοῦ *George Dandin*.

Ἀλλὰ τοῦ χρόνου ἐκλιπόντος ἀναβάλλομεν εἰς τὴν ἐπομένῃν κυριακὴν τὰ περὶ τῆς τέχνης τῆς αὐτοδιδάκτου Λεκουβρέρ καὶ τὰ ἄλλα.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ὑψίσταται ἐν Ρωσίᾳ εἰδός τι παραδόσεως ἦν τὰ θεάτρα τηροῦσιν. Ὁ Βίος διὰ τὸν Τσάρον ἐστὶ μελόδραμα δημοτικὸν ἐπὶ δυοῖς λόγοις, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει αὐτοῦ ἐν πρώτοις, ἐξόχως πατριωτικῇ, καὶ ἐπὶ τῇ ὅτι τὸ μελόδραμα τοῦτο τοῦ Γλίγκα ἐστὶ τὸ πρῶτον ἀληθῶς ρωσικόν, συντεθὲν ὑπὸ Ρώσου διὰ τὴν Ρωσίαν. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μουσικοῦ τούτου γεγονότος, ὅπερ συνέβη ἐν Πετροπόλει τῇ 7 δεκεμβρίου τοῦ 1836, τὰ θεάτρα τῆς αὐτοκρατορίας ὡς πρώτην τῆς ἐνάρξεως τῆς περιόδου παράστασιν ὀρίζουσι τὸ μελόδραμα τοῦ Γλίγκα. Τούτου ἕνεκεν Ὁ Βίος διὰ τὸν Τσάρον ἐιδιόχθη τῇ 11 Σεπτεμβρίου ἐν Μόσχᾳ (ρωσικὸν μελόδραμα), ἐν Κιέβῳ, ἐν Σαράτοφ καὶ τῇ 20 αἰθίς, ἐν Μόσχᾳ, ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ θεάτρῳ.

— Οἱ Γερμανοί, μεθ' ὅλην τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν πρὸς τὰ γαλλικὰ πράγματα, προκειμένου περὶ τῶν συρμῶν καὶ τοῦ θεάτρου παραλαμβάνουσι πολλὰ τούτων ἀπὸ τῶν Γάλλων. Οὕτως ἀπὸ τῆς 4—11 ὁκτωβρίου ἐιδιόχθησαν ἐν τοῖς θεάτροις τοῦ μὲν Βερολίνου τὰ ἐξῆς γαλλικὰ ἔργα: *Djamileh*, *Misanthrope*, *Maître de Forges*, *Dame blanche*, *Parfum*, *Belle Hélène*, *Au bord de la mer*, τῆς δὲ Βιέννης τὰ ἐξῆς: ἐν τῷ Μελοδράματι: *Werther*, *Gringoire* (ποίημα τοῦ Bannville) *Roméo et Juliette*, *Mignon*, ἐν τοῖς ἄλλοις θεάτροις: *Maître de Forges*, *Roman d'un jeune homme pauvre*, *Directorçons*, *Fanchon la Vielleuse*, καὶ ὑπὸ τῆς Σάρρας Bernhardt *Cléopâtre*, *Fédora*, *Jeanne d'Arc*, *Dame aux Camélias*.

— Ἐν Παρισίοις ἐπαναλήφθη ἄρτι ἐν τῷ Μεγάλῳ-Μελοδράματι ὁ *Lohengrin* μετὰ τῆς πρώτης αἰδοῦ τῆς Βιέννης, δεσποινίδος Lola, ὑπὲρ ἧς εὐνοϊκῶς, ὅσα τούλάχιστον ἀνεγνωμεν, τὰ γαλλικὰ φύλλα ἀπεφάνθησαν. Ἄλλ' ὁ *Lohengrin*

επαίχθη ἐν τῷ ἐν Βερολίῳ Βασιλικῷ Μελοδράματι τῆ 4/16 ὀκτωβρίου τὸ τριακοστόν. Ἡ πρώτη παράστασις τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Wagner ἐγένετο ἐν Βερολίῳ τῆ 11/23 ἰανουαρίου 1859, διευθύνοντος τὴν ὀρχήστραν τοῦ δικασίμου ἀρχιμουσικοῦ Wilhelm Taubert.

— Ἡ ἐπιτυχία, δι' ἧς ἐστέφθη ἡ *Djamileh* τοῦ Bizet ἐν τῷ Βασιλικῷ Μελοδράματι τοῦ Βερολίου συνεβάλλετο ὅπως καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις θεάτροις τῆς Γερμανίας ἐκτελεσθῆ. Ὑπάρχει ἔλπις ὅτι, μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τὸ χάριεν ἔργον τοῦ Bizet θὰ ἐπανέλθῃ εἰς Γαλλίαν, ὡς ἡ πρεσβυτέρα αὐτῆς *Carmen* καὶ ἡ καταλαμβάνη τὴν θέσιν ἔστιν ὅτε ἐπὶ τῶν ἀγγελιδῶν τοῦ Κ. ω. ι. κ. οὗ Μελοδράματος τοῦ *Chalet* ἢ τῶν *Noces de Jeannette*.

Ἰ. Δ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην πολλὰ καὶ ποικίλα ἐπισυνέβησαν γεγονότα, κινουῦντα τὴν προσοχὴν τοῦ ἐν τῇ Δύσει πολιτικοῦ κόσμου καὶ δικαίως εἰς ὑπονοίας ἐμβάλλοντα τοὺς μετὰ βλέμματος ἐταστικοὺς παρακολουθοῦντας τὴν πορείαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἡπείροις διαδραματιζομένων. Ἐν πρώτοις τὸ νέον στρατιωτικὸν νομοσχέδιον τῆς Γερμανίας τοσοῦτον ἐξεστράχυνε τὰ πράγματα καὶ τοσοῦτον προὔκάλυψε φόβον, ὥστε ἔνθεν μὲν αἱ κυβερνήσεις τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν κρατῶν ἐπιτείνουσι τὸν ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς ριζικῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν ὑφιστάμενον στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν ζῆλον, ἔνθεν δὲ ὁ τύπος ἐν μακροσκελέσιν ἔργοις πειράται νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν οἰκείων κυβερνήσεων, ἀνθαμιλλωμένων ἐν τῇ κοινίστρᾳ τοῦ συναγαγεῖν ὑπὸ τὰς σημαίας πλείονας βραχίονας καὶ ἐξοπλίσαι αὐτοὺς διὰ φονικωτέρων μέσων. Πόσον τῆ ἀληθείᾳ ἐξυπηρετεῖται ὁ πολιτισμὸς διὰ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν, καθ' ὃν χρόνον ἐπεβάλλετο μείζων περὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργίαν μέρημα, περιορισμὸς δὲ εἰς τὰ μέχρι τοῦδε γινόμενα ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς αὐξήσεως τῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα δυνάμεων, αἵτινες, εἰς τὸ ἔσχατον πλέον ἀφικόμεναι ὄριον, παρῶρμυσαν τὸν πρίγκιπα Βίσμαρκ νὰ δηλώσῃ διὰ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν ὡς στρατηγοῦ κύρους ὅτι μείζονες τῶν σήμερον ὑπὸ τὰς σημαίας ἀνθρωπίνων ὄγκων δὲν δύνανται νὰ κυβερνηθῶσιν ἐν ὄρα πολέμου! Οἱ ἐν Βερολίῳ πᾶσαν καταβάλλουσι μέριμναν νὰ μεταπειθῶσι τὴν ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούρῃ ἀντιπροσωπείαν εἰς ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου τῶν διετούς θητείας παρὰ τὰς ἐπιβληθσομένας ἡθερίας δαπάνας· οἱ ἐν Ρωσίᾳ ἀσχολοῦνται περὶ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν νῦν ἐπὶ τὰ ὄπλα ἀνδρῶν διὰ τοῦ νέου γαλλικοῦ τυφεκίου, οὗ τὰς ἀρετὰς ἀνέπτυξεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ὁ ἐκ Παρισίων ἐπανακάμψας ἐσχάτως ἀρχηγὸς τοῦ ρωσικοῦ ἐπιτελείου, στρατηγὸς Ὁδρουτσέφ, σὺν τῇ ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ δὲ μερίμνῃ μεγίστῃ

καταβάλλεται φροντίς καὶ ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ τὸ δ' ἐσχάτως μάλιστα καθελκυσθὲν καταδρομικόν, ὅπερ τὸ μέγιστον ὄν πάντων τῶν ἐν θαλάσῃ παραπλησίον, ἐπωνομάσθη ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ ρωσικοῦ κράτους καὶ τεκμηριώσεν οἷαν οἱ ἐν Πετροπόλει ἀπονέμουσι σπουδαιότητα εἰς τὰς ναυτικὰς τοῦ κράτους δυνάμεις. Οἱ ἐν Γαλλίᾳ ζητοῦσι ν' αὐξήσωσι τὰς ὑπὸ τὰ ὄπλα δυνάμεις διὰ τοῦ καταρτισμοῦ ἀποικιακοῦ στρατοῦ, οὗ τὴν ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐξάρτησιν ἀπῆλθον αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Φρεσινὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ ἔχειν πρόχειρον μέσον ἐπικουρίας ἐν κρισίμῳ ὄρα· οἱ ἐν Αὐστρίᾳ ζητοῦσι τὴν αὐξήσιν τοῦ καταστατικοῦ τῶν ταγμάτων, καίτοι πολλοὶ τῶν ἀρμοδίων ἐκήρυξαν ὅτι τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει, ἅτε τοῦ νῦν ἀριθμοῦ τῶν ταγμάτων ἐπαρκεῖς ὄντος εἰς τὴν ἄμυναν τῆς χώρας καὶ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ στρατευμάτων ὑπερεχόντων τῶν ρωσικῶν· οἱ δ' ἐν Ἰταλίᾳ ὑπουργοὶ καὶ λοιποὶ κυβερνητικοὶ ἄνδρες οὐ παύονται συνηγοῦντες ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐπαναλαμβάνοντες, ἀπορία ἐπιχειρημάτων τὸ τετριμμένον πλέον ὅτι διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα δυνάμεων ἐξασφαλίζεται ἐτι μᾶλλον ἡ εἰρήνη καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία, τῇ τριπλῇ συμμαχίᾳ προσχωροῦσα, ἀπαλλάσθεται τῆς ἀνάγκης τοῦ αὐξῆσαι τὰς ἐαυτῆς στρατιωτικὰς δυνάμεις. Ὅντως ἀλλοπρόσωλος πολιτικῆ, ἀλλ' ὁ δεινὸς περὶ τὴν ἀλφειτοποιίαν ἰταλὸς φροολογούμενος, παρὰ τὴν δεινὴν αὐτοῦ καταφορὰν κατὰ τε τοῦ ὑπουργείου καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς αὐτοῦ, ἠξίωσεν αὐτὸς τοὺς νῦν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ καὶ ἐξησθάλισε τὸ ὑπουργεῖον Γιολιττι κατὰ τὰς διεξαχθείσας γενικὰς ἐκλογάς. Ἡ τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν μανία κατέχει καὶ τὰ μικρότερα τῆς Εὐρώπης κράτη καὶ ἐντεῦθεν βλέπομεν τὴν μὲν Ρουμανίαν ἐπανξάνουσαν τὸ πυροβολικὸν αὐτῆς, τὴν δὲ Σουηδίαν ἀνατρέπουσαν τὸν μέχρι τοῦδε ὀργανισμὸν τοῦ στρατοῦ, τῶν πολεμίων τῆς κυβερνήσεως ἀγωνιζομένων νὰ τύχῳσι τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ ἔνεκα τῶν ἀναπεπταμένων ἀκτῶν τῆς κερσονήσου, καὶ τοι οὐδεὶς ὁ ἀπειλῶν ταύτην πολέμου.

Ἄλλὰ σὺν τοῖς στρατιωτικαῖς τούτοις ζητήμασιν, ἅπερ δικαίως τὴν ἀνδύχῃαν προκαλοῦσι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δημοσίου, καὶ μάλιστα διότι ἀνακινουῦνται ζητήματα, πολλὰς φάσεις προσλαβόντα ἀπὸ τῆς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1829, ἐπιλυθέντα δ' ἐν μέρει ὑπὲρ τῶν προσβαλόντων ἀξιώσεις μετὰ τὴν κατασύντριψιν τῆς Γαλλίας τῷ 1870, καὶ ἄλλα ὑπάρχουσι γεγονότα, ἀξία τῆς μερίμνης καὶ τῆς προσοχῆς τῶν ἰθυόντων. Ἡ κατὰ τοῦ κεφαλαίου πάλη τῆς ἐργασίας, ἡ προσλαβοῦσα δεινὸν χαρακτῆρα κατὰ τὸν παρελθόντα μῆρτιον ἐν ἀπάδεισιν σχεδὸν τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς κράτει, ἐπιτείνεται καὶ αὖθις οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἱκαναὶ ἐπισυνέβησαν σπινναί, οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ἡ τοῦ κ. Λουμπὲ διαιτησία δὲν ἔθικεν ὀλοσχερῶς τέγμα εἰς τὰ ἐν Καρμῶ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, ὅπου τὸ ἀφθονον τῶν κεφαλαίουχων χρεῖμα ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς δικαίας τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐργασίας ἀξιώσεις, περιοριζόμενας ἄλλως τε εἰς μικρὰν αὐξήσιν τοῦ ἡμερομισθίου ἢ εἰς ἐλάττωσιν τῶν ἐργαζίμων ὡ-

ρῶν. Ἡ τῶν ἀρχῶν τούτων ἱκανοποίησις, ἡ ἀπαιτηθεῖσα ἐν πολυαριθμοῖς συλλαλητηρίοις ἐν τῇ κυριωτέρᾳ τοῦ Λονδίνου πλατεῖᾳ, ἐπιβάλλεται καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ συμφέροντος τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας ὡς καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑπνικῶν τῆς ἀνάσσεως, ἐκείνης μὲν, διότι ἡ ἀποχὴ πολλῶν χιλιάδων βραχιόνων ἀπὸ τῆς ἐργασίας συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην τὴν βλάβην τοῦ ἀγγλικοῦ ἐμπορίου, ταύτης δέ, διότι ἡ τελευταία ἐν θύρᾳ σύγκρουσις τῆς ταχείας ἁμαξοστοιχίας τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ἐδιμβούργου προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἀπεκοιμήθη ὁ ἐπὶ τῶν σημείων τεταγμένος ὑπάλληλος ἕνεκα τῆς πολυῶρου ἐργασίας, ἥς τὴν ἐλάττωσιν μάτην ὁ ἀτυχὴς ἐζήτησε τὴν προτεραιάν τοῦ δυστυχήματος χάριν ἀναπαύσεως. Ἡ τῆς ἐργασίας πάλιν κατὰ τοῦ κεφαλαίου δὲν εἶναι ἀσήμαντος, ἅτε δυναμένης νὰ προσλάβῃ δεινότεραν φάσιν καὶ διὰ τῆς ἀνακινήσεως τῶν κοινωνιστικῶν ζητημάτων, νὰ διαταράξῃ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἰσορροσίαν πρὶν ἢ ταῦτα διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεων θεωρηθῶσιν ἑαυτὰ ἐξησφαλισμένα κατὰ τοῦ κινδύνου ἐξωτερικῆς ἐπιδρομῆς.

Ἐὰν ἴδῃ ἐξετάσωμεν τὴν κυρίως ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τῶν κυριωτέρων ἐν Εὐρώπῃ κρατῶν, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἐν πολλοῖς τούτων ἠπειλήθη κίνδυνος ὑπουργικῆς μεταβολῆς, ἕνεκεν ἐσωτερικῶν ζητημάτων. Καὶ ἐν δυσὶ μὲν τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ κατορθώθη ἡ ἀποσόβησις τοῦ κινδύνου, ἐν ἐκείνῃ δὲ τῆς ἐπιψηφίσεως προτάσεως, ἐκφεραζούσης ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἐν ταύτῃ δὲ τῆς νίκης τοῦ ὑπουργείου Γιολίτη κατὰ τὰς γενικὰς ἐκλογάς. Ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ ὅμως τὰ πράγματα ἀλλοίαν παρουσιάξουσιν ὄψιν, διότι τὸ ζήτημα τοῦ ὑποχρεωτικοῦ πολιτικοῦ γάμου τοιοῦτον προεκάλεσεν ἐν Οὐγγαρίᾳ πάταγον, ὥστε τὸ ὑπουργεῖον εὐθέως διαφωοῦν, ὁ δὲ κόμης Τσάπαρης, πρόεδρος τοῦ ὑπουργείου ὑπέβαλε παραίτησιν τῷ βασιλεῖ Φραγκίσκῳ, ἀποδεξαμένῳ ταύτην καὶ ἐντεταλμένῳ τῷ τῶς ὑπουργεῖῳ τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ἄχρι τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ὀριστικοῦ ὑπουργείου. Ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῶν ἐσωτερικῶν ἀξία μνείας τυγχάνουσιν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ἡ νηπιφόρος πριέλαισις τεῦ συντηματάρχου Δὸδ κατὰ τῆς Κανά, ἱερᾶς πόλεως τῆς Δαχομαίνης, κυριευθεῖσης νῦν μετὰ πολλὰς καὶ αἱματηρὰς μάχας, καθ' ἃς ἔπεσε τὸ ἄνθος τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐν τῇ ἀφρικανικῇ ταύτῃ χώρᾳ στρατοῦ· ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ ὑπάρχει ἡ φοβερά οικονομικὴ καχεξία· αὕτη παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς τὴν δεινώσιν τῆς κηστείας, περιάγει εἰς δεινὴν θέσιν τὴν κυβέρνησιν, ἀγνοοῦσαν ὁπότερον νὰ πράξῃ, τὴν κατάστασιν τῶν οικονομικῶν τοῦ βασιλείου νὰ βελτιώσῃ ἢ τὴν κεφαλὴν τῆς κηστείας νὰ πλῆξῃ διὰ μέτρων αἰσθησοτέρων, προκαλούντων ὅμως τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, ἅτε τῶν κηστοπραξιῶν θεωρουμένων ὡς ἁμέσου ἀποτελέσματος τῆς οικονομικῆς καχεξίας, ἥς κυρία ἀφορμὴ τυγχάνει αὐτῇ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ. Ἐν δὲ τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ τὸ φιλετικὸν ζήτημα ἐκτραχυνθὲν προσέλαβεν ἐπιφοδὸν χαρακτῆρα ἐν τῇ ἐκείθεν τοῦ Λείθα χώρα ἕνεκα τῆς πολιτείας τοῦ Τάαφφε, οὗ καθάπτονται φιλογερμανισμὸν οἱ Νεοτέχνοι ἐπὶ τῇ διαλύσει τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς Ραίχεμβέργης.

Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ σπουδαιότερον τῶν ἐσωτερικῶν γεγονότων εἶναι τὸ συμπόσιον τοῦ λόρδου δημάρχου, παρελθὸν ὅμως ἐν ἀσημότητι, ἅτε ἀπόντων τοῦ τε πρωθυπουργοῦ, ὀφείλοντος κατ' ἔθος ν' ἀπαγγέλλῃ κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ κατὰ καιρὸν δημάρχου πολιτικοῦ λόγον, ἐκτιθέμενα ἐν μέσῳ τοῦ ἀφθόνως σπενδομένου καμπανίτου τὴν τε ἐξωτερικὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Ἠνωμένου βασιλείου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ· ὁ μόνος λαλήσας ἥτο ὁ λόρδος Κιμπερλάν, οὗ ἡ δημογορία, εἰς ἐλάχιστα περιορισθεῖσα σημεῖα, μικρὸν εὐχερέστησε τοῖς ἐν Εὐρώπῃ πολιτικοῖς κύκλοις, ὅπου ἀνεμνοντο σπουδαῖαι δηλώσεις ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ μάλιστα ὑπουργικῇ μεταβολῇ, πολλῶ δ' ἥττον τοῖς ἐν Σοφίᾳ, εἰδημένοις πάντοτε καθ' ὄλην τὴν ἕξαετῆ κυβέρνησιν τοῦ προκατόχου τοῦ κ. Γιάδστωνος μαρκιστοῦ Σαλισδουρῆ ν' ἀκούσῃ γινομένην εὐφημον μνείαν περὶ τῆς νεοτετυχοῦς ἡγεμονίας καὶ ἐξυμνούμενον τὸν πραξικοπηματικὸν λῆθητα αὐτῶν. Ὁ λόγος ὅμως τοῦ λόρδου Κιμπερλάν θὰ εὐαρεστήσῃ οὐκ ὀλίγον τοῖς ἐν Πετροπόλει ἐπὶ τῇ σιγῇ περὶ τῆς ἀγγλορωσικῆς διαφωνίας ἐν τῷ Βεργίῳ, τῷ ὑποδεικνυμένῳ τρόπῳ ἐξομαλίσεως τοῦ ζητήματος τοῦ Παριζίου διὰ μεθοριακῆς ἐπανορθώσεως, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν συντηρητικῶν, οἵτινες πύχοντο ν' ἀκούσῃσι καὶ δὴλώσῃσι τινα περὶ τῆς ἐν τῇ μαύρῃ ἡπειρῷ πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως τῆς ἀνάσσεως καὶ μάλιστα ἐπὶ ταῖς ἀγγελλομέναις ἐνεργείαις ἰσχυρῶν φυλάρχων, ταῖς παριστάμεναις ὑπὸ τινος μερίδος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ὡς ἀφορμὴ νέας ἐκστρατείας τῶν συντηρητικῶν κατὰ τῶν φιλελευθέρων, ζητούντων νὰ παραιτηθῶσι τὰς δάφνας τοῦ μαρκιστοῦ Σαλισδουρῆ καὶ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν παλινοδότησιν τῶν ἐξυθροχιτώνων στρατιωτῶν.

Ἐκ τῶν μικροτέρων κρατῶν ἡ Ἑλλάς ἰδίᾳ παρέχει τὴν σπουδαιότεραν τῷ ἑλληνι πολιτικολόγῳ ἔλην ἕνεκα τῆς ἐνάξεως τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν, καθ' ἃς σπουδαῖαι προσιωνίζονται συζητήσεις περὶ τε τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος, τοῦ ἐπιδοσμένου πάντοτε τὴν προσοχίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς 3 μαΐου, καὶ περὶ τῆς ἐν Ρουμανίᾳ κληρονομίας τοῦ Ζάππα, τῆς διαιώς προσελκυσούσης τὰ βλέμματα παντὸς Ἑλλήνου· περὶ τοῦ ζητήματος τούτου προσθετόν ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Α', ἀποστρέγουσα τὰς δάφνας τοῦ ἡγεμόνος Κούζα, ἔγνω νὰ ἐξέυξη κρυφῶν, γέφυρας ὑποχωρήσεως καὶ, προσχωροῦσα τῷ δικαίῳ, νὰ κατενέγκῃ περιφανῆ κατὰ τοῦ ἐναντίου νίκην· οὕτως ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις, ἀποστρέγουσα κατὰ τινὰς ψήφιας τὴν ἐνστάσιν τοῦ ἐγκαλέσαι τὸ ζήτημα εἰς τὰ ρουμανικὰ δικαστήρια παραίτεται πᾶσαν ἀξίωσιν ὑπὲρ τῶν κληρονομῶν τοῦ αἰοδύμου Ζάππα. Τοῦτο ἡ Ρουμανία πράττουσα ἐνθεν μὲν ἀφαιρεῖ τοὺς πολεμίους τῶν ἐν τῷ Αἴμῳ κρατῶν ἀφορμῶν κατηγορίας τούτων ἐπὶ διαπληκτικισμοῖς πρὸς ἐξυπνέτησιν ξένων συμφερόντων, ἐνθεν δὲ ἐνθαρρύνει τοὺς ἀλλοδαποὺς βιομηχάνους, οἵτινες, Ἑλλήνες τὸ πλεῖστον, προήγαγον τὸ ρουμανικὸν ἐμπόριον καὶ ἀνεπτύξαν αὐτὸ ὑπὲρ πᾶν ἕτερον ἐν τῇ χερσονήσῳ ταύτῃ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν μικρῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τὸ

Βέλγιον ἔχει τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, προκαλοῦσαν πολλὰς συζητήσεις, ἢ Ἰσπανία, ἐσωτερικὰς περιπλοκάς ἐπὶ τῇ ἀποκτῆ τῆς ἀντιβασιλείας ἀπὸ τῶν ἑορτῶν τοῦ Κολόμβου ἐν δευτερευοῦσιν πόλει τοῦ βασιλείου καὶ ἢ Πορτογαλία τὰς οικονομικὰς δυσχερείας.

Ἐν τῷ Νέῳ κόσμῳ τὸ σπουδαιότερον πάντων τῶν γεγονότων εἶνε ἡ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐκλογή, ἢ διεξαχθεῖσα τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ καὶ ἀπολήξασα εἰς νίκην τοῦ δημοκρατικῷ Κλέβελανδ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα. Τὸ γεγονός κέκμηται μεγάλῃν σπουδαιότητα ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης, πληγείσης διὰ τοῦ προστατευτικοῦ τελωνειακοῦ νόμου τοῦ Μὰκ Κίνλεϋ καὶ παραδοκούσης τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Κόδδεν καὶ Βράϊτ ἀνακρουχθείσας ἀρχάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Ἔτος συμπληρῶται ἐξ οὗ ἀπὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Νικοπόλεως ἀνήρχετο τὸν θρόνον τῶν Γενναδίων καὶ Φωτίων Νεόφυτος ὁ Η΄. Ἡ τοῦ **Νεολόγου Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις** εὐτυχίσασα ἵνα ποιήσῃται ἐναρξίν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ εὐφροσύνου τούτου γεγονότος, γηθόσυνος ἐδημοσίωσεν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ αὐτῆς τεύχει τὴν ἐκλογὴν Νεοφύτου τοῦ Η΄, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ κατὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ, χαιρετῶσα ἅμα τὸ ἐγκαινισθῆσόμενον ἔργον. Ἡ **Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις**, ἥτις τιμὴν αὐτῆς λογίζεται ὅτι τὴν ἐναρξίν αὐτῆς σὺν τοσοῦτῳ εὐτυχεῖ ἐναρξίσει συνέδεσε, χαίρει καὶ ἀγάλλεται ἐπὶ τῇ ἐπιτηριδί, χαίρει χαρὰν μεγάλῃν, ὅτι αἱ ἐλπίδες, ἃς τό τε ἔθνος καὶ ἡ ἐκκλησία ἐβάσισαν ἐπὶ Νεοφύτου τοῦ Η΄ ἀσφαλῆς ἀπεδείχθησαν. Νεόφυτος ὁ Η΄, περιβλήθει τὴν ρομφαίαν τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, τοῦ λαβάρου τούτου τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως κατὰ τὸ ἀψευδὲς ῥῆμα τοῦ Κυρίου, τὴν ἀνοθεν δοθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν τελεῖ, στερωδῶς ἔχεται τῆς ἐμπειστευμένης αὐτῷ πολυτίμου παρακαταθήκης, καὶ ἀγαπητὸς πᾶσιν ἐγένετο. Εἶεν αὐτῷ τὰ ἔτη πάμπολα!

Ἀρχιεπίσκοπος Πετροπόλεως εἰς διαδοχὴν τοῦ αἰδίου Ἰσιδώρου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ἀμωμῆτης δικούσης συνόδου τῆς Ρωσίας ὁ σεβ. ἔξαρχος Γεωργίας κ. Παλλάδιος.

Ἡ ἱερὰ σύνοδος τῆς Ρωσίας ἔγνω ν' ἀποχωρήσῃ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Νοβογρόδου καὶ Φινλανδίας ἀπὸ τῆς τῆς Πετροπόλεως, ἐφ' ᾧ καὶ ὀνομασθήσονται ἴδιοι αὐτῶν ἀρχιεπίσκοποι.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐπιστρέφων ἐκ Λέρον. τῆς πατρίδος αὐτοῦ, εἰς Ἀλεξανδρείαν διήλθε διὰ Σύρου καὶ Πειραιῶς, ὅπου ἔτυχε τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον οικονομικὸν γεγονός τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἀγορᾷ εἶναι ἡ ἀποτυχία, ἢ μάλλον ἡ ἀναβολὴ τοῦ πρὸ τοσοῦτου καιροῦ ὑπὸ διαπραγματεύσιν διατελοῦντος δανείου τῶν 2,500,000 λιβρῶν. Ἡ ἀναβολὴ αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν συνετὴν πρόνοιαν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ἐκδηλώσαντος τὴν σαφῆς ὅτι ἡ ἀνωτάτη Αὐτοῦ θέλησις εἶναι νὰ περιορισθῇ τὸ πῶσον τοῦ δανείου εἰς ἐλάχιστα ὄρια

πρὸς ἐξοικονομῆσιν τῶν ἀπολύτων ἀναγκῶν, καὶ νὰ μὴ συνδεθῇ μετὰ νέων οικονομικῶν συνδυασμῶν, δυναμένων νὰ γενήσῃσι νέας περιπλοκάς, οἷα ἢ ἐκ τῆς μετατροπῆς τοῦ δανείου τῆς προτεραιότητος καὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς ἐπὶ διατελοῦντος ζητήματος τῆς ἐξοφλήσεως τῶν κληρουμένων ὀμολογιῶν τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας. Τὸ δάνειον λοιπὸν τοῦτο εἴτε πραγματοποιηθῇ εἴτε μὴ, ἀπόλεσε τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ, ἀφοῦ δὲν πρόκειται νὰ συνδεθῇ διὰ νέων οικονομικῶν συνδυασμῶν, δυναμένων νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς χρηματικὰ τεχνάσματα. Ἡ Α. Α. Μ. γινώσκει ἤδη λεπτομερῶς πᾶσας τὰς περιπλοκάς, ἃς ἐγέννησε τὸ ζήτημα τῶν ὀμολογιῶν τῶν Σιδηροδρόμων, καὶ τὰς ζημίας, ἃς ὑπέστη καὶ ὑφίσταται ἐπὶ τὸ δημόσιον ἔνεκα τῶν ἐκ τούτου περιπλοκῶν, ἢ δὲ ὑπεράτη θέλησις Αὐτοῦ εἶναι νὰ μὴ ἐπιτραπῶσιν ὀμοίαις φύσεως οικονομικοὶ συνδυασμοὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Πρόσφατον ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ δημοσίου προνοίας τοῦ Ἄνακτος ἔδωκεν τὴν ἐπίσημον διάφησιν τοῦ περὶ τῶν ὀμολογιῶν τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας σχεδίου, ὅπερ ὡς ἐπίσημον ἠθέλησαν νὰ χαρακτηρίσωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ἐπὶ προφανεῖ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιγεράσωσιν τὴν δημοσίαν γνώμην πρὸς ἐπιτυχίαν τεχνητοῦ ὑψώμου, ἐξ οὗ ἐποφελούμενοι, νὰ ἐκποιήσωσιν τὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ κερδοσκοπία ἀγορασθέντα καὶ κατεχόμενα μεγάλα ποσά· ἄλλ' ἀποτυχόντες τοῦ σκοποῦ, ἔνεκα τῆς ἐπιδήμου ἀποκρούσεως τοῦ σχεδίου, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκποιήσωσιν ἄνευ κέρδους ἴσως δὲ καὶ μετὰ ζημίας. Αἱ πολῆσεις αὐταὶ ὑπετίμησαν τὰς ὀμολογίας τῶν σιδηροδρόμων ἀπὸ 95 3/4 μέχρις 91, ἔκτοτε δὲ ὑφίστανται μὲν διακυμάνσεις τινὰς μετὰ τινὰς βελτιώσεως τῆς τιμῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν πλέον ν' ἀνορθωθῶσι καὶ ἀναλάβωσι τὴν προτέραν αὐτῶν ζωηρότητα.

Αἱ ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Γαλατᾶ πράξεις μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ δανείου τοσοῦτον περιορίσθησαν, ὥστε προχθὲς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας πλήρης ἐπεκράτησε στασιμότης, ἢ δὲ τιμὴ τῶν χρεωγράφων ἔμεινε ἀπὸ ποσῆς μέχρις ἐσπέρας ἀναλλοίωτος. Ἄλλως δὲ τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ ἐν πᾶσι τοῖς εὐρωπαϊκοῖς χρηματιστηρίοις, τὰ ὅποια ἐξακολουθοῦσι κατεχόμενα ὑπὸ τῆς καχεξίας, ἢν ἐσπμειώσαμεν ἐν τῇ προλαβούσῃ οικονομικῇ ἡμῶν ἐπιθεωρήσει, ὑποδειξαντες καὶ τοὺς λόγους αὐτῆς. Οἱ αὐτοὶ λόγοι ὑφίστανται καὶ σήμερον, καὶ θὰ ὑφίστανται ἐπὶ τινὰς εἰσέτι ἡμέρας, μέχρις οὗ λάβωσι τὴν λύσιν τῶν τὰ ἐν τοῖς κοινοβουλίοις τῆς Εὐρώπης συζητούμενα σπουδαία καὶ ἀκανθόδη ζητήματα. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐν Βερολίῳ καὶ ἐν πᾶσιν τῇ Γερμανίᾳ διακείται λιαν δυσμενῶς πρὸς τὸ ὑποβληθῆσόμενον νέον στρατιωτικὸν νομοσχέδιον, καὶ ἡ πλειοψηφία τοῦ κοινοβουλίου εἶναι διαμεθεμένη ν' ἀποκρούσῃ αὐτὸ καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ νέας θυσίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ λαὸς δὲν δύναται νὰ βαστάσῃ τὸ βάρος νέων φόρων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπορριπτομένου δηλονότι τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, ὁ αὐτοκράτωρ εὐθεθίεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διαλύσῃ τὸ κοινοβούλιον, καὶ νὰ διατάξῃ νέας ἐκλογάς, ὁ δὲ ἐκλογικὸς ἄγων εἶναι πάντοτε σοβαρὸς ἐν Γερμανίᾳ, ἔνεκα τῶν φλογερῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ τῶν συνταρακτικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται ἐλευθέρων στάδιον ἐν τῇ ἐκλογικῇ πάλῃ. Οἱ ἐναντίοι τοῦ νομοσχεδίου βεβαιοῦσιν ὅτι, καὶ διαλυομένης τῆς παρουσίσης βουλῆς, ἢ μετ' αὐτὴν ἐκλεγνομένη ὁ ἀπορρίψῃ τὸ νομοσχέδιον, ὅπερ θὰ δεινῶσῃ ἐπὶ μάλλον τὴν θέσιν τῆς κυβερνήσεως. Οὐχ ἥττον ὑπάρχουσι καὶ οἱ φρονιμότες, καὶ μετὰ λόγου ὑποστηρίζοντες ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς κοινοβουλίοις θὰ ὑπερισχύσῃ ἡ φρόνησις, καὶ δὲ διάφορα κοινοβουλευτικὰ ζητήματα λυθῆσονται κατὰ τὰς βλέψεις τῶν κυβερνήσεων, τότε δὲ ὁ χρηματικὸς κόσμος, ἀπαλασθόμενος τῶν φόβων καὶ τῶν ἐνδοιασμῶν, ὁ ἀναλάβῃ μετὰ θάρρους καὶ ζωηρότητος τὰς χρηματικὰς πράξεις, συνέπειαι τῶν ὁποίων ἔσται ἡ τῶν χρεωγράφων ἀνατίμησις, διότι καὶ ἡ ἀφθονία τῶν χρημάτων ἐξακολουθεῖ ἐκλιπόντος τοῦ φόβου νέας ὑψώσεως τοῦ τόκου τῆς προεξοφλήσεως,

καὶ τὰ διάφορα συνδικάτα εἶδιν ἔτοιμα πρὸς ἐνέργειαν, ὅπως οὐ μόνον ἀνακτιῶσιν τὸ ἀπολεσθὲν ἔδαφος, ἀλλὰ καὶ ὑπερβῶσιν αὐτό. Λίσιον λοιπὸν δυνάμεθα νὰ πείθωμεν τὸ μέλλον τῶν χρονογράφων. ἐν οἷς εὐρύτερον στάδιον ἔχουσι τὰ μᾶλλον ἡμῖν ἐνδιαφέροντα τουρκικὰ καὶ τὰ ἑλληνικὰ.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Μολοντί ἡ τῶν σιτηρῶν κίνησις ὑπῆρξεν ἡ αὐτὴ τοῦ παρελθόντος ἐφημέρου ἐν τούτοις εἰς τὰς τιμὰς ἐπιπλῆθε χαλάρωσις ἕνεκα τῆς ἐξακολουθήσεως τῶν πολλῶν φθασιμάτων, διότι ἐκ Ρωμυλίας ἐκοιμήθησαν 64000 κοιλῶν πωληθέντων ἀπὸ 9 3/4 ἕως 11 γροδία κάτω λίβρας τὰ τῆς ἄνω γραμμῆς, τὰ δὲ τῆς κάτω ἀπὸ 8 3/4 ἕως 9 1/2, ἐκ Πύργου 10000 κοιλὰ πωληθέντα ἀπὸ 8 3/4 ἕως 9 γρ. κάτω λίβρας, καὶ ἐκ Βαλτζικίου 12000 πωληθέντα ἀπὸ 10 1/2 ἕως 11 1/4. Ἐξ Ἀνατολῆς ὅμως οὐδὲν ἐκοιμήθη, ὅθεν τὸ εἶδος αὐτὸ ἐλλείπει καὶ τιμᾶται ἀπὸ 9 1/2 ἕως 11 γρ. κάτω λίβρας. Εἰς τὰ κληρὰ Ρωμυλίας ὑπάρχει ζωηρότης καὶ πράξεις γίνονται μεταξὺ τῶν 37 καὶ 38 1/2 παράδες ἀπὸ 21 1/2 ἕως 22 παρ. Ὁ ἀραβόσιτος ὑπῆρξε σταθερώτερος ἕνεκεν ὀλίγων φθασιμάτων, τιμᾶται δὲ ἀπὸ 21 1/2 ἕως 22 παρ. ἡ ὀκά. Τῆς κριθῆς αἱ τιμαὶ μᾶλλον ἀνέλαβον 12—13 γρ. τὸ κοιλόν. Εἰς τὴν βρώμην γίνονται πράξεις περὶ τῶν 23 1/2—24 1/2 παράδες, ἡ δὲ σίκαλις τιμᾶται 23—24.

Ἄλεύρων ἀφίξεις εἶχομεν ἐκ διαφόρων μερῶν 5800 σάκκων πωληθέντων εἰς τὰς ἰδίας τιμὰς τοῦ παρελθόντος ἐφημέρου.

Εἰς τὰ ὄσπρια καὶ ὄσπρους οὐδεμία ἀξιοσημείωτος μεταβολὴ ἐπῆλθεν, ἐξακολουθοῦσης τῆς εἰς τὰ κυριώτερα εἶδη ἀπραξίας, ἐκτός τῶν λινοσπόρων, οἵτινες μετὰ ζωηρότητος πωλοῦνται εἰς μικρὰς ποσότητας καὶ μὲ ὑψώσιν τιμῶν. Οἱ κοινοὶ φασόλοι τιμῶνται ἀπὸ 95 ἕως 107 γροδία χουσᾶ αἱ 100 ὀκάδες, οἱ δὲ τζαλίσιοι ἀπὸ 140 ἕως 165 ἀναλόγως τῆς ποιότητος. Οἱ ἐρέβινθοι τιμῶνται ἀπὸ 55 ἕως 70 παράδες, οἱ δὲ κύαμοι ἀπὸ 60 ἕως 65 παράδες. Εἰς τοὺς καναροσπόρους νέος ἐπῆλθεν ἐκπεσιμὸς ἕνεκα τῶν ἐξ Εὐρώπης εἰδήσεων τιμᾶται δὲ ἀπὸ 82 ἕως 85 χουσοῦς παράδες ἡ ὀκά. Εἰς τοὺς καναροσπόρους ὀλίγιστα πράξεις ἐγένοντο ἀπὸ 52 μέχρι 54 γρ. παρ. ἡ ὀκά.

Οἱ λινοσπόροι 50—51 παρ. μετὰ ζωηρότητος. Τὰ δὲ ἀνάσνια ἐξακολουθοῦν ἡμελημένα καὶ αἱ τιμαὶ τῶν μᾶλλον ἐκπίπτουσι περιφερόμενα μεταξὺ τῶν 3 καὶ 6 γροδίων κατ' ὀκάν ἀναλόγως τῆς ποιότητος καὶ προελεύσεως.

Ἐκ τῶν ἀποικιακῶν τὰ μόνα μετὰ ζωηρότητος κινούμενα εἶδη εἶδιν αἱ ζακχάρεις καὶ οἱ καφέδες, ὧν αἱ τιμαὶ ἀνέλαβον κατὰ τὸ ἐφημέριον. Αἱ πρῶται αὐστριακαὶ ζακχάρεις ὡς καὶ αἱ γαλλικαὶ πωλοῦνται ἀπὸ 126 ἕως 127, αἱ δὲ δευτερεύουσαι ποιότητες ἀπὸ 117—118 γρ. γροδία τὸ καντάρι, αἱ ὀλλανδικαὶ 150—152, μία δὲ μερὶς ὀσδικῆς ζακχάρους ἀφίχθησα ἐπωλήθη πρὸς 118—119. Οἱ καφέδες ἀπὸ 11 1/2 ἕως 14 1/2 λίρας αἱ 100 ὀκάδες.

Τὸ ἐμπόριον τῶν ὑφασμάτων πολὺ ὑποφέρει ἕνεκα τῆς χολέρας καὶ τοῦ ἐπὶ θύραις χειμῶνος, αἱ δὲ ὀλίγα γινόμενα πράξεις εἰσι βεβιασμένα καὶ εἰς τιμὰς μὴ ἱκανοποιούσας τοὺς κατόχους.

Τὰ σιδηρὰ ἐξακολουθοῦσι καλῶς κινούμενα, ἀγορῶν γινόμενων διὰ τὴν Ρωμυλίαν καὶ τοὺς πλησίον λιμένας εἰς καλὰς τιμὰς, τὰ δὲ φθασιμάτα εἰσι μέτρια. Εἰς τὰ λοιπὰ μέταλλα δὲν ἔχομεν μεταβολὴν τιμῶν.

Εἰς τὰ ρωδικὰ εἶδη πλειότερα κινήσις ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ ἐφήμερον ἕνεκα τῆς ἐποχῆς.

Ἐλαία νέας εἰσοδίας ἀκόμη δὲν ἐφθασαν, τὰ δὲ ὀλίγα μένοντα παλαιὰ εἰς τὰς αὐτὰς διατηροῦνται τιμὰς.

Ἡ τῶν οἴνων ἐφετεινὴ εἰσοδία κατὰ μὲν ποσὸν ὑπῆρξε μετριώτερα τῆς περιουσίας, κατὰ τὸ ποιὸν ὅμως πολὺ ἀνωτέρα, ἰδίως δὲ οἱ τοῦ Μυριοφύτου εἰσθηροὶ εἶδιν ἄριστοι κατὰ τὸ χροῶμα, ὅθεν καλῶς θὰ ἐπληρῶνοντο ἂν δὲν ἐπιήχοτο τὸ νέον δασμολόγιον τῆς Γαλλίας, ὅπερ καταντᾷ ἀδύνατον τὴν ἐξαγωγήν, δι' ὃ καὶ τὸ εἶδος δὲν πωλεῖται. Ἐν τούτοις οἱ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπελπισίαν εὐρισκόμενοι λευκοὶ ὀλών τῶν περὶ 5 μερῶν ἐπωλήθησαν ἀπὸ 6 1/2 ἕως 7 1/2 γροδία τὸ μέτρον, τιμὴν ἧς, ποτὲ δὲν ἀπύλασαν.

Ἡ εἰς τὰ εἶδη τῆς Ἀνατολῆς σταθερότης καὶ ὑψώσις ἐξακολουθεῖ ἕνεκα τῶν ἐξ Εὐρώπης καλῶν εἰδησῶν κυρίως διὰ τιφτικία, ὅπια καὶ τζεχουά.

Εἰς μεταξοδόμυκας καὶ μεταξάν ἐργασίαι ἐνταῦθα δὲν γίνονται, ἐξοδευόμενον τοῦ εἶδους εἰς τὰς πηγάς τοῦ.

Ἐνεκα τοῦ χειμῶνος ὀλίγιστα ναυλώσεις λαμβάνουν χώραν, μία δὲ ταύτην τὴν ἐβδομάδα ἐγένετο ἀπὸ Πάνορμον καὶ Ραιδεστὸν διὰ βρώμην πρὸς 13 φρ. τὸν τόννον τῶν 1000 χιλιογράμμων.

Α. Ζ.

ΦΥΡΑΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ἀπὸ τῆς αὔριον ἐπαναλαμβάνονται, ὡς προηγήσαμεν, αἱ ἐπὶ τῷ θέρει διακοπεῖσαι τακτικαὶ συνεδρίαὶ τοῦ παρ' ἡμῖν Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, αἵτινες τακτικῶς ἐξακολουθήσωσι. Κατὰ τὴν συνεδρίαν δὲ τῆς αὔριον ὁ ἡμέτερος φίλος συνεργητῆς κ. Μανουὴλ Ι. Γεδεῶν ἀνακοινώσεται « Ἀνέκδοτον ὑπόμνημα περὶ τοῦ Θεοδώρου τοῦ ἀρχαιότερου κτίτορος τῆς μονῆς τῆς Χώρας ».

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικῶν ἀγῶνος ἐπιτροπῆς κ. Ἀγγέλου Βλάχου ἡ κρίσις αὐτῆς. Τὸ χιλιόδραχμον γέρας καὶ ὁ ἐκ δάφνης στέφανος ἀπενεμήθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῷ ἐκ τῶν μεταφραστῶν τοῦ Φαύστου κ. Γ. Στρατήγγη, ὑποβάλοντι ποίημα ἐπιγραφόμενον Ἐρωὶς καὶ ψυχῆ. Ἐπαίνου δ' ἔτυχε ὁ κ. Γ. Κρυστάλλης, ὑποβάλων τὸν Τραγουδιστὴν τοῦ χωριοῦ. Ἀπὸ τοῦ Βουτυριανῶν ἀγῶνος ἤδη ἀμυβόλαια ἐξεγράσθησαν περὶ τῆς ὠφελείας τῶν ταούτων ἀγῶνων, διότι οἱ ἀγῶνες οὐκ ἀκυρίως ἀναδεικνύουσι τοὺς ποιητάς, ἀλλῶς τε τελοῦμεν ἀγῶνας πρὸς ἐνθάρρουν τῆς ποιήσεως καὶ καταλείπομεν πάσχοντα τὸν ποιετὴ laureat ἡμῶν Παράσχον.

— Ἐντὸς βραχέος ἐκδόθηται κατὰ τὰς ἐκ Γερμανίας εἰδήσεις ἡ τοῦ κόμητος Μόλτκε « Ἱστορία τοῦ ἁγίου πολέμου ». Τὸ ἔργον ἔσται συνοπτικὸν καὶ θὰ περιλαμβάνῃ περὶ τὰς 500 σελίδας.

— Γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τίνος τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον περιλαμβάνει καὶ ἑλληνικάς φοιτητέρας. Εἰς ταύτας προσετέθη καὶ ἄλλη, ἡ δεσποινὴς Φλωρεντία Φουντουκλή, ἐγγραφεῖσα ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ καὶ μέλλουσα ν' ἀκολουθήσῃ τὰ μαθηματικά. Καλὴν πρόσδον!

ΠΟΙΟΥΜΕΘΑ ΓΝΩΣΤΟΝ

ὅτι οἱ κρατάσαντες τὰ ἀποσταλέντα αὐτοῖς πρῶτον καὶ δεύτερον τεύχος τῆς ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ καὶ μὴ ἐπιστρέψαντες αὐτὰ τῇ διευθύνσει λογισθήσονται δυνδρουμταί τακτικοί.

Ὁ ἐπιθεωρητὴς ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ